

PAMÁTNÉ STROMY

**Plzeňského
kraje**

PAMÁTNÉ STROMY

Plzeňského
kraje

Jaroslav Michálek

*„V korunách stromů
se skrývá moudrost
věků.“*

lidové rčení

Poměrné zastoupení druhů památných stromů v Plzeňském kraji

(pouze stromy rostoucí jednotlivě a ve skupinách
do deseti stromů)

druh dřeviny	počet stromů	procent
lípy (velkolistá, srdčitá, obecná)	267	54,05
dub letní	84	17,04
javor klen	29	5,87
smrk ztepilý	24	4,86
buk lesní včetně kultivarů	17	3,44
jasan ztepilý	17	3,44
jírovec maďal	9	1,82
jedle bělokorá	7	1,42
modřín opadavý	5	1,01
dub zimní	4	0,81
jilm drsný	4	0,81
borovice lesní	4	0,81
hrušeň obecná	3	0,61
javor stříbrný	3	0,61
jilm vaz	2	0,40
douglaska tisolistá	2	0,40
jinan dvoulaločný	2	0,40
tis červený	2	0,40
javor mléč	1	0,20
jeřáb prostřední	1	0,20
olše lepkavá	1	0,20
ořešák královský	1	0,20
trnovník akát	1	0,20
modřín japonský	1	0,20
jedle kavkazská	1	0,20
tisovec dvouřadý	1	0,20
břečtan popínavý	1	0,20
DŘEVIN CELKEM	494	100

Vysvětlivky k textu

číslo v závorce za názvem stromu odpovídá číslu stromu v příložené mapě a tabulce

o – obvod kmene (měřeno většinou ve výšce 130 cm)

v – výška stromu

OBSAH

	Co je památný strom?.....	6
	Památné stromy Plzeňského kraje.....	9
	Tachovsko.....	12
	Domažlicko.....	30
	Klatovsko.....	46
	Severní Plzeňsko.....	76
	Město Plzeň.....	84
	Jižní Plzeňsko.....	88
	Rokycansko.....	100
	Památné aleje v Plzeňském kraji.....	106
	Zaniklé a dožívající památné stromy Plzeňského kraje.....	112
	Závěr.....	121
	Vybraná literatura.....	123
	Rejstřík komentovaných a vyobrazených stromů.....	124

„Peškův dub“ (Rokycansko) 2025

CO JE PAMÁTNÝ STROM?

„Památný strom“ je od roku 1992 označení pro dřeviny, které požívají zákonné ochrany na základě uznání svých výjimečných kvalit. V současné platné legislativě (zákon č. 114/1992 Sb.) se v § 46 přímo říká: „Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí lze vyhlásit rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné stromy.“

Termín památný strom provázel celou historii našeho ochranářského a okrašlovacího hnutí od konce 19. století a byl obsažen již v názvu prvního soupisu pozoruhodných stromů z roku 1899.

Památné stromy patří mezi naše přírodní, ale také kulturní bohatství. Přítomnost nebo absence památných stromů v krajině souvisí s historií osídlení a hospodařením v konkrétní oblasti v průběhu několika posledních staletí. Místní přírodní podmínky pak určují, s kterými druhy památných stromů se můžeme v oblasti setkat.

A jak takové památné stromy obvykle vypadají? Jedná se nejčastěji o jedince výjimečných rozměrů (a předpokládaného vysokého stáří), významné krajinné dominanty, stromy s vysokou estetickou hodnotou a stromy, ke kterým se váží pověsti či skutečné historické události. Mezi památnými stromy převažují domácí listnaté dřeviny, hlavně lípy, duby, méně buky, javory, jasany, jilmy, topoly... Jehličnany, kromě tisů, jsou chráněny zřídká. Z ovocných stromů jsou mezi památnými stromy téměř výhradně dlouhověké hrušně a jeřáby oskeruše. Poslední dobou jsou památnými stromy vyhlášovány cenné a zpravidla také mohutné nepůvodní dřeviny (platany, jinany, tisovce, sekvojovce...). Je pochopitelné, že výběr takových jedinců je do velké míry subjektivní. Nejčastějším důvodem k vyhlášení památného stromu je jeho mimořádná mohutnost. V našich podmínkách mívají nejsilnější kmen lípy a duby. Logicky tak představují většinu památných stromů. U nejmohutnějších stromů jdou stranou i ostatní kritéria, chráněná zůstávají dokonce mrtvá nebo dožívající torza starých stromů. Ta zaniknou až přirozeným rozkladem. Do té doby slouží jako připomínka velkoleposti přírodního výtvaru a ukázka hrdého vzdoru živé přírody. Současně jsou cenným biotopem pro vzácné druhy organismů.

Návrh na vyhlášení památného stromu může podat územnímu orgánu ochrany přírody (v pověřené obci, na magistrátu statutárního města, na správě chráněné krajinné oblasti či národního parku) každý občan. Pro posuzování návrhu nejsou stanovena žádná závazná kritéria, hodnotí se kromě výše uvedených kvalit také možnost skutečné ochrany stromu, která je dána jeho životaschopností a mírou ohrožení jeho stanoviště. Vyhlášení památného stromu předchází správní řízení, jehož účastníky jsou vlastníci pozemků, na nichž strom roste, nebo do nichž zasahuje jeho ochranné pásmo, dále dotčené orgány státní správy a případně také občanská sdružení, která se do řízení přihlásí.

Téměř úplný přehled o vyhlášených památných stromech v naší republice s uvedením základních údajů o každém z nich obsahuje Ústřední seznam památných stromů. Vede jej Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v Praze. Přesnost a spolehlivost Ústředního seznamu je závislá na kvalitě informací dodávaných vyhlášovateli památných

stromů. V celé České republice bylo ke 12. 10. 2025 uváděno 5 500 položek nyní chráněných památných stromů, skupin památných stromů a památných stromořadí. Kdybychom přidali i stromy donedávna chráněné, jejichž ochrana byla zrušena, došli bychom k 6 330 položkám. Vzhledem k mnoha početným skupinám a alejím je však celkový počet památných stromů mnohem vyšší, pohybuje se kolem 30 000 kusů.

Pro rychlou orientaci mezi tisíci památnými stromy je důležitá jejich přesná lokalizace a alespoň stručný popis stanoviště. Základním údajem je správné určení druhu stromu, které může být někdy poměrně obtížné. Podstatnou informací je obvod kmene a výška stromu. Obvod se standardně měří ve výšce 130 cm nad patou stromu. Pokud se však kmen směrem vzhůru rozšiřuje, což je typické zejména u vícekmenných jedinců, provádí se měření v o něco nižší výšce. Věk stromu se zpravidla neuvádí. Přisuzované stáří je nevěrohodné, protože je nelze ověřit a údaje ve starší literatuře, kromě datovaných výsadeb, jsou velmi nadsazené. Obecně platí, že nejstarší stromy v Čechách (duby, lípy a tisy, výjimečně smrky, jedle a buky) se dožívají maximálně čtyř až pěti set let, většina ostatních dřevin od sta let (topoly, vrby) do tří set let (javory kleny, jasany, jilmy).

Památným stromům je v současnosti věnována kvalitní odborná péče. Současným trendem je přírodě blízký způsob ošetření stromů, který provádějí profesionální arboristické firmy. Ten spočívá v postupech, při kterých je respektována jedinečnost vzhledu starého stromu, zejména architektura koruny, využívají se nové poznatky z ekologie a fyziologie dřevin a strom se chrání také jako životní prostředí mnohých organismů, často těch nejvzácnějších. Proto se například neodstraňují silné odumřelé větve. Je-li u provozně nebezpečného památného stromu jedinou možností záchrany obvodová redukce koruny, provádí se tak, aby výsledný tvar co nejvíce odpovídal změnám, které by přirozeně nastaly během stárnutí stromu. Dutiny jsou ošetřovány maximálně šetrně, neboť právě v nich často nacházejí útočiště vzácné druhy živočichů. Tvarované epoxidové, případně šindelové stříšky nad otvory nejenže zabraňují pronikání srážkové vody a opadu do dutin, ale zlepšují i vzhled starého stromu. Nedestruktivní bezpečnostní vazby v koruně strom stabilizují, a přitom nejsou rušivým prvkem. Péče o památné stromy není levnou záležitostí. Je hrazena jak z místních rozpočtů, tak prostředky ze státních dotačních programů Ministerstva životního prostředí, především z programu Péče o krajinu a Programu obnovy přirozených funkcí krajiny.

Probuzený zájem obcí o významné dřeviny vychází ze zjištění, že dobře ošetřený starý strom přitahuje pozornost návštěvníků obce stejně jako opravená kaplička nebo boží muka. Je drobnou turistickou atrakcí, zastávkou na turistické trase či cyklostezce, svědčí o kulturnosti místních obyvatel a návštěvníka inspiruje k návratu.

„Lípy u kostela v Zelené Lhotě“ (Klatovsko) byly vysazeny v roce 1854
u příležitosti sňatku císaře Františka Josefa I. 2021

PAMÁTNÉ STROMY PLZEŇSKÉHO KRAJE

V Plzeňském kraji je podle Ústředního seznamu památných stromů (stav ke 12. 9. 2025) vyhlášeno v kategorii památný strom 358 položek jednotlivých stromů, skupin a stromořadí.* Záslouhou několika dlouhých alejí je celkový počet kusů chráněných stromů v kraji velmi vysoký, téměř 2 500 stromů. Nás zajímají především stromy rostoucí jednotlivě nebo ve skupinách do deseti stromů. Takových je 494. Alejím je věnována samostatná kapitola.

Druhé složení památných stromů v kraji (bez alejí a skupin nad deset stromů)

Mezi památnými stromy Plzeňského kraje je zastoupeno 29 druhů a kříženců dřevin. Výrazně převažují lípy (267 stromů). Z obou domácích druhů (lípa velkolistá a lípa srdčitá) a jejich křížence (lípa obecná) je nejhojnější lípa velkolistá. Přesný počet stromů obou druhů a jejich křížence bude možno uvést až po druhové revizi. Druhým nejčastěji chráněným stromem je dub letní (84 stromů). Následují javor klen (29 stromů), smrk ztepilý (24 stromů), buk lesní (17 stromů včetně červenolistého kultivaru), jasan ztepilý (17 stromů), jírovec maďal (9 stromů), jedle bělokorá (7 stromů), modřín opadavý (5 stromů), dub zimní (4 stromy), jilm drsný (4 stromy) a borovice lesní (4 stromy). Třemi stromy je zastoupena hrušeň obecná a javor stříbrný, po dvou stromech má jilm vaz, douglaska tisolistá, jinan dvoulaločný a tis červený. Devět druhů dřevin se vyskytuje v jediném exempláři. Jsou to: javor mlč, jeřáb prostřední, olše lepkavá, ořešák královský, trnovník akát, modřín japonský, jedle kavkazská, tisovec dvouradý a břečtan popínavý.

Rozložení památných stromů v kraji

Rozložení památných stromů v kraji je velmi nerovnoměrné. Jsou místa, kde není vyhlášen téměř žádný strom. Jedná se o prostor mezi Borem a Horšovským Týnem, zejména v části Sedmihoří. Také v oblasti mezi Přešticemi, Stodem a Holýšovem a na velké ploše severního Plzeňska je památných stromů minimum. Naopak okolí Koutu na Šumavě, kopcovité Chudenicko, Předšumaví, nižší Šumava a některá místa v Českém lese patří mezi oblasti bohaté na památné stromy. Pravým rájem starých stromů, výjimečným v rámci celé republiky, je Sušicko.

** Ve vložené mapě a tabulce nejsou uvedeny 4 položky zaniklé či nejasně vyhlášené, jejichž ochrana nebyla dosud zrušena. „Slavická lípa“ (TC) shořela a „Muckovská alej“ (TC) byla vykácena. „Zámecký buk“ v Poběžovicích (DO) zanikl a nejasně vyhlášené „Kochánovské javory“ v údolí Volšovky na Sušicku (KT) nelze identifikovat. Dvě samostatně vyhlášené položky s názvem „Lípa u Mlýnského rybníka“ pod Svojšicemi (KT) byly sloučeny do položky „Lípy u Mlýnského rybníka 1, 2“. Do tabulky i mapy byla zařazena dosud nechráněná „Oborská lípa“ (č. 21), navržený památný strom na Tachovsku.*

Unikáty mezi starými a památnými stromy Plzeňského kraje

- „Lomská borovice“ nedaleko Lomu u Tachova (č. 16) je zdaleka nejsilnější borovicí lesní v ČR (o = 477 cm, v = 17 m).
- „Krasíkovský smrk“ (č. 46) na Bezdrůžicku má z jednokmenných památných smrků v ČR druhý nejsilnější kmen (o = 471 cm, v = 38 m). Z obřích památných smrků Plzeňského kraje je v první desítku nejsilnějších ještě „Smrk na Karlově“ (č. 228) v NP Šumava u Hartmanic (o = 455 cm, v = 41 m), „Broumovský smrk“ (č. 2) v tachovské části CHKO Český les (o = 453 cm, v = 39 m) a „Smrk u Zámečku“ (č. 86) v domažlické části CHKO Český les (o = 444 cm, v = 46 m). Ze všech známých velkých smrků v ČR (včetně pralesních a parkových) má „Dianský smrk“ v rezervaci Diana (CHKO Český les) druhý největší obvod kmene (o = 523 cm, v = 50 m).
- „Fremuthova jedle“ (č. 87) v CHKO Český les na Domažlicku je mezi památnými jedlemi v ČR třetí nejsilnější (o = 412 cm, v = 47 m). V těsném závěsu za ní je nedávno vyhlášená „Jedle pod Okrouhlíkem“ (č. 354) v Brdech nad Skočicemi (o = 410 cm, v = 43 m). Ještě mohutnější je dosud nechráněná jedle v lese nad Ostrůvkem v Českém lese (Tachovsko) s obvodem kmene 439 cm a výškou 42 m. Republikový primát v síle kmene drží jedle v kraji lesa nad Radošicemi na jižním obvodu CHKO Brdy (jižní Plzeňsko). Obvodem kmene 492 cm se dotáhla na dosud nejmohutnější jedli v ČR z Boubínského pralesa. Není vysoká (v = 34 m), ale kmen má hluboko zavětvený dlouhými větvemi, jejichž konce dosahují jen 1,5 m vysoko nad zem.
- Douglaska tisolistá zvaná „Černínova douglaska“ v Americké zahradě u Chudenic na Klatovsku je nejstarší a nejmohutnější českou douglaskou (o = 580 cm, v = 35 m) a jednou z nejstarších v Evropě. Byla vysazena v roce 1842. Není vyhlášena památným stromem, je chráněna jako součást arboreta.

„Černínova douglaska“ (Klatovsko)

- „Douglaska na Třech Trubkách“ (č. 353), pojmenovaná podle loveckého zámečku nad Strašicemi v Brdech, je ještě objemnější (o = 615 cm, v = 39 m), ale jedná se o dva srostlé kmeny a společný obvod je měřen na srostlé části těsně nad kořenovými náběhy.
- „Tisovec v Dolní Lukavici“ (č. 305) je nejsilnějším z památných tisovců v ČR (o = 430 cm, v = 26,5 m).
- „Mochovské modřiny“ (č. 187) v klatovské části Šumavy představují krátké stromořadí, kde dva stromy (o = 455 a 430 cm) patří mezi nejsilnější modřiny v ČR.
- „Niklojc hruška“ (č. 293) v poli nad Chouzovy u Plzně má z českých hrušní nejsilnější kmen (o = 488 cm, v = 13 m). Velikostním tabulkám donedávna kralovala „Pastýřova hruška“ (č. 95) nad Únějovicemi na Domažlicku. I současné chráněné torzo mrtvého kmene (o = 413 cm, v = 3,5 m) je svědectvím o mimořádném ovocném stromu.

- **„Buk v Oselcích“** (č. 330) na jižním Plzeňsku je nejen nejsilnějším bukem v Plzeňském kraji (o = 642 cm, v = 34 m), ale mezi zdravými jednokmennými buky nemá konkurenci v celé republice.
- **„Broumovský jasan“** (č. 4) v CHKO Český les na Tachovsku je třetím nejsilnějším památným jasanem ztepilým v ČR (o = 680 cm, v = 27–28 m). Také **„Schönwaldský jasan“** (č. 27) z Českého lesa patří mezi nejmohutnější české jasany (o = 661 cm, v = 29 m).
- **„Jeřáb u Kosího potoka“** (č. 14) na Tachovsku je jediný chráněný jeřáb prostřední v ČR. Bohužel dožívá.
- **„Ořešák v Doubravce“** (č. 72) na Domažlicku je ořešák královský (vlašský ořech), větší z pouhých dvou zástupců mezi památnými stromy tohoto druhu v ČR.
- I po vykácení Muckovské aleje zůstalo v sedmi památných alejích na Tachovsku 1 146 stromů, což je republikový primát. Vůbec nejpočetnější alejí v kraji (a druhou v ČR) je **„Knížecí alej v Tachově“** (č. 19). Údajně v ní roste 473 stromů.
- Nejsilnějšími památnými stromy Plzeňského kraje je trojice lip na Sušicku. **„Malonická lípa“** (č. 173) je jediným stromem v kraji s kmenem přesahujícím 9 m v obvodu (o = 906 cm, v = 18 m). Jen nepatrně slabší je **„Mačická lípa“** (č. 254) s obvodem 894 cm a výškou 29 m. Mezi impozantní „osmimetrové“ stromy patří rodová **„Lípa u Zelených“** (č. 179) v Mokrosukách. Její kmen dosáhl v obvodu 849 cm.
- Z impozantních dubů Plzeňského kraje si zaslouží pozornost tři **„Žižkovy duby“** na severním Plzeňsku, z nichž dva s oficiálními názvy **„Lomanský dub I.“** a **„Lomanský dub II.“** rostly u dvora Lomany. Kolos s obvodem kmene přes 7,5 metrů u silnice k Draženi (č. 280) několik let leží v poli, strom nad silnicí k Lomničce (č. 281) sice stojí, ale mrtvý je už přes dvacet let. Také třetí **„Žižkův dub“** (č. 277) dožívá. Roste u Mže pod Újezdem nade Mží. Na kahánku má také **„Dub na hrázi Velkého rybníka“** (č. 286) v Bolevci (Plzeň), který má živé jen dvě poslední větve. Mezi zachovalé mimořádné duby s obvodem kmenů nad sedm metrů patří **„Kacereňský dub“** (č. 297) u Bukové na jižním Plzeňsku, větší z dvojice **„Duby nad Pozorkou“** (č. 57) na Stříbrsku a **„Körnerův dub“** (č. 289) v Plzni.

„Dianský smrk“ (Tachovsko) 2015

TACHOVSKO

Na Tachovsku je chráněno a navrženo k ochraně 59 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 1 229 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

Druhá skladba památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 37 lip srdčitých a velkolistých, 14 dubů letních, 13 smrků ztepilých, 6 jírovců maďalů, 3 buky lesní (včetně červenolistých kultivarů), 3 jasany ztepilé, 2 javory kleny, 2 borovice lesní, 1 jeřáb prostřední, 1 dub zimní, 1 olše lepkavá

skupiny nad deset stromů: 2 dubové aleje (126 stromů), 1 jírovcová alej (157 stromů), 4 směsné aleje (863 stromů)

„Bažantovská lípa“ 2025

Tachovsko je oblastí s pestroutou paletou památných stromů. V rámci kraje mu patří primát v počtu památných stromořadí (7). S celkovým počtem chráněných alejových stromů je vůbec nejbohatší oblastí České republiky (1 146 kusů). Nejčastějšími památnými stromy Tachovska jsou bezesporu lípy. Nalezneme mezi nimi velmi pěkné stromy na návších v Lesné (č. 26) a v Týnci (č. 15), na hřbitově ve Starém Sedlišti (č. 30) či u pobožené kaple ve Výškovcích (č. 11). Největší lípou Tachovska je „Mílovská lípa“ (č. 32). Ta připomíná zaniklou osadu Mílov (Mühlloh) pod Přimdou. Dominantou krajiny a svědectvím po zaniklé obci Bažantov je monumentální „Bažantovská lípa“ (č. 28). Staré stromy často doplňují kapličky a boží muka. „Lípa Na farském“ (č. 31) stojí vedle kapličky ve volné krajině u Starého Sedliště. Je od ní krásný pohled na vzdálenou Přimdu. „Rájovská trojice“ (č. 40) představuje sevřenou skupinu tří lip kolem křížku v Rájově. Vedle sloupkových božích

muk před Mýtským mlýnem rozkládá bujnou korunu „Klen u Mýtského mlýna“ (č. 20). Krásná koruna „Tisovského javoru“ (č. 29) se klene na vršku se hřbitovem nad Tisovou. Staré rodové stromy zastupuje dutá „Lípa v Lesné“ u pana Hřčina (č. 25). „Jadružský jasan“ (č. 41) byl vysazený před vraty statku na rázovité jadružské návsi. Lípy jsou charakteristické také pro vodní mlýny. Chráněné jsou „Lípy u Lomského mlýna“ (č. 17) a „Lípy u Tabákového mlýna“ (č. 12). Nad ruinami Pjaseckého mlýna se zvedá „Chodovská lípa u Hamerského potoka“ (č. 6). Pozornost si zaslouží i duby. Nejmhutnější stromy stojí v Pozorce u Kladrub (č. 57). „Chodovoplánský dub“ (č. 9) a „Skviřínský dub“ (č. 36) si zasloužily ochranu díky krásně pravidelné a košaté koruně. Impozantní vzrůstem je také „Dub zimní v Kosově“ (č. 37), který ale v posledních letech následkem houbové infekce usychá. Mezi dalšími druhy stromů má výjimečné postavení „Broumovský jasan“ (č. 4), mechem porostlý velikán v nivě Hamerského potoka pod Broumovem. Obvod kmene 680 cm jej dnes řadí na třetí místo mezi největšími českými památnými jasany. Jen o málo menší Schönwaldský jasan (č. 27) stojí spolu s dalšími mohutnými jasany na lesní světlině v místě zaniklé Šenvaldské Huti. Dalším bohatstvím, skrytém především v Českém lese a v potočních údolích Bezdrůžicka a Černošínska, jsou obrovské smrky. Většina z nich není chráněná. Z těch, které patří mezi největší české památné smrky, je však „Smrk v údolí Kozolupského potoka“ (č. 48) pod Sviňomazy téměř suchý a také „Broumovský smrk“ (č. 2) začíná řídnout. Od roku 2016 je chráněný „Krasíkovský smrk“ (č. 46) v údolí Hadovky, nyní druhý nejsilnější památný smrk v ČR. Mezi jehličnany má výsadní postavení „Lomská borovice“ (č. 16). S obvodem kmene 477 cm je bezkonkurenčně nejsilnější borovicí lesní u nás.

Vzácný důlkatec plicní na „Schönwaldském jasanu“ 2025

(4) Broumov – „Broumovský jasan“ [o = 680 cm, v = 28 m (2025)]

V místě, kde naučná stezka „Údolím Hamerského potoka“ vchází do lesa, stojí pozoruhodný strom pohádkového zjevu. Vzhledem připomíná obrovskou postavu. Chudou korunu tvoří tři kosterní větve, do nichž se rozděluje dutý, obloukovitě prohnutý a ostrůvky mechu porostlý kostrbatý kmen. Díky široké bázi tvořené boulovitými kořenovými náběhy je třetím nejsilnějším památným jasanem v Česku. V roce 2017 byl jedenáctý ve finále ankety Strom roku.

2025

2018

(5) Broumov „Lípy na Jalovém Dvoře“ [o = 485, 486 cm, v = 31, 27 m (2025)]

Posledními živými svědky poválečného zániku osady Jalový Dvůr jihozápadně od Broumova je dvojice mohutných lip. Přestože jsou vysoké, rostou skrytě na okraji náletového lesa, kterým zarostly pozůstatky dřívějšího osídlení. Oba stromy mají shodně krátké a podsadité duté kmeny pohárovitého tvaru. Také jejich společnou korunu skládaly vždy trojice silných kosterních větví. To už neplatí u chatrnější západní lípy, které se nejsilnější kosterní větev vylomila. V sousedství lip byl znovu vztyčen pomník padlým v 1. světové válce (bohužel bez desky). Před lipami lze posedět na lavičce vedle informační tabule popisující historii osady.

(6) Chodský Újezd – „Chodovská lípa u Hamerského potoka“

[o = 537 cm, v = 26 m (2025)]

Nad zakonzervovanými zbytky zdí bývalého Pjaseckého mlýna na Hamerském potoce se zvedá mohutná dvojkmenná lípa. Srostlý, hluboko rozbrázděný společný kmen se ve dvou metrech výšky dělí do dvou vrcholů. Zploštělá a jako dlaň rozložená koruna je vidět až ze silnice k Zadnímu Chodovu. Zdravotní stav lípy není dobrý. Postupné vy lámování kosterních větví z obou dutých kmenů zvyšuje těžišť. Naposled se ze západního kmene vylomila velmi silná větev, která zůstává zapřená o kmen. Zůstala po ní velká jizva s otvorem do dutého nitra stromu.

(9) Chodová Planá „Chodovoplánský dub“

[o = 557 cm, v = 32 m (2025)]

Na severovýchodním obvodu Chodové Plané stojí v kraji louky u silnice do Mariánských Lázní obrovský strom. Zdravý, pravidelně rostlý a velmi vysoký soliterní dub tu k obloze hrdě vypíná bohatou korunu. Její kulovitý až široce srdcovitý tvar tvoří paprsky mnoha dlouhých větví, do nichž

se válcovitý kmen náhle dělí. Věřme, že krásný strom neohroží rozšiřující se výstavba.

(10) Pístov

„Lípa u Pístovského památníku“ [o = 378 cm, v = 24 m (2024)]

Na rozhraní horního okraje lesa a ohrazené pastviny, přímo proti Pístovskému památníku obětí pochodu smrti, vyrostla šlachovitá lípa. Je nápadná úzkými vysokými kořenovými náběhy, jež přecházejí ve třímetrové výšce v podobě žeber do tří kosterních větví. Ty vytvářejí kornout koruny, zajištěné před rozlomením spodní podkladnicovou vazbou a nad ní i trojicí vazeb dynamických.

(11) Výškovice (zaniklá obec)

„Lípa ve Výškovících“ [o = 655 cm, v = 32 m (2024)]

V zaniklých Výškovících nás upoutá nejen rozpadající se mariánská kaple, ale také proti ní se tyčící jedna z nejsilnějších a nejvyšších lip Tachovska. Mocná růžice kořenových náběhů svědčí o pevném ukotvení stromu v zemi. Ale z přímého, zjizveného kmene se v posledních letech vylámala většina těžkých bočních větví. Ty zbylé se zvedají vzhůru a prosí o záchranu stromu.

(12) Výškov (u Chodové Plané)

„Lípy u Tabákového mlýna“ [o = 524, 476 cm, v = 32, 35 m (2025)]

Dvojici velmi vysokých lip spatříme v idylickém prostředí na soutoku Jilmového a Kosového (Kosího) potoka, v údolí pod Lazurovým vrchem. Chrání vstup na dvůr bývalého mlýna. Obě jsou srostlými dvojkmeny. Rostou blízko sebe, navíc v údolí, proto se táhnou vzhůru za světlem. Patří mezi nejvyšší památné lípy v kraji. Také sílí. Mohutnější lípa (levá od branky na dvůr) se už kmenem opírá o obvodovou zeď. Stromy jsou ošetřované, stabilitu koruny zvyšují jak spodní statické, tak horní dynamické vazby v koruně.

(15) Týnec (u Plané)

„Týnecká lípa“

[o = 460 cm, v = 18 m (2023)]

Nízká lípa s velmi širokou korunou deštníkového tvaru shlíží z trávníku na štítu chalup, jak se zrcadlí v návesním rybníčku. Strom s krátkým, rychle sílícím kmenem a silnými větvemi sekundární koruny, jež se ladnými širokými oblouky zvedají vzhůru, je skvělým estetickým doplňkem malebné návsi.

(16) Lom u Tachova – „Lomská borovice“

[o = 477 cm (2024), v = 17 m (2025)]

Borovici lesní s nejsilnějším kmenem v České republice nalezneme v remízku v poli vpravo od silničky z Lomu u Tachova k Nahému Újezdci. Má velmi silný kmen. Na jeho zvlněném povrchu spatříme boule, nádory a na velké ploše opadnou borku. Kmen se dříve ve třech metrech dělil do vidlice vzájemně propletených a místy znovu srůstajících živých větví. Před deseti lety se však vylomila slabší z obou kosterních větví. Narušil se tím původní deštníkovitý tvar koruny a byly i obavy o další osud stromu. Nyní je borovice sice velmi proslá, ale stále žije.

(17) Lom u Tachova

„Lípy u Lomského mlýna“

[o = 439, 404 cm, v = 28, 24 m (2025)]

U vodních mlýnů se často setkáváme se starými lípami. Říkáme jim mlynářské lípy. Proč byly zrovna u mlýnů vysazovány častěji než u jiných staveb, to nevíme. Dvě takové stojí po obou stranách areálu Lomského mlýna. Přístupná je ta před mlýnem, v upraveném prostoru u cesty před náhonem. Je to strom s krásnou korunou na kosterních větvích srovnaných v řadě jako vějíř. Na lípu shlíží ze svahu nad mlýnem polychromovaná socha sv. Jana Nepomuckého od významného regionálního kameníka Georga Böhma.

(20) Mýto
„Klen u Mýtského mlýna“
[o = 450 cm, v = 23 m
(2025)]

V širokém údolí Lužního potoka západně od Mýta stojí Mýtský mlýn z 18. století. Na portálu má letopočet 1788. Přímo před ním rozkládá nádherný javor klen své nesčetné dlouhé větve nad kamennými sloupkovými božími muky od kameníka G. Böhma. Obdivujeme jej pro pravidelnou vejčitou korunu i krátký, hustě rozbrázděný kmen. Strom je však za ohrazenou ovčí pastvinou jen těžko přístupný.

2025

2017

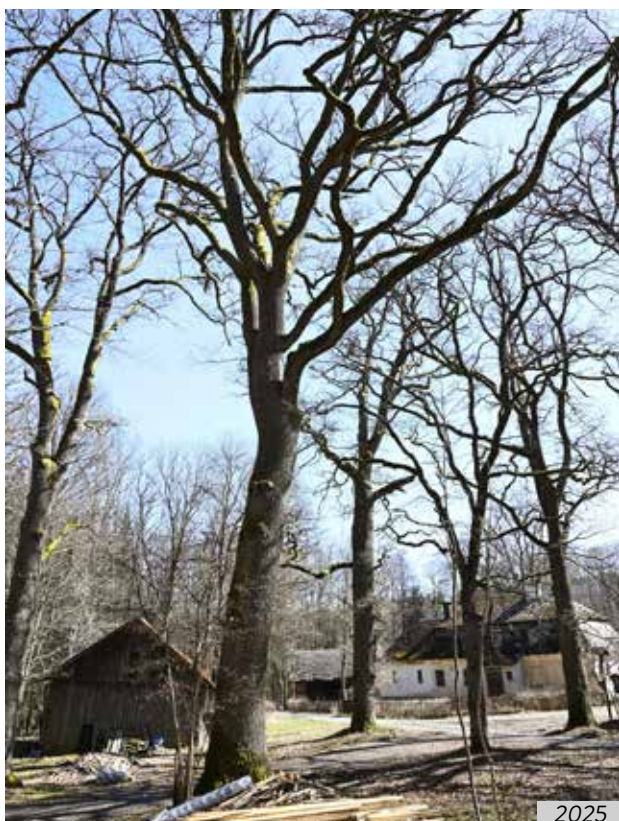
(21) Obora
„Oborská lípa“
návrh PS
[o = 547 cm, v = 28 m
(2009)]

Statná lípa stojí v rohu zahrady č. p. 22 ve východní části Obory, u silničky sjíždějící k vodárenské nádrži Lučina. Je dvojkmenná, s kmeny srostlými do výšky 2,5 m. Také je dutá, centrální dutina prostupuje od báze do obou kmenů a ústí do ní několik otvorů. Souběžně rostoucí kmeny nesou velkou hustou korunu z početných bočních větví, které hrozí vytloučením. Proto lípa vyžaduje péči. A tak je dobře, že byla navržena k vyhlášení za památný strom.

(22) Obora

**„Dub a lípa na Štajnerce“
[478 (dub), 476 cm (lípa),
v = 25, 27 m (2025)]**

Uprostřed lesní louky 2 km východně od zaniklého Pavlova Studence se tyčí dub s přímým válcovitým kmenem, dosud bohatě zavětveným křivolakými větvemi. V nadmořské výšce 700 m je pozoruhodným zjevem. Společnost mu dělá rozložitá památná lípa u lesní silničky opodál. Její krátký podsaditý kmen se dělí do čtyř hlavních kosterních větví. Skládají hustou korunu srdcovitého tvaru.

(23) Obora

**„Duby u Oborské
hájenky“
[o = 288–486 cm,
v = až 30 m (2025)]**

Chráněna je volná skupina osmi starých a statných dubů u lesních cest, jež se kříží u Oborské hájenky. Většinou to jsou vysoké stromy s průběžnými kmeny. Jen duby takového vzhledu mohou obstát na okraji vzrostlých lesních porostů. Mezi památnými stromy vyniká vzhledem i hmotností kmene dub před stodolou vedle hájenky. Je ošetřený, trojici hlavních kosterních větví v bohaté koruně má zajištěnou několika bezpečnostními vazbami.

**(24) Lesná – „Lesenská lípa“
(u kostela)**

[o = 682 cm, v = 26 m (2024)]

Vedle schodů stoupajících ke kostelu v Lesné stojí jedna z největších lip Tachovska. Bývaly tu lípy dvě. Mohutnější, vlevo od schodiště, však v roce 1996 vyhořela a o rok později byl pokácen i její ořezaný zbytek. Zbylý strom je nejspíš dvojkmen, dokonale srostlý do výšky 2,5 m. Zdobí jej bohatá koruna vejčitého tvaru. Lípa je udržovaná a stabilizovaná jak spodní vrtnou vazbou, tak pěti dynamickými vazbami výše v koruně.

2024

**(26) Lesná
„Lípa v Lesné na návsi“**

[o = 578 cm, v = 22 m (2024)]

Na vyvýšené travnaté ploše na návsi pod kostelem stojí stará soliterní lípa s průběžným, mírně zprohýbaným, dutým kmenem. Dutina prochází celým stromem. Je otevřená shora i v patě kmene. Koruna lípy je pravidelná, úzká. Tvoří ji silně pokroucené větve a mladé výhony

ze starých jizev. Terminál je výrazně zkrácený a vstup do dutiny na bázi kmene překrývá pletivo.

2024

(27) Lesná: Šenvaldská Huť (zaniklá osada) – „Schönwaldský jasan“
[o = 661 cm, v = 29 m (2025)]

K nejvýznamnějším stromům Českého lesa patří Schönwaldský jasan. Má místo mezi deseti největšími jasanů v republice a je druhým nejsilnějším v kraji. Roste v řadě pěti starých jasanů v místě zaniklé sklářské huti (Schönwalderhütte), nyní lesní louce jihozápadně od Lesné. Má krátký kmen s velkým nádorem. Trojici silných kosterních větví v dlanitě rozložené koruně stabilizuje dynamická vazba. Jasan je i unikátním biotopem, hostí kriticky ohrožený lišejník důlkatec plicní (*Lobaria pulmonaria*).

(28) Bažantov (zaniklá obec)
„Bažantovská lípa“
[o = 607 cm (2024), v = 31 m (2025)]

Na horizontu nad zaniklým Bažantovem, u cesty, kudy se chodilo k poutnímu kostelu sv. Anny nad Pořejovem, stávala kaplička a nad ní lípa. Kaplička byla rozbořená, ale vysoká lípa, monumentální strom s dlouhými převislými větvemi, významná krajinná dominanta, dosud stojí. Je jedním z nejkrásnějších a nejvýraznějších stromů Českého lesa. Její smuteční vzhled má na svědomí silný vítr a námraza.

(29) Tisová – „Tisovský javor“
[o = 429 cm, v = 20 m
(2025)]

Vedle hřbitova, na vyvýšenině západně od Tisové, vyrostl krásný solitérní javor klen. Není vysoký, přesto je zdaleka viditelný. Má mírně nakloněný, hluboko podélně rýhovaný kmen. Ten se ve čtyřech metrech dělí do trsu dlouhých, křivolakých větví. Koruna stromu je neobyčejně hustá, široká, téměř kulovitěho tvaru.

2025

(30) Staré Sedliště – „Starosedlištské lípy“
[o = 499, 476, 440 cm, v = 25, 32, 29 m (2025)]

Na starosedlištském hřbitově byly památnými stromy vyhlášeny tři největší lípy. Nejsilnější je strom s průběžným, prohnutým, dole odvětveným kmenem posetým boulemi. Stojí mezi hřbitovní zdí a kostelem sv. Prokopa a Oldřicha. Ve středu hřbitova na první pohled zaujme dvojice doširoka rostlých lip. Jsou si podobné jak podsaditými kmeny s pravidelnými růžicemi kořenových náběhů, tak silnými větvemi, jež se klikatí k obloze. Jejich společná koruna se klene nad pomníkem na památku všech zesnulých. V roce 2007 skončily v anketě Strom roku na 11. místě.

2025

(31) Staré Sedliště „Lípa Na farském“

[o = 522 cm, v = 13 m (2025)]

U polní cesty jihozápadně od starosedlištěského hřbitova roste vedle opravené kapličky stará nízká lípa. Je od ní překrásný pohled na vzdálenou Přimdu. Lípa není žádná krasavice – sedlo ve vidlici kosterních větví se propadlo do centrální dutiny, chatrný plášť kmene se bortí. Přesto se lípa nevzdala. Pomohl jí radikální řez, který upravil větrem olámanou korunu. Životaschopnost nyní dokazuje tím, že vyhání nové větve a opět si staví pravidelnou korunu. Dokazuje, že i torzo stromu stojí za záchranu.

2025

2025

(32) Přimda: Milov (zaniklá osada) „Mílovská lípa“

[o = 711 cm, v = 26 m (2025)]

Nejsilnější lípu Tachovska i Českého lesa objevíme v zaniklé osadě Milov (Mühlloh), v pruhu náletových listnatých dřevin pod silnicí z Přimdy k Rozvadovu. Před lípou, donedávna téměř neznámou, je nyní lavička, dřevěný křížek a zastávka Přimdské naučné stezky. Starobylý strom má masivní kuželovitý kmen s vysokými kořenovými

náběhy. Kmen je dutý, ale otvory jsou skryté v místech, kde se náhle dělí do kornoutu dlouhých a silných kosterních větví.

(36) Skviřín – „Skviřínský dub“

[o = 436 cm, v = 22 m
(2025)]

V čele skviřínské návsi stojí původně románský hřbitovní kostel sv. Petra a Pavla. Pod jižní zdí hřbitova roste dub s neobyčejně širokou a hustou korunou polokulovitého tvaru, tvořenou několika patry dlouhých šikmých větví. Strom je nádherná zdravá solitéra se silnými kořenovými náběhy zapuštěnými ve svahu, estetický doplněk kostela. V roce 2025 skončil v republikovém finále ankety Strom roku na šestém místě.

(40) Rájov – „Rájovská trojice“

[o = 347, 405, 468 cm,
v = 29–30 m (2025)]

Na drobné vyvýšenině ve východní části obce spatříme semknutou trojici lip. Společně vytvořily korunu srdcovitého tvaru. Mezi lipami stojí křížek na kamenném podstavci zdobeném květinovými motivy – práce kameníka Georga Böhma. Lípy zaujmou pěkně vyvinutými kořenovými náběhy, jak se na vysoké stromy sluší. Celá skupina působí velmi malebně.

(41) Jadruž – „Jadružský jasan“

[o = 440 cm, v = 25 m (2025)]

Vzorně upravené okrouhlé návsi s kaplí, sochou sv. Ondřeje od G. Böhma, opravenými statky a rybníkem vévodí mohutný jasan. Stojí vedle stylové brány do dvora statku č. p. 17. Z nízkého projmutého kmene se silnými kořenovými náběhy vysílá vzhůru korunout dlouhých kosterních větví rozměrné koruny. Dotváří intimní prostředí rázovité víscky.

(43) Prostiboř
„Prostibořská lípa“
[o = 436 cm, v = 22 m (2025)]

Po stranách barokní kaple sv. Jana Nepomuckého na prostibořské návsi byly vysazeny dvě lípy. Z obou stromů starobylého vzhledu je chráněn pouze horní strom (blíže ke kostelu sv. Mikuláše), jenž je zachovalejší. Má průběžný, od kaple mírně vykloněný dutý kmen s velkými nádory. Koruna lípy je nepravidelná a jednostranná. Boční větve nad kaplí byly už dříve odstraněny.

2025

2024

(46) Kokašice
„Krasíkovský smrk“
[o = 471 cm, v = 38 m (2024)]

Tachovsko je oblastí s velkými smrky. Většinou je nalezneme na spodních okrajích svahů v říčních a potočních údolích. Jsou hluboko zavětvené, a tak chrání les ve svahu nad sebou před proniknutím ničivého větru. To je i případ „Krasíkovského smrku“, největšího z velkých smrků v údolí Hadovky, přímo pod zříceninou hradu Švamberk (Krasíkov). Nadchne obrovitými kořenovými náběhy, vysoko žebnatým kmenem a větvemi sahajícími až k zemi. Bohatou korunou se naklání do volného prostoru nad nivu Hadovky. Je druhým nejsilnějším památným smrkem v ČR.

2014

2022

**(50) Ošelín – „Olše u Mže“
[o = 383 cm, v = 23 m
(2022)]**

Nebývá zvykem vyhlášovát krátkověké olše památnými stromy. V ČR je jich takto chráněno pouze devět. „Olše u Mže“ je z těch jednokmenných druhá nejsilnější. Stojí v řídkém břehovém porostu na levém břehu Mže pod zaniklým Šturanským mlýnem mezi Ošelínem a Ostrovce. Je velmi pohledná. Mírně vykloněný kmen vyvažují dlouhé kosterní větve, které se mírnými křivkami zvedají vzhůru a doladují klid místa s pomalu plynoucí řekou.

**(51) Svojsín
„Svojsínská lípa“
[o = 413 cm, v = 20 m
(2025)]**

Dominantou upraveného prostoru nad románským kostelem sv. Petra a Pavla v zámeckém parku je pěkně rostlá solitérní lípa s šestibokou lavicí kolem kmene. Ten se v pěti metrech výšky dělí do dvojice silných kosterních větví, jež tvoří základ členité koruny. Kosterní větve se však v tlakové vidlici trhají, a odhalují tak rozsáhlé dutiny v kmeni i v bázích kosterních větví. Možnému roztržení stromu brání dynamická vazba v koruně.

2025

2025

(52) Svojšín
„Kaštan u kostela“
[o = 344 cm, v = 16 m
(2025)]

Na hraně terasy s románským kostelem sv. Petra a Pavla stojí bizarní jírovec s krátkým, zprohýbaným, nádory znetvořeným kmenem a dvojicí silných, pokroucených kosterních větví. Díky převislým koncům větví má strom smuteční vzhled. Dole kmen přechází do členitých kořenových náběhů. Dříve byl svah pod jírovcem narušen erozí a na povrch vystupovala vypreparovaná spleť kořenů. Dorovnaním svahu došlo k zahrnutí kořenů. Součástí terénních úprav bylo také přemístění kamenného kříže od jírovce do zákoutí u kostela. V roce 2012 skončil kaštan ve finále ankety Strom roku na devátém místě.

(53) Svojšín
„Buk v zámecké
zahradě“
[o = 371 cm,
v = 21 m (2025)]

Parter před svojšínským zámekem zkrášlují nejen živé ploty a altán, ale především červenolistý buk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), který je jeho dominantním prvkem. Tento často pěstovaný kultivar buku lesního se vyznačuje vínově červeným zbarvením listů. U soliterních stromů v parcích a zahradách také rozložitými a bohatě zavětvenými korunami. To platí i u svojšínského buku.

2025

(54) Svojsín

„Lípy u kašny na návsi“

[o = 328, 432 cm,

v = 15, 21 m (2025)]

Na spodním okraji parčíku na návsi stojí po obou stranách kašny se sochou sv. Jana Nepomuckého dvojice pěkných starých lip s citlivě ošetřenými korunami. Větší strom má obě hlavní kosterní větve stažené pružnou stabilizační vazbou. U menší spodní lípy zabraňuje tvarovaná stříška nad otvorem v jizvě po odstraněné větvi zatékání dešťové vody do dutiny v kmenu.

2025

2022

(56) Pozorka

„Lípa
u Petrova mlýna“

[o = 646 cm, v = 29 m
(2022)]

Nejmohutnější lípa Stříbrska stojí u náhonu na pravém břehu Úhlavky, 150 m po proudu od rozvalin Petrova mlýna. Nedaleko stromu přechází přes říčku svatojakubská cesta. Nejen silný, ale i vysoký strom má podsaditý, hluboko rozbrázděný kmen se sloupovitými kořenovými náběhy. Od tří metrů výšky se dělí do trojice hlavních kosterních větví, které potřebují zajištění vazbou. Okolí mohutného stromu bylo zbaveno náletu a pod jeho korunou se úsilím místního občana podařilo obnovit prostou kapličku sv. Anny.

**(57) Pozorka
„Duby nad Pozorkou“
(horní strom)
[o = 665 cm, v = 22 m (2022)]**

Rozložitý dub na kraji pole při silnici na Skapce je krajinnou dominantou, od které je pěkný výhled na klášterní komplex v Kladrubech. Nízký, dutý, nakloněný kmen se zahrnutými kořenovými náběhy se ve výšce 4 m dělí do široké vidlice silných kosterních větví, které určují tvar široké koruny. Do dutiny v kmenu ústí několik otvorů v jizvách po vylámaných větvích. Některé jsou zčásti zakryty dřevěnými stříškami.

2022

2022

**(57) Pozorka – „Duby nad Pozorkou“
(spodní strom)
[o = 737 cm, v = 19 m (2022)]**

Nejmohutnější dub Tachovska, jeden z nejsilnějších v kraji, roste nad silnicí na Skapce přímo proti kladrubskému klášteru. Starobylý strom je zřejmě srostlý dvojkmen, ze kterého se zachovala společná dutá báze kmene. Dutina je otevřená shora. Otvor zakrývají dřevěné stříšky. Základem nepravidelné koruny dubu jsou silné pahýly kosterních větví. Ty

obrážejí mladými větvemi. Před stromem stojí informační tabule. Z ní se dozvíme, že podobných dubů tu rostlo více, ale většinu z nich vyvrátila vichřice v roce 1843. V roce 2009 byl dub navržen do ankety Strom roku. Ve finále mu patřilo třetí místo.

DOMAŽLICKO

Na Domažlicku je chráněno celkem 51 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 336 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

Druhovú skladbu památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 41 lip srdčitých, velkolistých a obecných, 22 dubů letních, 4 javory kleny, 3 jasany ztepilé, 2 hrušně obecné, 2 jilmy drsné, 2 smrky ztepilé, 1 ořešák královský, 1 jedle bělokora, 1 modřín japonský, 1 jinan dvoualaločný

skupiny nad deset stromů: 2 lipové aleje (165 stromů), 1 dubová alej (80 stromů), 1 směsná alej (11 stromů)

Největší množství památných stromů Domažlicka je soustředěno ve zvlněné krajině v okolí Koutu na Šumavě. Mezi pastvinami, remízky a rybníky míváme košaté „Starodvorské duby“ (č. 104), ve strmém svahu nad blízkou roklí nás ohromí stabilita „Dubu v třešňové rovcí“ (č. 103) s vysokým otvorem do prostorné dutiny v kmenu. Od nápadné semknuté skupiny stromů pojmenované „U čtyřech lip“ (č. 106) obdivujeme široký výhled po okolních kopcích i rozložitou korunu nedalekého „Dubu nad Spáleným rybníkem“ (č. 102). Na břehu Novodvorského rybníka (jinak Bílky) navštívíme další velikostí udivující stromy: „Bílkovský javor“ (č. 100), který je druhým nejmohutnějším v kraji, a „Lípu u Krysálů“ (č. 98) s téměř sedmimetrovým obvodem kmene. Za třemi obrovskými „Duby v Pekle“ (č. 107) se musíme vydat do lesa nad bývalým Váchalovským mlýnem. A to není zdaleka vše. Desítky dalších krásných stromů tu čekají na své obdivovatele, možná i na ochranu. Velké lípy nalezneme také na Poběžovicu, kde stojí „Lípa u hřbitova“ (č. 73), nejsilnější strom Domažlicka. V okolí nedalekého pivoňského kláštera je chráněno pět starobyklých lip: „Pivoňské lípy I a II“ (č. 64) a (č. 63), „Sezemínská lípa“ (č. 62) v sousedním Sezemíně u křížku, nad Pivoní stojí na kraji Vranova dvojice stále vzácnějších velkých jilmů nazvaná „Vranovské jilmy“ (č. 65) a na protější straně obce u plotu nad silnicí do Nemanic se skrývá dvojice „Vranovských jasanů“ (č. 66). V blízkém okolí Poběžovic navíc roste mnoho dalších velkých, dosud nechráněných, ale hodnotných stromů. Lze to dokázat na lípě na návsi v Šitboři, s obvodem dutého kmene 560 cm (2006). Ještě mohutnější je dvojice lip za vrcholem stoupání silnice z Poběžovic k Hostouni, před č. p. 243 v lokalitě Svatý Jiří (o = 704 a 645 cm v roce 2024). Pravým skvostem je solitérní lípa (o = 668 cm, v = 30 m v roce 2022) v poli mezi Pivoní, Sezemínem a Mnichovem. Stávala na křižovatce historických cest mezi uvedenými obcemi. Cesty byly v rámci poválečného scelování pozemků rozorány, a tak se krásný strom se zbytkem křížku ocitl uprostřed pole. Dnes je známější díky osmému místu ve finále ankety Strom roku 2024. Všechny tyto mimořádné stromy by si ochranu zasloužily. Z památných stromů, které udivují rozložitou korunou, nelze vynechat „Lípu ve Staré Pasečnici“ (č. 90) a „Hamerský dub“ (č. 83). Bohatými a krásně pravidelnými korunami se pyšní „Dub v Čechině“ (č. 71) a „Klen na Šmelci“ (č. 76) u zaniklého Ferdinandova Údolí nad Srby. Mezi staré stromy připomínající zaniklé obce a osady Českého lesa patří dvojice „Grafenriedských lip“ (č. 69) na bývalé návsi v zaniklé Lučině (Grafenried) a „Čepičkovo dub na Pile“ (č. 68) pod zarostlými základy domu v zaniklé osadě Pila (Seeg).

„Nemanické duby“ 2025

Další zaniklou osadu Nuzarov (Nimvorgut) připomíná starobylý dvojkmen mechem porostlé „Nuzarovské lípy“ (č. 67), dnes obklopené smrčinou vysoko nad Postřekovem. V Českém lese se dochovalo několik pozoruhodných jehličnanů přímo pod Čerchovem. „Fremuthova jedle“ (č. 87) je třetí nejsilnější památnou jedlí v Čechách. Mezi největší české smrky patří také „Smrk u Zámečku“ (č. 86). K několika památným stromům Domažlicka se pojí zajímavá událost. U České Kubice byl v roce 1928 založen k 10. výročí vzniku ČSR Jubilejní hájek. V něm bylo vysazeno i několik modřinů japonských. Po pětasedmdesáti letech byl vyhlášen největší z nich památným stromem (č. 89). V posledních letech však rychle usychá. K „Lužnické lípě“ (č. 82) nad stejnojmennou obcí se váže příběh o záchraně lípy, která měla padnout při natáčení Fričova filmu Psohlavci. Ovocné stromy jsou chráněny jen zřídka. Mrtvý kmen rozpadající se „Pastýřovy hrušky“ (č. 95) nad Únějovicemi je připomínkou donedávna nejsilnější české památné hrušně. Menší, nízká, ale zdaleka viditelná je „Hruška v poli“ (č. 93) u Bořic. „Ořešák v Doubravce“ (č. 72) je jedním ze dvou památných vlašských ořešců v ČR – tím mohutnějším. Kromě lip u kláštera v Pivoni jsou dalšími hodnotnými skupinami stromů u církevních staveb „Tanaberské lípy“ (č. 109), sedm lip kolem poutního kostela sv. Anny na Tanaberku u Hájků, „Vavřínecké lípy“ (č. 91), čtyři lípy ze skupiny stromů u poutního kostela sv. Vavřince (Vavřenečka) nad Domažlicemi a čtveřice „Loučimských lip“ (č. 110) před gotickým kostelem Narození Panny Marie v Loučimi. Z památných alejí je unikátní velmi stará, už prořídla a znovu dosazovaná, „Trhanovská (Lomikarova) alej“ (č. 84) podél frekventované silnice u Trhanova. Okouzující může být procházka stromořadím „Dubovka v Zapomenutém údolí“ (č. 88) v údolí Studené Bystřice pod Čerchovem.

„Pivoňské lípy II“ (lípa u hřbitova) 2006

(62) Sezemín – „Sezemínská lípa“
[o = 581 cm, v = 27 m (2024)]

V rekreační osadě se ve svahu pod rybníčkem nad bývalou návší tyčí vysoká lípa. Vedle ní stojí kamenný křížek. Kmen lípy se v šesti metrech nad zemí dělí v úzké tlakové vidlici do dvou souběžných silných kosterních větví s vysoko nasazenou korunou. Z tlakové vidlice se až ke kořenovým náběhům táhne trhлина hrozící rozpolcením stromu.

2024

(63) Pivoň – „Pivoňské lípy II“
[o = 602, 602, 471 cm,
v = 31, 30, 35 m (2024)]

Před zdí pivoňského hřbitova stojí první z trojice památných lip. Kmen je v dolní části deformovaný nádory. I proto má více než šestimetrový obvod. Hustou korunu vejčitého tvaru tvoří úzký kornout kosterních větví. V terasovitém svahu za pivoňským hřbitovem spatříme malebnou dvojici velmi vysokých starobylých lip. Obě jsou si podobné

tím, že jejich kmeny plynule přecházejí do neobvykle mohutných a mechem porostlých kořenových náběhů. Všechny tři lípy jsou ošetřené a stabilizované bezpečnostními vazbami.

2024

**(64) Pivoň – „Pivoňské lípy I“
(u kláštera)**

[o = 466, 460 cm, v = 29, 25 m
(2024)]

V areálu pivoňského kláštera rostou dvě památné lípy. Zatímco se kmen většího stromu (dál od kostela) postupně dělí do úzkého trsu vzhůru směřujících koster-
ních větví, menší strom (blíž ke kostelu) je dutý, s průběžným kmenem se zmlazujícími jizvami po spodních větvích. O původní vrchol už dávno přišel. Časem jej nahradil chochol křivolakých větví. Obě lípy jsou ošetřené a v korunách zajištěné několika-
sobnými vazbami.

2024

2022

**(65) Vranov – „Vranovské jilmý“
[o = 383, 394 cm, v = 30, 29 m
(2024)]**

U silnice na vjezd do Vranova od Pivoňe nás už zdaleka vítá dvojice statných památných jilmů drsných. Rostou blízko sebe a silnými kořenovými náběhy svírají podstavec obnoveného křížku. Společně poskládaly hustou korunu srdcovitého tvaru. Doufejme, že se krásným a dosud zdravým jilmům vyhne zhoubná grafioza.

2024

(67) Postřekov
„Nuzarovská lípa“
[o = 654 cm (2024),
v = 27 m (2022)]

U silnice z Vranovského sedla do Nového Kramolína stávaly na severním úbočí Velké skály (852 m) domy osady Nuzarov (Nimvorgut). Svědkem jejího zániku je stará lípa na malé světlině asi 100 m nad silnicí. Nízko srostlý mohutný mechatý dvojkmen se silnými kořenovými náběhy zapuštěnými v zarostlé suti je mezi prameništi ve smrčíně opravdovým zjevením. Starobylý strom je ošetřený. Roztržení kmenů brání spodní vrtaná vazba i dynamická vazba výše v koruně.

2024

(69) Lučina (zaniklá obec)
„Grafenriedské lípy“
[o = 293, 430 cm, v = 23, 29 m
(2025)]

Z opuštěné a rozbořené pohraniční obce zůstala na přelomu tisíciletí jen skupina starých lip na bývalé návsi, zcela zarostlé vegetací. Z původní šestice stromů, vysazené v roce 1765 na přání hraběnky A. K. von Müller, zbyly tři a pahýl čtvrtého. Dvě nejzachovalejší lípy jsou nyní chráněny. Připomínají smutnou historii obce Lučina – Grafenried. Ta se stala po roce 2000 úsilím zdejších rodáků, kteří ji doslova vyhrabali ze země, ale i historiků, nadšenců a obcí na české a bavorské straně, poutním místem se zakonzervovanými zbytky zdi kostela sv. Jiří a replikou sochy sv. Jana Nepomuckého. Dodnes jsou odkrývány další stavby, byla zřízena naučná stezka a prostor je vybavený informačními panely. Proto je Lučina označována výrazy „Sudetské Pompeje“ nebo „Pompeje Českého lesa“.

2025

(71) Čečín – „Dub v Čečíně“

[o = 439 cm, v = 25,5 m (2024)]

V Čečíně stojí nad zářezem silnice krásný starý dub s dokonale pravidelnou, hustou korunou polokulovitého tvaru, složenou z paprsků dlouhých větví na krátkém válcovitém kmenu. Dub, jakých není v kraji mnoho, shlíží na trojici rybníčků. U stromu odbočuje stará cesta do Doubravky.

2024

(70) Nemanice – „Nemanické duby“

[o = 514, 376, 413 cm,
v = 25, 23, 25 m (2025)]

Na severním obvodu Nemanic, za sportovním areálem, vystupují z břehového porostu potoka do volného prostoru tři rozložitě, pěkně rostlé duby a starý jasan. Chráněné jsou jen duby s bohatými korunami plnými křivolakých větví. Mají velký krajinnotvorný význam. Vytvářejí popředí hlavnímu hřebenu Českého lesa mezi Starým Herštejnem a Haltravou, který se tu zvedá nad kotlinu Nemanického a Novosedelského potoka. V roce 2017 byly duby odborně ošetřeny.

2025

(72) Doubravka

„Ořešák v Doubravce“

[o = 340 cm, v = 16,5 m (2024)]

Před zdí zahrady u domu č. p. 8 na návsi v Doubravce roste starý vlašský ořech. Je silnějším z pouhých dvou chráněných ořešáků královských („vlašáků“) v ČR. Krátký, dutý kmen stromu se vyklání do volného prostoru návsi. Laločnatou, nepravidelnou, ale dosud hustě zavětvenou korunu nesou dvě kosterní větve, do nichž se kmen dělí necelé 3 m vysoko. Jejich rozlomení brání dynamická vazba. Třetí kosterní větev byla asi před 20 roky odříznuta. Směřovala k návsi a údajně hrozilo nebezpečí, že způsobí vývrát nakloněného stromu.

2022

(73) Poběžovice – „Lípa u hřbitova“

[o = 804 cm, v = 22 m (2024)]

U silnice proti hřbitovu nad Poběžovicemi stojí nejsilnější strom Domažlicka. Je jím lípa s krátkým, ale velmi širokým kmenem, který je po celé výšce otevřený do prostorné dutiny. Tu z velké části vyplňují silné adventivní kořeny. Širokou korunu stromu nese trojice vzhůru rostoucích kosterních větví, nahrazující původní, dávno zlomený vrchol. V roce 2013 byla lípa třetí nejúspěšnější v celorepublikové anketě Strom roku. Proměnilo se i bezprostřední okolí stromu. Vedle lípy byl na původním podstavci obnoven křížek a kolem je vedena cyklostezka. Pod korunou stromu zve k posezení lavička.

2024

2025

(76) Srby

„Klen Na Šmelci“

[o = 443 cm (2025),
v = 21 m (2022)]

V lokalitě Na Šmelci, na terase nad náhonem odbočujícím z Radbuzy, vyrostl podivuhodný javor. Neobvykle bohatou korunu polokulovitěho tvaru skládá velké množství dlouhých větví, do kterých ve výšce necelé dva metry nad zemí přechází krátký, podélně hluboko rýhovaný kmen. Výraz „Šmelc“ v názvu stromu připomíná tavírnu (huť), která tu v zaniklém sídle Ferdinandsthal dříve stála.

**(82) Luženice – „Luženická lípa“
[o = 392 cm, v = 18 m (2025)]**

Stojí na výšině nad obcí a je také nazývána po starém selském rodu „Machovic lípa“. Krásný, pravidelně rostlý, i když nevysoký strom si v padesátých letech 20. století vybral režisér Frič pro film Psohlavci. Ve scéně Kozinova boje o rodovou lípu měl strom padnout. Luženičtí tehdy Fričovi záměr rozmluvili. Dříve osamělá lípa je dnes výletním cílem přímo nad domy rozšiřující se zástavby Luženic. Rozmáchlými spodními větvemi objímá temeno návrší s obnoveným křížkem, lavičkou a informačním panelem. Je od ní široký rozhled na dlouhý hřeben Českého lesa.

**(83) Újezd
„Hamerský dub“
[o = 483 cm, v = 22 m
(2025)]**

Rozložitý a bohatě zavětvený dub je nízkou dominantou na okraji kamenitého remízku v loukách necelý kilometr severovýchodně od Nového Hamru (u Trhanova). Je obdivovaný pro širokou korunu ledvinitého tvaru. Nesou ji dvě hlavní kosterní větve, v sedle dělení 2,5 m nad zemí je instalovaná stříška proti zatékání dešťové vody do kmene. Dub je chráněný nejen pro velikost, ale hlavně jako esteticky hodnotný strom s krajínovorným významem.

(86) Dolní Folmava
„Smrk u Zámečku“
[o = 444 cm, v = 46 m
(2025)]

Asi 200 m pod rybníkem, u kterého jsou zbytky zbořených objektů „Zámečku“ zvaného též „Amerika“, roste na lesním prameništi nad pravým břehem Studené Bystřice největší chráněný smrk jižní části Českého lesa. Je to vysoký, původně okrajový strom. Má širokou a velmi vysokou růžici kořenových náběhů, kmen je mírně sbíhavý. Koruna stromu ze strany po svahu sahala dříve až k zemi. Svědčí o tom řada suchých pahýlů větví ve spodní polovině kmene. Současná řídnoucí koruna vyvolává obavy o další osud impozantního smrku v lesích těžce zkoušených kůrovcem...

2025

(87) Dolní Folmava – „Fremuthova jedle“
[o = 412 cm, v = 47 m (2025)]

Na jižním svahu Čerchova roste ve staré smrkové bučině s vtroušenou jedlí v nadmořské výšce 760 m největší individuálně chráněná jedle Českého lesa. Je také třetí nejsilnější památnou jedlí v České republice. Od okolí ji odlišuje nápadně silný, průběžný a jen mírně sbíhavý kmen a nyní i velmi vysoko nasazená koruna, přesahující okolní les. Dříve, jak dosvědčují krátké sokly zaniklých větví i staré letecké snímky, sahala koruna podstatně hlouběji. Tehdy byl zdejší porost mnohem řidší.

2025

2025

(90) Pasečnice

„Lípa ve Staré Pasečnici“

[o = 516 cm, v = 23 m (2025)]

Nebývale rozložitá lípa stojí na terásce u příjezdové cesty k domu č. p. 30. Velmi širokou korunu tvoří široký kornout početných kosterních větví. Směřují do všech stran z 3,5 m vysokého kmene pohárovitého tvaru. Kmen dole přechází do mocného podstavce velmi členitých, mechem porostlých kořenových náběhů a částečně odhalených kořenů. Ty v minulosti rozrušily opěrnou zeď pod terasou, a tak v roce 1992 musela obec nechat vybudovat zeď novou.

(91) Domažlice – „Vavřínecké lípy“

[(o = 340–498 cm, v = 19–28 m (2025))]

Na temeni Veselé hory (589 m) stojí barokní poutní kostel sv. Vavřínce, známý především z lidové písně Ha ty svatý Vavřínečku. Kolem kostela je řídký hájek starých lip. Čtyři z nich jsou vyhlášeny památnými. Nejmohutnější stojí u příjezdové cesty ke kostelu. Má členitý průběžný kmen s uraženým vrcholem a silné, vysoké kořenové náběhy. Je před ní zasazená tabule s označením památného stromu. Z Veselé hory je úžasný rozhled na hřeben Českého lesa a západní Šumavy.

(92) Domažlice

„Dub u gymnázia“

[o = 382 cm, v = 24 m (2025)]

V malém travnatém ostrůvku ve vydlážděném prostoru před gymnáziem v Pivovarské ulici roste mimořádně krásný dub. Není starý, není ani velký, zato symetricky rostlý. Z krátkého válcovitého kmene se pod ostrým úhlem zvedají vzhůru nespočetné větve a vytvářejí hustou korunu pravidelného vejčitého tvaru.

(93) Bořice – „Hruška v poli“
[o = 254 cm, v = 10 m (2025)]

Mezi Bořicemi a Sedlicí stojí hruška v širém poli, přesně jako v lidové písni. Není vysoká, přesto ji v řepkovém lánu spatříme z velké dálky. Nakloněný krátký kmen hrušně vysílá do stran silné a pokroucené větve už od výšky 1,5 m. Některé větve vzájemně srůstají. Malá a kompaktní koruna je nepravidelná a díky hustému jemnému větvení přehoustlá.

(95) Únějovice – „Pastýřova hruška“
[o = 413 cm, v = 3,5 m (2025)]

Léta vévodila oficiálním tabulkám, byla považována za památnou hrušeň s nejsilnějším kmenem v ČR. Podle tvrzení místních se u ní dříve scházeli pastevcí. Postupně ji však pohltit les, ve kterém nízká, zvolna se rozpadající hruška působila jako zelené pohádkové zjevení. Později byl les v okolí hrušně vykácen a její koruna zpevněna pružnou vazbou. Ale ani to dožívajícímu stromu nepomohlo. A tak tu nyní stojí troska hmyzem a houbami rozežraného kmene.

(96) Úboč – „Jehlíkova lípa“
[o = 501 cm, v = 16 m (2025)]

Na hrázích rybníků stávají staleté duby. Lípa na hrázi Úbočského rybníka patří mezi výjimky. Tvarem zajímavý strom je vrostlý do hrany vnitřní strany hráze. Kmen má v dolní části soudkovitý tvar, obepíná ho věnec nádorů, ze kterých lípa zmlazuje. Nápadné jsou dlouhé, silné, křivolaké větve, které se oblouky sklánějí k hladině rybníka. Koruna lípy je ve spodní části jednostranná, větve nad korunou hráze byly už dávno odstraněny, vrcholové větve mírně prosychají.

**(97) Kout na Šumavě
„Zámecká lípa“
[565 cm, v = 15 m (2025)]**

V travnatém prostranství před bývalým zámekem stojí troska mohutné solitérní lípy, dříve krásné dominanty s pravidelnou hustou korunou na kornoutu čtyř silných kosterních větví, vzájemně stažených podkladnicovou vazbou. Krátký, dutý kmen však tíhu koruny neunesl, a tak se z něj po roce 2020 vylomily nejprve dvě a následně i třetí kosterní větev. Krásný strom se proměnil v labilní nevhledné torzo, kde z poškozeného kmene šikmo do strany trčí poslední kosterní větev.

**(99) Kout na Šumavě
„Bílkovský dub“
[o = 512 cm, v = 22,5 m
(2023)]**

Na rozhraní pole a pásu křovin nad východním břehem Novodvorského rybníka stojí mohutný dub klasického vzhledu – rozložitý, košatý, s mírně zprohýbaným kmenem. Dosud má zachovalé, i když proschlé a zkrácené, silné spodní boční větve. Bohatě členěný je široký kornout kosterních větví v koruně.

**(98) Kout na Šumavě
„Lípa u Krysálů“
[o = 678 cm, v = 29 m (2023)]**

Vysoká solitérní lípa se zrcadlí v hladině Novodvorského rybníka. Stojí na hraně terasy nad východním koncem hráze, a tato poloha ještě zvýrazňuje její dominanci. Má nápadně hustou, zcela pravidelnou korunu vejčitého tvaru, hluboko rozbrázděný kmen a silné kořenové náběhy sbíhající po svahu k rybníku. Patří mezi nejhezčí a nejzachovalejší lípy v kraji.

**(100) Kout na Šumavě
„Bílkovský javor“
[o = 573 cm, v = 33 m (2023)]**

V ústí terénního zářezu na východním břehu Novodvorského rybníka nás překvapí rozložitý javor klen, druhý nejsilnější v kraji a jeden z deseti největších v republice. Výjimečně zachovalý strom má spirálovitě vinutý kmen, který se plynule rozbíhá do širokého podstavce velmi silných a pozoruhodně členitých kořenových náběhů. Vysokou korunu nesou dlouhé, šikmo vzhůru směřující kosterní větve. Strom je nakloněný nad cestu, která vede podél rybníka. Přívětivé odpočinkové místo pod korunou javoru doplňuje lavička.

2023

**(103) Kout na Šumavě
„Dub v třešňové rovcí“
[o = 623 cm, v = 23 m
(2025)]**

Ve strmém svahu pod hranou krátké rokli 300 m severovýchodně od Starého Dvora se tyčí starý dub. Připomíná raketu připravenou ke startu. Pohled na něj ze dna rokli je ohromující. Mezi vysokými kořenovými náběhy v široké bázi kmene má několik velkých otvorů. Odhalují suchou, prostornou, tři metry vysokou centrální dutinu. Ta byla v minulosti vypálena ohněm. Požár snad způsobil blesk – dlouhá jizva se táhne celou délkou kmene z kosterní větve až k zemi. Koruna dubu je nepravidelná, neuspořádaná, snížená řezem. Střídají se v ní pahýly silných větví se živými, většinou zkracovanými větvemi. Ošetřený dub tak má větší šanci udržet se ve strmém svahu i nadále.

2025

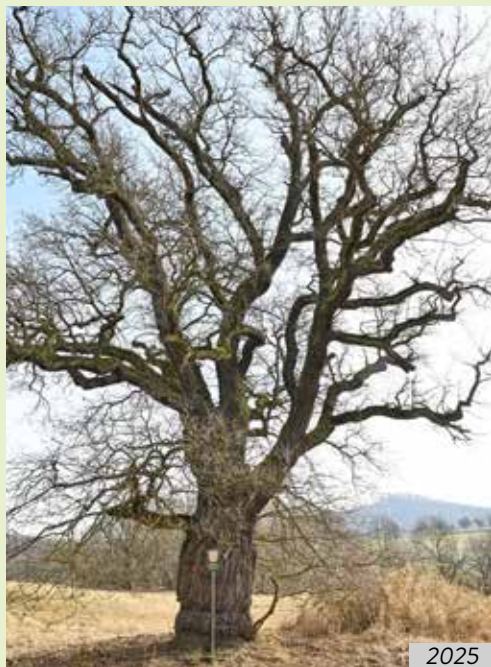
(101) Kout na Šumavě
„Duby nad rybníkem Bílka“
[o = 467, 503 cm, v = 29, 34 m
(2025)]

Dvojici velmi vysokých dubů spatříme na jižním úpatí vrchu Bílka, nad polní cestou u jihovýchodního rohu Novodvorského rybníka. Jejich mohutné kmeny rostou blízko sebe, ale odklánějí se, aby získaly více světla pro bohatě zavětvené koruny. Stabilitu jim pomáhají udržovat silné kořenové náběhy.

(102) Kout na Šumavě
„Dub nad Spáleným rybníkem“
[o = 598 cm, v = 18 m (2025)]

Stojí osamoceně v pastvině u rybníčku pod silnicí ke Starému Dvoru. Je nízký a jeho soudkovitý kmen se záhy dělí na mnoho dlouhých, křivolakých větví, které tvoří nápadně širokou, hustou, i když částečně prochlou korunu. Od dubu je pěkný pohled na zříceninu Rýzemberka a k další krajinné dominantě, kterou je čtveřice chráněných lip u silnice ke Starému Dvoru.

(107) Kout na Šumavě
„Duby v Pekle“
[o = 627, 515, 459 cm,
v = 33, 31, 31 m (2025)]

Nečekaným překvapením je setkání s trojicí obrovských dubů v pruhu lesa s rybníčky mezi Starým Dvorem a bývalým Váchalovským mlýnem. Monumentální vysokých stromů se silnými kmeny, ze kterých trčí pahýly spodních kosterních větví a nad nimiž se klene společná koruna, vynikne na pozadí mladého dřevinného porostu.

(104) Kout na Šumavě
„Starodvorské duby“
 [o = 678, 560, 599 cm,
 v = 22,5, 24, 29 m (2023)]

Pod názvem Starodvorské duby jsou chráněny tři statné duby v nejbližším okolí Starého Dvora. Dva z nich stojí u silničky východně od dvora. Třetí roste v trávníku před domem č. p. 11. Tento bohatýr mezi zdejšími starými duby potěší především zasažením do krajiny s výhledem na nedaleký Rýzmbek a svým dokonalým tvarem. Silný, dutý, esovitě prohnutý kmen nese korunu plnou křivolakých větví. Je největším a snad i nejkrásnějším dubem Domažlicka.

(105) Kout na Šumavě
„Jasan u Starého Dvora“
 [o = 540 cm, v = 14 m (2025)]

Před vjezdem do areálu Starého Dvora stojí nízký jasan, donedávna pozoruhodného vzrůstu. Z kmene vybíhaly do stran silné dlouhé větve. Daly vzniknout silně zploštělé koruny, která při správném pohledu svojí šířkou a deštníkovitým tvarem připomínala africké savanové stromy. Nyní je jasan bez vrcholu, silné horizontální větve má zčásti olámané a zčásti ořezané. Na jejich zbytcích se tvoří nová široká koruna z mladých, kolmo vzhůru rostoucích větví.

(106) Kout na Šumavě

„U čtyřech lip“

[o = 331–539 cm, v = 24–27 m (2025)]

Zdáleka viditelnou krajinnou dominantou je semknutá čtveřice lip (tři lípy velkolisté a jedna lípa srdčitá) u silničky z Koutu na Šumavě ke Starému Dvoru. Původně stál mezi stromy křížek. Ten byl nedávno obnoven – stojí nad lípami. Místo mělo připomínat smrt dvou děveček, které tu umrzly. Malý prostor mezi lipovými kmeny vyplňují silné, doširoka rozběhlé kořenové náběhy a sešlapem vypreparované kořeny. Od stromů, které výškou společné koruny výrazně převyšují nízké ovocné stromy v sousední silniční aleji, je široký výhled do malebného kopcovitého kraje.

(109) Hájek (u Všerub)

„Tanaberské lípy“

[o = 200–485 cm,
v (nejsilnější) = 24 m (2025)]

Před poutním kostelem sv. Anny na Tanaberku bylo do půlkruhu vysázeno osm lip. Přežilo jich sedm, většinou průměrného vzrůstu. Od ostatních se nápadně odlišuje největší lípa, první vlevo od příjezdové silničky, rozložitý strom s krátkým kmenem, kořenovými náběhy přecházejícími v plazivé kořeny a trojicí kosterních větví zpevněných vazbou. Na kmenu má připevněny turistické směrovky.

(110) Loučim – „Loučimské lípy“

[297–432 cm, v = 26 m
(2025)]

Před cenným gotickým hřbitovním kostelem Narození Panny Marie nad silnicí z Domažlic do Klatov na kraji Loučimi stojí na vysokém podstavci barokní socha sv. Jana Nepomuckého. Vznikla na počátku 18. století, ale nápis je datovaný až rokem 1818. U sochy byly vysazeny čtyři lípy, nyní mohutné stromy s krátkými kmeny a udržovanými sekundárními korunami. Od roku 1986 jsou pro velkou estetickou a kulturní hodnotu právem chráněny.

KLATOVSKO

Na Klatovsku je chráněno 159 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 461 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

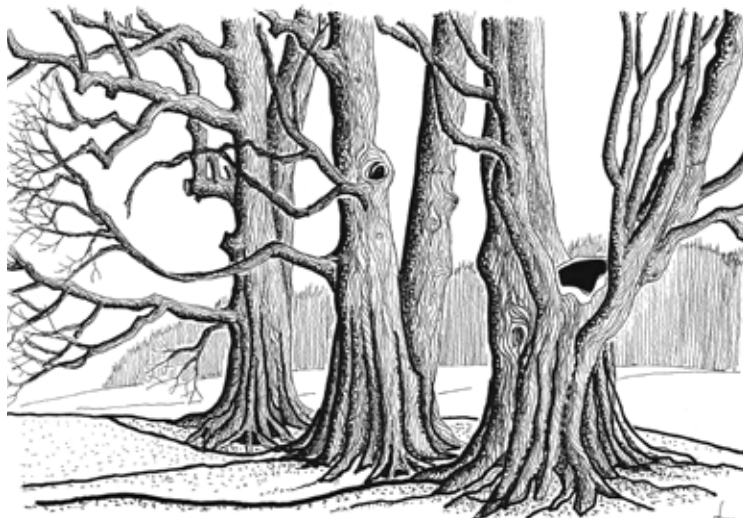
Druhovú skladbu památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 134 lip srdčitých, velkolistých a obecných, 25 dubů letních, 22 javorů klenů, 10 buků lesních včetně červenolistého kultivaru, 9 jasanů ztepilých, 7 smrků ztepilých, 5 jedlí bělokorých, 5 modřínů opadavých, 2 jírovce maďaly, 2 javory stříbrné, 1 dub zimní, 1 javor mléč, 1 jilm drsný, 1 jilm vaz, 1 tis červený, 1 jedle kavkazská

skupiny nad deset stromů: 2 lipové aleje (27 stromů), 1 dubolipová alej (14 stromů), 1 lipojavorová alej (110 stromů), 1 velká skupina různých dřevin (83 stromů)

Klatovsko je počtem památných stromů nejbohatší oblastí Plzeňského kraje. Skoro polovina památných stromů a malých skupin roste právě zde. Hojný výskyt velkých stromů souvisí s rozptýleným osídlením, které se zachovalo v rozlehlém a členitém šumavském předhůří. Výjimečné postavení

„Stromy pod čističkou“ v Hojsově Stráži

2006

má Sušicko. S krásnou starou lípou se tu setkáme téměř v každé obci. Právě lípy mají mezi památnými stromy celého Klatovska jednoznačný primát. A to nejen co do počtu. Obrovských lip s kmenem o obvodu větším než šest metrů tu roste pětatřicet. Lípy v Malonicích (č. 173), Mačicích (č. 254), Mokrosukách (č. 179) a „Lípa ve Vatětické aleji“ (č. 222) jsou dokonce nejmohutnější v celém Plzeňském kraji. Většina lip je dokonale srostlá s prostředím, jehož charakter dotvářejí. Bez výjimky to platí o rodové lípě v Hadravě (č. 130), která kořeny objímá starou roubenou chalupu. Staleté rodové lípy stojí před stavením, tak jak je hospodář k ochraně domu či při významné rodinné události kdysi vysadil. Z neznámějších to jsou: „Tomášková lípa“ v Podolí (č. 165), „Lípa u Podlešáků“ v Jetenicích (č. 260), „Tichých lípa“ v Kojšicích (č. 194), „Lípa u Zelených“ v Mokrosukách (č. 179), „Lípa u Valdmanů“ ve Svojsicích (č. 182) a „Lípa u Chalupských“ v osadě Javoříčko u Zámýšle (č. 186). Mysticky působí srostlé „dvojlípy“ se žebnatými kořenovými náběhy u Hojsovy Stráže, chráněné pod názvem „Stromy pod čističkou“ (č. 142). K „Lípě u Zelených“ (č. 179) a „Malonické lípě“ (č. 173) se dokonce vztahují pověsti. Kromě lip tu mají své místo mezi památnými stromy i duby, z nichž nejhezčí jsou solitéry s rozložitými korunami nedaleko dvora Chrástov u Nemilkova (č. 176 a 177). Mezi památnými javory je rozměry výjimečný vysoký „Kněžický klen“ (č. 188) u zámku v Petrovicích u Sušice s téměř šestimetrovým obvodem kmene. Mohutné jasany reprezentuje solitérní „Brčálnický jasan“ (č. 147). Pozornost si zaslouží i staré jehličnaté stromy. Velké šumavské jedle a smrky bývaly velmi populární. Jejich věhlas dnes zachraňuje několik stromů z okolí Železné Rudy a horního Pootaví, například skupina „Jedle a smrky pod Strahovem“ (č. 154) u Debrníku, „Jezerní jedle“ (č. 150) od Černého jezera, „Smrk ztepilý“ pod kanálem (č. 237) u Srní a „Zhůřská jedle“ (č. 248) na úbočí Huťské hory. Chloubou západní Šumavy je skupina „Mochovské modřiny“ (č. 187), kde dva z pěti stromů patří mezi nejsilnější české modřiny. Impozantním jehličnatým stromem je bezesporu nejstarší a největší douglaska tisolistá v Čechách. Není chráněna jako památný strom, ale jako součást národní přírodní památky Americká zahrada u Chudenic.

(113) Chudenice
„Chudenická lípa“
[o = 398 cm, v = 17 m
(2025)]

V otevřené krajině u silnice z Chudenic ke Slatině stojí těsně vedle kapličky z roku 1866 bohatě zavětvená lípa, nízká dominanta s estetickou, kulturní a krajínovornou hodnotou. Je od ní výhled na blízkou rozhlednu Bolfánek i rozprostřenou krajinu s horizonty kopcovitého Chudenicka. Lípu prý vysadil sládek chudenického pivovaru na památku syna padlého v prusko-rakouské válce v roce 1866. Pod lípou, jak praví informační tabule, rád sedával chudenický rodák, básník, dramatik a libretista Jaroslav Kvapil.

2025

2025

(115) Chudenice – „Lázeňská lípa“
[o = 604 cm, v = 26 m (2025)]

Z mnoha stromových velikánů (dubů, buků, douglasek a lip) v parku zámku Lázeň se ochrany dočkala velká lípa za budovou zámku. Její podsaditý boulovitý kmen se záhy dělí do vějíře tří silných kosterních větví široké koruny. Spodní obloukovitě větve dosahují svými konci k zemi a znovu

zakořeňují. Lípa je v z o r n ě ošetřena, koruna je s t a ž e n a statickými i dynamic-
kými vazbami. Park je však pro veřejnost dlouhodobě uzavřen.

(118) Pušperk – „Pušperský dub“
[o = 465 cm, v = 23 m (2025)]

Málokterý strom se může pochlubit tak širokou korunou, jakou má dub v ohrazené pastvině pod zříceninou hradu Pušperka. Dlouhé šikmé větve vytvořily hustou polokulovitou korunu, jež tvarem připomíná stromy v africké savaně. Velké koruně odpovídá široká růžice kořenových náběhů, kterou však poškozují dobytek, když hledá pod stromem úkryt před sluncem.

(119) Rudoltice – „Sikova lípa“
[o = 692 cm, v = 21 m (2025)]

Nad plot nepřístupné zahrady za domem č. p. 16 na severním okraji Rudoltic zvedá korunu starobylá lípa, největší na Chudenicku. Kmen lípy je dutý, s kaskádou členitých kořenových náběhů sbíhajících po svahu zpustlé zahrady. Čtyři metry vysoký otvor v bázi kmene umožňuje vstup do suché dutiny, která prochází jak kmenem, tak vidlicí kosterních větví. Koruna lípy je přehoustlá, vejčitého tvaru. O dřívějším ošetření lípy svědčí zkrácené terminály a dynamická vazba v koruně. V minulosti byla porostlá břechtanem.

(123) Kamýk – „Lípy v Kamýku“
[o = 374, 457, 291 cm,
v = 26, 26, 27 m (2025)]

Semknutá trojice lip roste na terase nad silnicí z Kamýku do části Pod Skálou. Dvě silnější mají pohárovité kmene a silné kořenové náběhy. Vzhůru vysílají dlouhé kosterní větve sekundárních korun. Na informační tabuli naučné stezky se uvádí, že lípy byly součástí panského dvora, který tu byl postaven v roce 1616 a zanikl v polovině 19. století. Pod lipami podle pověsti stávala dřevěná zvonice, kterou se svolávali poddaní do roboty.

(124) Předslav – „Tyršův dub“
[o = 629 cm, v = 28 m
(2025)]

Monumentální dub stojí na břehu rybníčku Barborka pod bývalou tvrzí (nyní sokolovnou) v horní části obce. Od zakladatele a náčelníka Sokola je odvozeno i jeho jméno. Vztah má ale spíš k Františku Palackému, který se ženil v předslavském kostele a svatebčané v kočárech se vraceli starou alejí nedaleko dubu na zámek v Otíně. Dub vzbuzuje zasloužený obdiv neuvěřitelně vysokými a do šíře se rozbíhajícími kořenovými náběhy i objemným kmenem, který s výškou téměř neztrácí na síle.

(129) Bezděkov
„Dub v Bezděkovském parku“
[o = 653 cm, v = 27 m (2025)]

Park venkovského záměčku se může pochlubit velkým množstvím urostlých stromů, zejména dubů. Největší dub je chráněný. Roste jako solitéra na okrouhlé obezděné vyhlídce nad fotbalovým hřištěm. Za ním pokračuje hráz se starým dubovým stromořadím. Rozlo-

žitou korunu p a m á t n é h o stromu nesou tři silné, vzhůru směřující kosterní větve, do kterých se silný kmen dubu čtyři metry nad zemí náhle dělí. Ze strany parku po kmenu šplhá břechtan.

(130) Hadrava – „Hadravská lípa“
[o = 660 cm, v = 21 m (2025)]

Hadravská lípa je starý rodový strom stojící u rohu původní šumavské roubené chalupy (č. p. 16), jejíž široký štít doplňuje. Krásná starobylá lípa vysílá do stran dlouhé silné plazivé kořeny, které chalupu ze dvou stran obepínají. Je skvělou ukázkou soužití starého stromu s lidovou architekturou. Má nízký, dutý, pohárovitý kmen. Dutina je otevřená shora, otvor v propadlém sedle kryje tvarovaná stříška. Čtyři silné, vzhůru rostoucí kosterní větve jsou v husté koruně staženy vazbou, jejíž objímky se už zařezávají do kosterních větví. Lípa rychle sílí – za posledních 19 let se obvod k m e n e z v ě t š i l o 62 cm.

2025

2025

(131) Chudenín
„Chudenínská lípa“
[o = 589 cm, v = 27 m (2025)]

Na chudenínské návsi, v těsném sousedství kapličky Nanebevzetí Panny Marie z roku 1834 byla vysazena lípa. Nyní je už velkým stromem s objemným, podélně rozbrázděným a dutým kmenem, který se od kapličky odklání. Proto koruna, vysoko nasazená na čtveřici kosterních větví, ohrožuje církevní památku jen minimálně. Stabilitu koruny navíc zajišťuje sedm dynamických vazeb a zatékání vody do dutiny v kmeni brání tvarovaná stříška.

(137) Krotějov
„Lípa v Krotějově“
[o = 723 cm, v = 22 m
(2025)]

Krotějovská návesní lípa domínuje travnatému prostranství mezi chalupami a výrazně přispívá k idylickému venkovskému prostředí. Přestože patří k nejvýznamnějším stromům Klatovska, ochranu a péči má zajištěnou až od roku 2007. Dlouho byla považována za chatrnou a neperspektivní. Korunu nízké, duté lípy tvoří už jen několik velmi silných větví vyrůstajících z krátkého mohutného kmene bez vrcholu. Dolů se kmen rozšiřuje do kořenových náběhů, které se jako proudy lávy rozbíhají po trávníku a postupně přecházejí v hadovitě kořeny.

(139) Oldřichovice
„Želivské lípy“
[o = 464, 410 cm,
v = 27, 26 m
(2025)]

Ze dvou památných lip si blíže všimneme většího, hezčího a snadněji dostupného stromu. U lesní cesty 800 m severně od Oldřichovického hřbitova se mezi smrčínou nad cestou a náletovým porostem pod cestou náhle zjeví rozložitá lípa s bohatou a pravidelnou sekundární korunou na krátkém kmenu s různími rozbíhavými kořenovými náběhy. Ze starých leteckých snímků zjistíme, že původně stála před velkým stavením zaniklé osady Želiv (Fleischhölfe).

(142) Hojsova Stráž
„Stromy pod čističkou“
[o = 476–579 cm, v = 19–36 m
(2025)]

Krátká řada čtyř starých lip ukončená na spodním konci velkým jasanem stála před sedmdesáti lety u malé skupiny chalup (Schödelhöfe) na travnatém svahu nad silnicí z Hojsovy Stráže do Zelené Lhoty. Chalupy byly zbořeny a louka zarostla náletovým lesem. Srostlé lipové dvojkmenný s velmi vysokými žebrovitými až deskovitými kořenovými náběhy a jednokmenný, do oblouku prohnutý jasan jsou posledními živými svědky původního stavu.

2025

2025

(143) Hojsova Stráž
„Lípa pod čističkou“
[o = 704 cm, v = 31 m
(2025)]

Soliterní, v pastvině zdaleka viditelná vysoká lípa je nejmožnější z lip rostoucích ve vyšších šumavských polohách (nad 800 m n. m.). Krásný, pravidelně rostlý strom s vejčitou korunou je srostlicí tří kmenů s vysokými, bohatě členitými a mechem porostlými kořenovými náběhy. Lípa původně stála u jedné z později zaniklých chalup (Schödelhöfe) v loukách v ohybu silnice z Hojsovy Stráže do Zelené Lhoty.

(144) Hojsova Stráž – „Lípy na Vyhlídce“

[o = 661, 583 cm, v = 16, 27 m (2025)]

Na svažité návsi v Hojsově Stráži rostou dvě mohutné památné lípy. Horní je dožívající strom se silnými kosterními větvemi ořezanými na dlouhé pahýly s minimálním obrostem živých větví. Žasnout můžeme nad množstvím úzkých a vysokých kořenových náběhů. Menší spodní lípa je dvojkmen srostlý do necelých tří metrů. Také ona udivuje hustými, úzkými a vysokými kořenovými náběhy. Má pěknou srdcovitou korunu, jištěnou ve dvou úrovních dynamickou vazbou.

2025

2025

(147) Hojsova Stráž: Brčálník „Brčálnický jasan“

[o = 608 cm, v = 28 m (2025)]

Nejsilnější šumavský jasan stojí ve svahu nad rybníčkem pod nově postavenými apartmány poblíž železniční zastávky Hojsova Stráž-Brčálník. Má krátký, prohnutý a mechem porostlý kmen. Mech pokrývá i báze silných kosterních větví, do nichž se kmen rychle dělí. Kosterní větve se širokými oblouky zvedají v z h ů r u a dosahují vrcholu nepravidelné, ale bohaté koruny.

mi oblouky zvedají v z h ů r u a dosahují vrcholu nepravidelné, ale bohaté koruny.

**(148) Hojsova Stráž: Brčálník
„Brčálnická lípa“
[o = 750 cm, = 18 m (2025)]**

Má sice kmen silnější než „Lípa pod čističkou“ v Hojsově Stráži, ale jen proto, že nejmenší měřitelný obvod je těsně nad kořenovými náběhy obou nízko srostlých kmenů. Ty se od sebe stále více odkláněly, až mezi kmeny vznikl otvor do duté společné báze. Roztržení lípy má zabránit dynamická vazba v koruně. Chřadnoucí strom na spodním obvodu kmene silně zmlazuje, problematický je výskyt plodnic zhoubného dřevomoru kořenového.

2025

2025

**(149) Hojsova Stráž:
Brčálník
„Jasany na Brčálníku“
[o = 366, 558 cm,
v = 30, 33 m (2025)]**

Nesourodá dvojice památných jasanů roste blízko rekreačních chat mezi železniční tratí a značenou cestou do Špičáckého sedla. Zajímavý je silnější, boulovitý a na mnoha místech mechem porostlý strom s krátkým kmenem a velmi širokými, nepravidelnými kořenovými náběhy. Kmen rychle ztrácí na síle, jak z něj postupně odbočují a vzhůru se v ladných křivkách zvedají dlouhé kosterní větve.

**(150) Hojsova Stráž:
Černé jezero
„Jezerní jedle“
[o = 407 cm, v = 43 m (2025)]**

Je nejsilnější památnou šumavskou jedlí. Nedosahuje sice rozměrů největších jedlí z pralesů Šumavy a Beskyd, ale je snadno přístupná. Stojí vedle značené Stezky Českem, 200 m severně od Čertova jezera, v mladém smrkovém porostu, který výrazně převyšuje. Její plnodřevný kmen výškou téměř neztrácí na síle. Na bázi se rozbíhá do široké růžice početných a silných kořenových náběhů. Strom je bohatě a hluboko zavětvený a jen nejnižší větve jsou suché.

**(154) Debrník (zaniklá osada)
„Jedle a smrky pod Strahovem“
[o = 312–382 cm, v = 41–43 m
(2025)]**

Na východním svahu Strahova (870 m) nad Ferdinandovým údolím rostou v zalesněném svahu jednotlivé staré smrky a velké jedle. Chráněny jsou dva velké smrky (jeden z nich už suchý) a tři statné jedle. Pozornost si zaslouží hlavně jedle u cesty a jedle ve svahu nad cestou, obě vysoké, s mocnými kořenovými náběhy. Velkých jedlí je v okolí více, další rostou na protější straně údolí v okolí zaniklého loveckého zámečku Debrník.

**(155) Javorná
„Lípa u kostela Javorná“
[o = 490 cm, v = 24 m
(2025)]**

Stará lípa s průběžným, dutým kmenem se opírá o kapličku v rohu hřbitovní zdi u kostela sv. Anny v Javorné. Kmen má kostrbatý, v celé délce pokrytý vystouplými jizvami po odstraněných větvích. Otvory v jizvách zakrývají tvarované stříšky. Zbylé křivolaké větve tvoří malou korunu odklánějící se od jedné ze dvou šindelem pokrytých věží kostela.

**(156) Zhůří – „Stromy na Zhůří“
[o = až 521 cm, v = až 24 m
(2025)]**

V rozsáhlé luční enklávě zaniklé obce Zhůří rostou jednotlivě, ve skupinách i v aleji staré stromy. Převažují javory kleny, lípy a jilmové drsné, ale zastoupeny jsou i mléče, jasan a břízy, často hustě pokryté lišejníky. Pod mnohými stromy jsou křížky. Chráněno je tu 83 stromů, které vytvořily kompozici parkového charakteru. Malebnému zklidňujícímu prostoru nechybí meandrující potok (Křemelná), ani daleké výhledy na šumavské hřebeny.

**(162) Zavlekov – „Zavlekovské lípy“
[o = 218–480 cm, v = 21–31 m
(2025)]**

U silnice k Plichticím na kraji Zavleкова obklopuje kamenná sloupková boží muka čtveřice těsně semknutých a velmi vysokých lip. Vznikla zde jedna z nejhezčích ukávek harmonického spojení drobné církevní památky se starými stromy. Traduje se, že lípy jsou stejně staré. Malý vzrůst jedné z nich má podle pověsti na svědomí dívka, která z lípy loupala kůru na přípravu kouzelné masti, jež ji měla obdařit krásou.

**(158) Obytce
„Lípa u kapličky v Obytcích“
[o = 772 cm, v = 30 m (2025)]**

Lípa vedle barokní kaple sv. Barbory na vršku nad obcí si co do mohutnosti nezádá s největšími lípami Klatovska. Je posledním stromem, který zbyl ze skupiny pěti vzrostlých lip vysázených kolem kaple. Také tato měla namále. Následkem houbového onemocnění chřadla. Proto byla zkrácena trojice hlavních koster-ních větví, do nichž se kmen ve čtyřech metrech nad zemí dělil. I tak je současná třicetimetrová výška lípy unikátní. Strom si můžeme prohlédnout jen přes plot, pozemek s kaplí a lípou je soukromý.

**(163) Vlčkovice: Smrčí
„Lípa ve Smrčí“
[o = 491 cm, v = 26 m
(2025)]**

Na zahradě před domem č. p. 27 v osadě Smrčí stojí rodová lípa. Krátký, nad kořenovými náběhy projmutý kmen se dlanitě dělí do trojice kosterních větví, které stahuje v několika úrovních řada železných svorníků, zarůstajících do stromu. Lípě by více prospěly vazby v bohaté, vysoko nasazené koruně.

2025

2024

**(165) Podolí – „Tomášková lípa“
[o = 771 cm, v = 17 m (2025)]**

Ze staré rodové lípy na jižním okraji Podolí zbylo torzo v podobě nakloněného, kuželovitého, pět metrů vysokého a po celé délce rozvřeného pláště poloviny původního kmeně, jehož obvod se za 19 let zvětšil o rovný metr. Prostorná a dobře přístupná centrální dutina byla dlouho odkladištěm nepotřebných předmětů. Nyní je vyčištěna a ošetřena. Hustou sekundární korunu vejčitého tvaru

vytvořily mladé větve, které torzo porůstají. Strom vedle staré stodoly nese jméno rychtáře Tomáška, jenž měl podle místní tradice lípu na konci 17. století vysadit.

(166) Sluhov – „Sluhovská lípa“
[o = 766 cm, v = 19 m (2025)]

Velmi starobyle působí staletá obecní lípa na návsi mezi chalupami v rekreační osadě. Původní vrchol mohutného stromu už dávno zanikl, v současnosti jej nahrazují tři silné větve, které vyrůstají z obvodu pláště nízkého zbytku vykotlaného kmene. Jeho široká boulovitá báze plynule přechází do silných kořenových náběhů, které pokrývají zbytky rozvalené kamenné zidky. Otvor do dutiny kmene zakrývá nová dřevěná stříška a trojici kosterních větví stahuje dynamická vazba. Do roku 1992 byla ve větvích lípy umístěna zvonička.

(173) Malonice – „Malonická lípa“
[o = 906 cm, v = 18 m (2025)]

Rozpadající se dutá lípa roste na kraji pastviny pod obcí. Je nejsilnějším stromem Plzeňského kraje. Vypráví se, že v těchto místech odpočíval se svým vojskem Jan Žižka z Trocnova. Široká centrální dutina pohárovitého kmene je otevřená shora. Chatrná sekundární koruna byla ošetřena, snížena a stažena statickými i dynamickými vazbami. Oba duté výmladkové kmeny, donedávna přirostlé ke kmenu

lípy, se odlomily a leží pod stromem. Tradičně je považována za nejstarší lípu Klatovska. Udaný věk 950 let je však velmi nadsazený.

2025

(174) Malonice
„Lípa na návsi v Malonicích“
[o = 760 cm, v = 18 m (2025)]

Mohutná lípa, možná srostlice dvou kmenů, stojí na návsi v místě zvaném „U Radnice“ a je ozdobou obce. Nad oválný kmen se zvedá dvojice kosterních větví, mezi nimi se tyčí dutý pahýl třetí větve. V r. 1928 byl kmen sevřen železnými pásy a dutina v kmeni zazděna. V současnosti je dutina otevřená, konzervovaná a větve v koruně jistí dynamické vazby. Tvrdí se, že lípa na

návsi je spolu s Malonickou lípou z bytkem stromořadí při někdejší zemské stezce do Bavor.

(176) Nemilkov: Chrástov (dvůr)
„Chrástovský dub“
[o = 509 cm, v = 25 m (2025)]

Uprostřed svažité louky nad dvorem Chrastiny spatříme už zdaleka siluetu dokonale rostlého solitérního dubu. Mírně esovitě zprohýbaný kmen se dole rozbíhá do kužele kořenových náběhů a nahoře do dlouhých bočních i vrcholových větví husté koruny polokulovitého tvaru. Strom, nádherně zasazený do zvlněné krajiny Předšumaví, je výzvou pro malíře i fotografy.

2025

2025

**(177) Nemilkov: Chrástov (dvůr)
„Nemilkovský dub“
[o = 644 cm, v = 26 m (2025)]**

Za nejmohutnějším dubem a jedním z nejkrásnějších stromů Klatovska sestoupíme ze silnice Nemilkov – Běšiny na úrovni „Chrástovského dubu“ k zalesněné nivě Drnového potoka. Soliterní strom v kraji louky udivuje velkou košatou korunou z početných vrcholových větví na silném, průběžném kmenu. Asi před padesáti lety do dubu uhořel blesk. Kmenem se táhne dlouhá jizva. Je z větší části zacelená, ale pořád patrná. Na kmenu je ostře ohraničený nádor a několik starých jizev obrůstajících mladými bočními větvemi.

2025

2025

**(178) Velhartice
„Velhartické lípy II a III“
[o = 715, 503 cm, v = 24, 26 m
(2025)]**

Z dvojice (původně trojice) chráněných lip ve svažité louce nad farou upoutá pozornost mohutný kmen horního stromu. Kdysi byla tato lípa dvojkmenná, jeden kmen se vyломil a vzniklý otvor do dutiny v bazální části postupně vyplnily adventivní kořeny.

Ke svahu vychýlený soliterní strom má tři kosterní větve v koruně stažené dynamickou vazbou.

(179) Mokrosuky – „Lípa u Zelených“
[o = 849 cm, v = 23 m (2024)]

Třetím nejsilnějším stromem Plzeňského kraje je impozantní rodová lípa. Stojí u domu č. p. 6 na západním konci obce. Její kořenové náběhy přecházejí do nevídané spleti zčásti odhalených kořenů, které pokrývají podstatnou část zahrádky u stavení. Lípa je čerstvě ošetřena. Dutý, shora otevřený kmen zakrývá nová prkenná stříška, zdravotním řezem prosvětlenou korunu stahuje šest dynamických vazeb. K lípě se váže báseň J. Kvíčaly a pověst. Podle ní kdysi dávno pán zdejší tvrze zapudil dceru poté, co se zamilovala do nevolníkovy syna. Když ji po letech, hnán svědomím, začal hledat, zjevovala se mu a opět mizela u této lípy.

2025

(180) Lešišov – „Lípa nad Lešišovem“
[o = 667 cm, v = 25 m (2024)]

Bizarní lípa se zprohýbaným kmenem roste ve svahu nad zářezem silnice nad obcí. Dutý kmen stromu je po délce otevřený jako puklý lusk. Údiv vzbuzují mocné kořenové náběhy a propletenec mechem porostlých kořenů vypreparovaný erozí svahu. Podle pověsti v dutině mívali svou skrýš loupežníci. Lešišovská lípa je jedním z tvarově nejpozoruhodnějších českých stromů.

2024

(182) Svojšice – „Lípa u Valdmanů“
[o = 703 cm, v = 22 m (2025)]

Stojí u vstupu do zahrady před usedlostí č. p. 19 u Valdmanů. Je příkladem starého rodového stromu. Mohutná, bohatě zavětvená lípa má výrazné kořenové náběhy, které splývají z nízkého valu vedle branky. Široký kmen vysílá šikmo vzhůru dlouhé a silné boční větve. Nejnížší se zvedají hned nad kořenovými náběhy. Výškou kmen ztrácí na síle, tu naopak získávají kosterní větve rozložitě koruny polokulovitého tvaru.

(185) Milínov – „Lípy na Božích mukách“
[o = 202–527 cm, v = 22 m (2025)]

Krajinářsky cenná skupina šesti lip v polích a pastvinách mezi Hlavňovicemi a Sobíkovem tvoří popředí vzdáleným šumavským horizontům Kašperskohorska. V kruhu lip byla obnovena sloupková boží muka s keramickými obrázky Ježíše, Panny Marie, sv. Mikuláše a sv. Jana Nepomuckého, umístěnými v lucerně. Mezi lipami velikostí vyniká dvojkmenná srostlice s více než pětmetrovým obvodem kmene.

(186) Zámýšl – „Lípa u Chalupských“
[o = 566 cm, v = 20 m (2025)]

Na jižním (horním) konci osady Javoříčko u Zámýšle stojí na hraně ohrazeného svahu proti štítu stavení č. p. 1 nízká rodová lípa. Podélně rozbrázděný, zjizvený, osm metrů vysoký kmen nese hustou a pravidelnou korunu srdcovitého tvaru. Tvoří ji chochol zprohýbaných, bohatě dělených kosterních větví. Strom je dutý, otvor do kmene je ve vyhnílé středě jizvy po odříznuté větvi. Z nádorů na kmene zmlazuje. Lípa spolu se stavením tvoří esteticky hodnotný celek.

(187) Mochov – „Mochovské modřiny“
[o = 380–455 cm, v = 11–22 m
(2025)]

Zajímavou skupinou stromů je krátká, zalomená řada pěti (dříve šesti) mohutných, zčásti proschlých modřínů v bývalé sklářské osadě Mochov. Je velmi podmanivým, v Čechách ojedinělým krajinným prvkem. Vzhled a stav stromů formovalo horské povětrí, zásahy blesky i dřevokazné houby. Proto nejsou vysoké a mají divoké, olámané, neuspořádané koruny. Dva z těchto modřínů patří mezi nejsilnější zástupce svého druhu v ČR.

(188) Petrovice u Sušice: Kněžice
„Kněžický klen“
[o = 584 cm, v = 30 m (2025)]

Nejsilnější javor klen v Plzeňském kraji je vysoký, rozložitý strom za plotem nepřístupného zámeckého parku v Kněžicích. Kmen má krátký, podsaditý a boulovitý. Dole plynule přechází do širokého podstavce rozbíhajících se kořenových náběhů. Vysoko nasazenou korunu nese trojice silných kosterních větví, na které se kmen ve výšce 4 metry dělí. Jsou jistěny vazbou.

(189) Trstice – „Trsická lípa“
[o = 705 cm, v = 23 m (2025)]

V Trsticích na návsi stojí ve vzácném souladu se zchovalým původním venkovským prostředím jedna z nejmalebnějších lip Sušicka. Její dutý, kostrbatý kmen vrůstá masivními kořenovými náběhy do kamenné zídky. Součástí harmonického celku je obnovený litinový křížek na kamenném podstavci z r. 1858, starý dřevěný plot i rázovitá chalupa v pozadí. Také lavička pod korunou lípy vyzývá k posezení. Vedle lípy je zastávka naučné stezky „Rýžování zlata“ s informačním panelem.

(193) Vlastějov – „Vlastějovská lípa“
[o = 704 cm, v = 22 m (2025)]

V pastvině u farmy nad silnicí z Vlastějova do Jiříčné nelze přehlédnout dominantní lípu. V otevřené krajině je strom zdaleka viditelný, přestože po zdravotním řezu má korunu nižší. Mohutný kmen stromu přechází na bázi do širokého podstavce kořenových náběhů ztrácejících se mezi kameny snesené pod strom z okolních pozemků. Vrchol má lípa zkrácený,

také většina hákovitých větví v rozevláté, bohatě zavětvené koruně je ošetřena a ty labilní jsou připoutané dynamickou vazbou ke sníženému terminálu.

(195) Kojšice – „Kojšická lípa“
[o = 727 cm, v = 26 m (2025)]

Při vjezdu do osady, ve svahu nad údolím Volšovky stojí starobylá lípa. Průběžný, boulovitý kmen nesl tři patra silných pokroucených větví. Ty se však postupně vylamují a na jejich místě zůstávají velké jizvy otevřené do dutého kmene. V patě se kmen rozbíhá do široce rozložených kořenových náběhů. Lípa je výraznou dominantou v nádherné poloze se širokým výhledem do malebného kraje. Původně rostly v osadě staleté lípy tři. Největší strom byl poražen v roce 1996, menší, zvaný „Lípa Tichých“ (č. 194), stojí před č. p. 9.

2025

(196) Hrádek
„Hrádecký dub“
[o = 505 cm, v = 27 m
(2025)]

Na travnaté hrázi sádek pod Mlýnským rybníkem v Hrádku roste dub s rozložitou korunou. Nese ji dvojice kosterních větví, do níž se válcovitý, mírně nakloněný a vykotlaný kmen v úzké tlakové vidlici ve čtyřmetrové výšce dělí. Dutina je přístupná okrouhlým otvorem v bazální části kmene.

2025

(197) Hrádek
„Hrádecká lípa“
[o = 519 cm, v = 19 m
(2025)]

Sedlo mezi Hrádkem (577 m) a Svatoiborem (845 m) přechází silnice Sušice – Hrádek. Nad silnicí, v místě dalekého rozhledu po okolním kraji stojí velká lípa a před ní barokní socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1726. Kmen lípy se ve výšce 2–2,5 m dělí do tří (původně čtyř) kosterních větví. Západní větev je v celé délce vykotlaná se stopami po ohni. Vysoko nasazená koruna je redukována řezem a kosterní větve staženy statickými podkladnicovými vazbami. Na exponovaném stanovišti taková opatření chrání nejen lípu, ale i sochu pod ní.

2025

2025

(206) Dolní Staňkov: Volšovy
„Volšovská lípa“
[o = 705 cm, v = 13 m (2025)]

Na travnatém ostrůvku uprostřed nádvoří bývalého zámku Volšovy spatříme nízké torzo duté lípy. V roce 2000 byl strom poškozen vichřicí a koruna lípy musela být sesazena. Na tři metry vysokém kmeni s centrální dutinou a adventivními kořeny zůstaly po dvojici hlavních kosterních větví jen krátké duté pahýly s otvory za-

krytými stříškami. Lípa se nevzdala, začala obrůstat a za pětadvacet let si z nových větví vytvořila hustou korunku ledvinovitého tvaru.

(207) Dolní Staňkov: Staré Volšovy
„Lípa u Bajčíů ve Starých Volšovech“
[o = 657 cm, v = 21 m (2025)]

Ve Starých Volšovech, na pravém břehu potůčku u cesty ke Stráži se nad plot zahrádek naklání duté torzo rozměrné lípy s velmi silným kmenem. Kmen je dutý s 2,5 m vysokým portálem, ale vstup do dutiny uzavírá velká štěpina mrtvého dřeva. Je na ní pověšena skříňka s obrázkem Jezulátka. Další velký otvor je shora. Vznikl při dávném vylomení poloviny koruny a nyní ho překrývá prkenná stříška. Na lípě jsou zajímavé nezvykle úzké a současně vysoké sloupovité kořenové náběhy porostlé mechy a lišejníky.

(214) Štěpanice: Palvínov
„Palvínovská lípa“
[o = 556 cm, v = 21 m (2025)]

V pastvině pod silnicí z Hartmanic stojí nízká solitérní lípa. Její bohatou, široce srdcovitou korunu tvoří gejzír kosterních větví, které krátký pohárovitý kmen vysílá vzhůru. Je ohrazená, aby kořenové náběhy a spodní větve nebyly ničeny pasoucím se dobytkem. Lípa je nejen mohutná, ale také významná jako estetický a krajinný prvek. Je od ní pěkný pohled na Svatobor.

(209) Platoř – „Platořská lípa“
[o = 475 cm, v = 25 m
(2021)]

Na upravené svažité platořské návsi dělá společnici opravené osmiboké kapličky Panny Marie krásná obecní lípa se širokou srdcovitou korunou, nesenou početnými kosterními větvemi. Je dutá, otvor do kmene má v jizvě po větví. V roce 2006 se zúčastnila finále ankety Strom roku, kam ji navrhla platořská rodačka, která muse-la vesnici po válce opustit. V anketě obsadila lípa druhé místo.

2025

(222) Štěpanice – Vatětice
„Lípa ve Vatětické aleji“
[o = 818 cm, v = 23 m (2025)]

Mezi mnoha starými stromy ve Vatětících a přilehlém Palvínově vyniká velikostí lípa na samém konci staré Vatětické aleje, s křížkem opodál. Je velmi chatrná. Dvě z hlavních kosterních větví se před více než dvaceti lety vylomily. Tím vznikl další velký otvor do nízkého, dutého kmene. Rozpadající se strom se ale vzpamatoval. Žije dál a pahýly i jizvy obrůstají novými výmladky. Brání tak pronikání větru do rozevřené koruny. Zbylé kosterní větve nyní stabilizuje dvojice dynamických vazeb.

(228) Karlov (u Hartmanic),
Kochánov III (k. ú.)
„Smrk na Karlově“
[o = 455 cm, v = 41 m (2025)]

Smrk stojící uprostřed lesoparku nepřístupného zámku Karlov je jedním z nejmohutnějších šumavských smrků. Byl vyhlášen v roce 1995 jako součást skupiny šesti památných stromů. Nebylo však jasné kterých, a tak byl v roce 2016 vyhlášen znovu jen tento jednoznačný, nejmohutnější strom. Vysoko odvětvený kmen smrku je posetý plochými boulemi v místech olámaných větví. Dole plynule přechází do vysoké růžice kořenových náběhů. Současná hustá, vysoko nasazená koruna je zatím zdravá.

2025

2025

(231) Velký Radkov II (k. ú.)
„Lípa na Wunderbachu“
[o = 478 cm, v = 34 m (2025)]

V údolí Pěkného potoka nad Rejštejnem stávala osada Wunderbach (Bystrá). To dokazují i obvodové zdi zbořeného domu č. p. 4 nad levým břehem potoka. U cesty se vedle zbytků domu zvedá koruna staré rodové lípy. Možná ji zasadili Panekovi, kteří usedlost vlastnili v 19. století. Starobylý strom má vyhníly kmen s jizvou po velké vylomené spodní větví. Mech pokrývá jak kořenové náběhy vrůstající do kamenů z rozpadlé stavby, tak části větví jednostranné koruny, jejíž růst omezuje sousední smrkový porost.

**(232) Velký Radkov II (k. ú.)
„Smrk na Stimlingu“
[o = 356 cm, v = 33 m (2025)]**

Svědkiem zaniklé samoty Stimling, kterou představovala mýtina s domem č. p. 17 vysoko nad Pěkným potokem, je starý boulovitý smrk s úzkou korunou. Původně stál mimo les. Dokazují to početné dlouhé, nyní už suché větve v dolní části kmene. Jejich konce sahaly až k zemi. Větve byly těžké, v zimě nesly tíhu sněhu, odolávaly větru. V kmenu musely být pevně ukotveny – proto ty boule. Pod smrkem vyvěrá pramen. Voda z něj stéká do malé nádrže opodál.

2025

2025

**(233) Paště (zaniklé)
„Buk na Berglu“
[o = 490 cm, v = 23 m (2025)]**

V zaniklé osadě Bergl, ve svahu nad hlubokým údolím Křemelné mezi bývalými Předními a Prostředními Paštěmi stojí na spodním konci pastviny nápadně velký buk. Šikmo rozbrázděný kmen je vysoko porostlý mechem. Kořenové náběhy má částečně zasypané kameny (nejspíš snosy z políček). Košatou korunu nese dvojice silných kosterních větví. Poblíž jsou zarostlé zbytky domu č. p. 17 zvaného „Bon Berglpeter“.

**(234) Paště (zaniklé) – „Paštěcká lípa“
[o = 619 cm, v = 20 m (2025)]**

Nízkou, ale dominantní torzovitou lípu spatříme v zaniklých Předních Paštěch. Stojí v náletu dřevin pod cestou, šikmo pod nově postavenou kapličkou Panny Marie Pomocné. Je typickým svědeckým stromem. Pamatuje starou zlatokopeckou, později pasteveckou osadu, která byla jako součást vojenského výcvikového prostoru v poválečném období zdemolována. Nyní lípa dožívá. Má krátký, dutý, nakloněný kmen, ze kterého se postupně vylamují kosterní větve původně široké sekundární koruny.

2025

**(243) Kozí Hřbet – „Jilm pod Kozincem“
[o = 308 cm, v = 20 m (2025)]**

Na širokém hřbetu Huťské hory (1187 m), v pastvině mezi osadami Malý Kozí Hřbet a Podlesí ukončuje linii náletových dřevin na starém kamenném snosu jilm neobvyklého vzhledu. Už z dálky zaujme pravidelnou polokulovitou korunou. Z krátkého kmene vyrůstá mnoho klikatých, vzájemně se proplétajících dlouhých větví. Zblízka pak obdivujeme jeho doširoka rozběhlé, mechaté kořenové náběhy vrůstající mezi kameny.

**(244) Svojše – „Leškovy lípy“
[o = 490, 522 cm, v = 27, 27 m (2025)]**

Dvě staré lípy odlišného vzhledu rostou ve svažitém trávníku nad samotou č. p. 19, pod silnicí z Horské Kvildy do Rejštejna. S chalupou tvoří idylický celek. Spodní strom je jednokmen s podélně rozbrázděným kmenem a zachovalou srdcovitou korunou ze silných bočních i vrcholových větví. Kmen výše položené lípy se ve třech metrech dělí do úzké vidlice hlavních kosterních větví, sepnutých dvojnásobnou vazbou. Oba stromy mají krásné, velmi členité kořenové náběhy

**(237) Srní – „Smrk ztepilý“
(pod kanálem)
[o = 411+160 cm, v = 37 m (2025)]**

Na kraji smrčiny ve strmém svahu pod Vchynicko-tetovským kanálem, 100 m jihozápadně od ústí posledního skluzu do Křemelné stojí silně proschlá dvojice bizarních smrků. Rostou blízko sebe a srůstají na více místech větvemi. Silnější smrk patří obvodem kmene mezi nejsilnější památné smrky u nás. Dlouho rostl mimo les. To dosvědčují pahýly spodních větví nízko nad zemí i boule na kmenu v místech, kde dřívě z kmene odbočovaly silné větve, a také staré letecké snímky. Pod smrkem je pramen podchycebný studánkou.

**(245) Lídlovy Dvory: Podlesí (osada)
„Lípa na Podlesí“
[o = 651 cm (2010), v = 29 m
(2025)]**

Lípa v rozlehlé horské pastvině pod osadou Podlesí patří k nejkrásnějším šumavským stromům. Její pravidelnou rozložitou korunu nese nízký, dutý kmen se širokým podstavcem kořenových náběhů. Otvor do dutiny ve spodní části kmene zarůstá a dnes připomíná gotický portál. Kolem se pase stádo bizonů. Proto není lípa z bezpečnostních důvodů přístupná.

**(246) Lídlovy Dvory: Podlesí (osada)
„Skupina lip na Podlesí“
[o = 318–623 cm, v = 26–33 m
(2025)]**

Ve svahu pod chatou U Šumavských pramenů na Podlesí se návštěvníkovi náhle zjeví dvě krátké souběžné řady starých lip, stromů starobylého vzhledu. Mají silné, často duté kmeny, jsou mezi nimi jednokmeny i srostlice. Koruny chatrnějších lip jistí bezpečnostní vazby. Většina stromů удивuje velmi členitými a vysokými kořenovými náběhy. V náletovém porostu ve svahu představují nečekaný romantický prvek.

**(248) Lídlovy Dvory – „Zhůřská jedle“
[o = 394 cm, v = 31 m (2025)]**

Mohutná, v dolní části koruny proschlá jedle vyniká v mladé bukové smrčtině při cestě scházející po severním úbočí Hutské hory (1187 m) ze zaniklého Zhůří do Podlesí. Nakloněný, ve spodní části lahvovitě rozšířený kmen, s nepravidelnou různici silných kořenových náběhů, je minimálně v bazální části vyhnílý a dutý. Výše na kmeni spatříme řadu otvorů vyklovaných šplhavci. Jedná se o druhou nejsilnější individuálně chráněnou šumavskou jedli. Stojí v nadmořské výšce 1084 m, a je tak nejvýše rostoucím památným stromem Plzeňského kraje.

(249) Horská Kvilda
„Buk na Výhledech“
[o = 473 cm, v = 17 m
(2025)]

U cesty v louce na východním okraji luční enklávy s téměř vysídlenou osadou Výhledy (Schrollenhaid) západně od Horské Kvildy stojí nízký buk. Na formování jeho vzhledu se velkou měrou podílel sníh a námraza. Příímý kmen má spirálovitě vinutý, dutý a kostrbatý od zbytků ulámaných větví, boulí a nádorů. Vysoký otvor do centrální dutiny se také stáčí, což spolu s hustým porostem lišejníků zvyrazňuje starobylý vzhled. Kmen stále obrůstá ze starých jizev mladými větvemi, proto je koruna hustá, ale nepravidelná. Na kmeni je připevněná skříňka s obrázkem Panny Marie.

(250) Ždánov (zaniklý),
Nezdice (k. ú.)
„Buk na Ždánově“
[o = 574 cm, v = 27 m
(2024)]

Starobylý, přesto zdravý buk, jeden z nejkrásnějších v Čechách. Má výrazně podélně rozbrážděnou širokou bázi kmene, ze které sbíhá po balvanitém svahu spletenec mechem pokrytých kořenových náběhů a odhalených kořenů. Vzhůru vyhání početné klikatící se větve, které vystavěly bohatou korunu. Dnes roste v lesním průseku nad rozcestím v zaniklém Ždánově. O tom, že původně rostl v otevřeném prostoru, svědčí kamenné snosy a zarostlé základy domů v blízkosti buku.

(254) Mačice – „Mačická lípa“
[o = 894 cm, v = 29 m (2025)]

Obrovská dutá lípa je mohutností kmene druhým nejsilnějším stromem v Plzeňském kraji. Sice není přístupná, ale je dobře viditelná za plotem zahrady u silničky na Vojnice. Patří k nejkrásnějším stromům v kraji. Překvapí bohatstvím silných větví a vystouplými žebry na obvodu kmene. Ta jsou plynulým pokračováním nápadně zploštělých spodních větví, jež se žebry napojují na kořenové náběhy. Právě díky žebřům se obvod kmene rychle zvětšuje. V případě Mačické lípy o rovný metr za třináct let.

2025

2025

(260) Jetenovice
„Lípa u Podlešáků“
[o = 762 cm, v = 16 m (2025)]

V rohu zahrady č. p. 25 na západním obvodu Jetenovic roste nejmohutnější strom Horažďovicka, krásná dutá rodová lípa. Kmen s výraznými kořenovými náběhy se v necelestých třech metrech výšky dělí do kornoutu tří vrcholů či kosterních větví – to podle toho, vnímáme-li lípu jako tři dodatečně srostlé kmeny, nebo jako jeden strom.

Koruna byla před časem razantně snížena z téměř třiceti metrů na současných šestnáct. Aby se zabránilo hrozícímu roztržení dutého kmene, byla stabilita stromu posílena trojicí podkladnicových vazeb.

(262) Břežany

„Lípa u Svaté Anny“

[o = 432 cm, v = 24 m (2025)]

V hraně terasy, před průčelím kaple sv. Anny nad silnicí z Břežan k Horažďovicím, spatříme starou lípu, jejíž tmavá silueta se odráží od bělostných zdí opravené kaple. Krátký kmen úzce pohárovitého tvaru se dělí necelé tři metry nad zemí do vidlice hlavních kosterních větví. Ty nesou nepravidelnou korunu, jež je výrazně utvářena do volného prostoru nad svahem pod terasou. V roce 2016 byla lípa jedenáctá ve finále ankety Strom roku.

(263) Horažďovická Lhota

„Lípy u Mlýnského rybníka“

[o = 477, 364 cm, v = 25, 24 m (2025)]

Na kraji terasy nad lesní cestou obcházející z jihovýchodní strany Mlýnský rybník se před námi nečekaně zjeví dvojice starých lip s křížkem mezi kmeny. Větší (vlevo od křížku) je lípa srdčitá. Má silný pohárovitý kmen, růžici prstovitých kořenových náběhů a sekundární korunu ze sedmi vzhůru směřujících kosterních větví. Vpravo od křížku stojí útlejší lípa velkolistá s průběžným kmenem a postupně se oddělujícími větvemi.

SEVERNÍ PLZEŇSKO

Na severním Plzeňsku je chráněno 15 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 121 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

Druhová skladba památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 6 lip srdčitých a velkolistých, 5 dubů letních, 1 buk lesní, 1 jasan ztepilý, 1 borovice lesní, 1 smrk ztepilý

skupiny nad deset stromů: 1 lipová alej (106 stromů)

„Vlastin dub“ 2024

Vyvrácený „Lomanský dub I.“ (Žižkův) 2024

Pro severní Plzeňsko jsou charakteristické staré duby. Tři nejsilnější duby Plzeňského kraje rostly právě zde. Dva z nich stály nedaleko dvora Lomany u Lomničky. Větší, označený jako „Lomanský dub I.“ (č. 280) se vyvrátil a jeho obří kmen leží v poli vedle silnice na Dražeň. Druhý, jen o málo menší, uváděný pod názvem „Lomanský dub II.“ (č. 281), je suchý a jeho kostra dosud stojí v zatáčce silnice k Lomničce. Oběma se také říká duby Žižkovy. Podle pověsti se u nich husité chystali k útoku na klášter v Plasích. Třetí „Žižkův dub“ (č. 277), nazývaný také „Velký dub“, stojí na levém břehu Mže pod Újezdem nade Mží. Impozantní strom má vyzděný kmen a ořezané silné spodní větve. Přesto působí velmi monumentálně. Významné zástupce mají na severním Plzeňsku také staré lípy. Škoda, že se největší z nich, „Nučická lípa“ (č. 269) v údolí Střely nad Rabštejnem nad Střelou, začíná rozpadat. Dlouho neměla její rozložitá koruna v kraji konkurenci. Rozměrná je také „Lípa u kaple v Úterý“ (č. 271). Její pěknou korunu chrání před rozlomením několik vazeb. Podstatně menší je dutá „Radimova lípa“ (č. 279) v Mariánském Týnci u Kralovic. Jméno má podle Jiřího Radima z Dřevce, popraveného vůdce selského povstání v roce 1680. Pohádkovou bytost připomíná dutý, boulemi znetvořený a mechem porostlý „Kamenohorský buk“ (č. 270) z kraje lesa nad Kamennou Horou. Jen těžko bychom v Čechách hledali bizarnější strom.

(269) Rabštejn nad Střelou
„Nučická lípa“
[o = 756 cm, v = 21 m (2025)]

Rozměry kmene výjimečná solitérní lípa stojí v romantickém údolí Střely v sousedství rozvalin Nučického mlýna. Patřila široko daleko mezi nejmohutnější a právem obdivované stromy. Doplatila na neošetřovanou přehoustlou korunu. Tu tvořilo velké množství silných, kolmo vzhůru rostoucích větví. Dosahovaly velikosti vzrostlých stromů. Lípa nevydržela zátěž větví. Po roce 2000 se její koruna začala rozpadat a vyhnílý kmen trhat. Strom by mohla zachránit výrazná redukce v koruně a bezpečnostní vazba obou zbylých kosterních větví.

2025

2024

(270) Kamenná Hora
„Kamenohorský buk“
[o = 504 cm, v = 23 m (2024)]

Asi 40 m od kraje lesa jihozápadně od Kamenné Hory roste v rozdělení lesních cest pitoreskní buk, jako vystřížený z pohádky. Velké boule a zarůstající pukliny deformují nízký, dutý, nakloněný kmen s poslední dvojicí dlouhých a kličkatě vzhůru směřujících kosterních větví. Vyvrácení stromu brání silné, mechem porostlé kořenové náběhy připomínající obrovské dravčí pařáty.

2024

(271) Úterý
„Lípa u kaple v Úterý“
[o = 530 cm, v = 28 m
(2024)]

U barokního hřbitovního kostela sv. Václava nad Úterým stojí rozložitá lípa s výrazně zploštělým krátkým kmenem. To napovídá, že by mohlo jít o srostlici dvou kmenů. Možná ale šišatý průřez kmene způsobilo uspořádání čtveřice hlavních kosterních větví v rovině. Lípa je velmi vysoká, před rozlámáním ji chrání spodní podkladnicová vazba a nad ní šest vazeb dynamických.

2024

2024

(273) Číhaná
„Lípy v Číhané“
[o = 470, 334 cm,
v = 11, 16 m (2024)]

Návesní prostor pod kostelem v Číhané dotváří dvojice starých torzovitých lip se silně ořezanými korunami. Mezi kmeny stromů stojí na vysokém podstavci dvě sochy světců v oděvu římských vojáků. Silnější strom je nevzhledný dvojkmen bujně obrůstající výmladky. Korunu má redukovanou na krátké pahýly kosterních větví. Zdravější je menší lípa s dutým, úzce pohárovitým kmenem a sekundární korunou.

(274) Úněšov – „Vlastin dub“
[o = 388 cm, v = 18 m
(2024)]

Pod silnicí ke Karlovým Varům stojí na okraji pole nízký, částečně oplocený dub s křížkem. Krásný, zdravý, bohatě zavětvený strom má krátký kmen a širokou, hustou korunu. Vyzývá kolemjdoucí k zastavení. Rozměry není mimořádný, ale jeho hodnoty krajinářské a estetické jsou velké. Škoda jen, že přemíra turistických rekvizit u sousedící cyklostezky tyto hodnoty částečně stírá.

2011

2024

(276) Horní Bělá (k. ú.): Brod
„Jasan v Brodu“
[o = 452 cm, v = 24 m
(2024)]

V osadě Brod u Horní Bělé nelze na volném prostranství mezi chalupami přehlédnout mohutný soliterní jasan s prohnutým silným kmenem ukončeným podstavcem kořenových náběhů. Kmen se v pěti metrech výšky dělí do vidlice ladně zprohýbaných kosterních větví, základu nepravidelné koruny, zpevněné dole podkladnicovými a nad nimi dynamickými vazbami.

**(277) Újezd nade Mží – „Žižkův dub“
[o = 734 cm, v = 24 m (2024)]**

Dosud živé obrovské dubové torzo stojí u cesty na levém břehu Mže pod obcí. Nakloněný válcovitý kmen nemá patrné kořenové náběhy, ale je možné, že jsou zahrnuty. Na polovině kmene chybí borka, takže na povrchu je odhalené mrtvé dřevo. Většina větví už odumřela a na kmeni po nich zbyly jen velké jizvy s otvory. Dutina ve spodní části kmene byla kdysi vyzděná, což odpovídá chybné konzervaci, jež byla běžná před sto lety. Přesto dub stále žije a zelená se...

2024

2025

**(278) Kamenný Újezd
„Památná borovice“
(v Kamenném Újezdě)
[o = 289 cm, v = 12,5 m
(2025)]**

Při vjezdu do obce od Nýřan spatříme u silnice památnou borovici. Sklání se nad mělké údolí. Borovice nejen vítá příchozí, ale sloužila místním také jako místo posledního rozloučení při pohřbech. Krátký kmen se původně nízko nad zemí dělil do vidlice silných kosterních větví. Ty daly dalším větvením vzniknout charakteristickému deštníkovitému tvaru koruny. Někdy v letech 2018–2019 se jedno rameno vidlice kosterních větví vylomilo, a tak je koruna nyní jednostranná, nepravidelná, vykloněná nad údolí. Kmen byl opakovaně odborně ošetřen a největší jizvy po vylámaných větvích opatřeny tvarovanými stříškami.

**(279) Kralovice: Mariánský Týnec
„Radimova lípa“
[o = 397 cm, v = 11 m (2024)]**

Nízká lípa je posledním stromem z aleje vysázené jako trest uložený selským povstalcům po potlačení vzpoury v roce 1680. Byla pojmenována po vůdci rebelie Jiřím Radimovi z Dřevce. Upravené torzo lípy už nemá původní vrchol a obrůstá mladými větvemi. Dutý kmen, otevřený otvorem po celé své délce, je uvnitř konzervovaný. Od stromu je pohled na Mariánskou Týnici, nedávno opravený barokní klášterní areál, národní kulturní památka.

**(280) Lomnička: Lomany (dvůr)
„Lomanský dub I. (Žižkův)“
[o = 769 cm (2016), v = 23 m (2008)]**

Vedle silnice od Draženě, těsně před dvorem Lomany, leží na kraji pole vyvrácený kmen impozantního dubu (viz str. 77). Býval nejmohutnějším dubem Plzeňského kraje, navíc v otevřené krajině zdaleka viditelný. Podle pověsti se pod ním chystal Žižka k útoku na plaský klášter. Kolosální strom se zřítíl vlastní vahou za bezvětrí v červnu roku 2018. Do té doby stál, nakloněný k poli, udivující mocností válcovitého kmene i bohatou, přestože prosychající korunou. I dnes se lidé u jeho zbytků zastavují a vzpomínají. Nejen proto bylo rozhodnuto, že kmen obdivovaného stromu zůstane ležet na místě, dokud jej houby a dřevokazný hmyz nerozloží.

**(281) Lomnička: Lomany (dvůr)
„Lomanský dub II.“
[o = 715 cm, v = 18 m (2024)]**

V zatáčce silnice klesající ke dvůru Lomany od Lomničky stojí torzo obrovského dubu. Od roku 2003 je suchý a časem z něj opadala borka. Dřevěné stříšky se marně snaží zakrýt otvory, jež ústí do dutého kmene v jizvách po spodních větvích. Kupodivu má strom zachovalé, i když holé a vybělené větve v koruně. Také tento dub je někdy označován Žižkovým jménem. Přestože je mrtvý, zůstává památným stromem, významným útočištěm vzácných organismů vázaných na staré tlející stromy.

2024

2025

**(283) Bohy – „Rožský dub“
[o = 578 cm, v = 20 m
(2024)]**

Na staré hrázi, vzdálené asi 300 m od statku Rohy, převyšuje hustý porost bezů a dalších nízkých náletových dřevin mohutný dub. Jeho dutý a výrazně nakloněný kmen se v dolní části kuželovitě rozšiřuje. Rozložitou korunu nesou velmi silné, dlouhé, křivolaké kosterní větve. Otevřená dutina v kmeni byla odborně ošetřena a zajištěna stříškou proti zatékání vody.

a zajištěna stříškou proti zatékání vody.

MĚSTO PLZEŇ

V Plzni je chráněno 10 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 208 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

Druhovú skladbu památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 5 lip srdčitých

a velkolistých, 3 duby letní, 1 hrušeň obecná, 1 smrk ztepilý, 1 borovice lesní

skupiny nad deset stromů: 1 směsná alej (197 stromů)

Z nemnoha plzeňských památných stromů je nejznámější „Alej Kilometrovka“ (č. 290), úzké, přes kilometr dlouhé dvouřadé stromořadí mezi Kalikovským mlýnem na Mži a Lochotínským parkem. Přes 130 let stará alej je vícedruhová, nejmohutnější topoly černé v ní představují nejsilnější jedince svého druhu v kraji. Dominantou plzeňské zoologické a botanické zahrady je statný „Körnerův dub“ (č. 289). Ve 20. letech 20. století se stal součástí Kodetovy zahrady. Dnes stojí na okraji nově vybudované japonské zahrady Šowa-en. Dožívající památné duby nalezneme u Velkého rybníka v Bolevci (č. 286). Mají pocházet z původního osázení hráze v 15. století. Největší z nich stojí na vnější straně hráze. Životaschopné duté torzo stromu je pečlivě ošetřeno. Jeden z jeho dvou kmenů po dávném požáru odumřel. Nebyl však odstraněn a díky citlivé konzervaci pahýlu strom připomíná živý samorost. Patří mezi nejsilnější duby v kraji. Za plzeňskými památnými lípami musíme na břehy řek. Nejsilnější z nich, „Koterovská lípa“

(č. 291), stojí u mlýna v Koterově, na ostrově vytvořeném náhonem a Úslavou. Krásná je dvojice třicet metrů vysokých lip nazvaná „Lípy u Mže“ (č. 288). Ty rostou v Křimicích, na pravém břehu řeky, nedaleko silničního mostu. Rozšířením okresu Plzeň-město na jihovýchod přibýly do kolekce plzeňských stromů dva unikáty. Zdaleka viditelným stromem a dominantou Štáhlavska je „Sedláková lípa“ (č. 292) uprostřed pole pod Nezavěticemi. „Niklojc hruška“ (č. 293), teprve nedávno vyhlášený památný strom v poli nad Chouzovy, představuje obdivuhodný strom se zajímavou historií a obvodem kmene nejmohutnější hrušeň v ČR. Z plzeňských jehličnanů je dosud chráněný, ale rozpadající se „Smrk – Troják v Lánech“ (č. 284), dřívě trojkmenný strom v boveckém polesí, nyní jednokmen s dalšími kmeny vylámanými. Zbývá „Borovice u Košináře“ (č. 285), solitérní strom vedle lesní silničky nedaleko sádek u rybníka Košinář.

„Niklojc hruška“ 2017

(286) Bolevec – „Duby u Velkého rybníka“
[o = 735, 456 cm, v = 19, 18 m (2025)]

Tři staré duby stály na hrázi Velkého Boleveckého rybníka a u jihovýchodní odbočky z hráze. Zbyly dva. Impozantní je solitérní dub pod vnitřní hranou hráze blízko parkoviště, prý pozůstatek prvního osázení hráze v 15. století. Je jedním z největších v kraji. Bohužel dožívá. Po nedávném zlomu terminálu zbyly z koruny poslední dvě živé větve. V minulosti polovinu stromu zničil oheň, proto je tato část kmene bez borky a trčí z ní pahýl tesařsky upravené a konzervované kosterní větve připomínající dřevěnou plastiku. Prostřední dub z trojice se rozpadl a jeho zbytky leží ve svahu pod cestou. Torzo třetího dubu dosud stojí. Má přímý, dutý kmen, většina kosterních větví je olámaná a zdola porůstá břečtanem.

(288) Křimice
„Lípy u Mže“
[o = 445, 543 cm,
v = 26, 29 m (2025)]

Sto metrů severovýchodně od areálu zámku Křimice se na pravém břehu náhonu tyčí k obloze přímé a souběžné kmeny dvojice vysokých statných lip s úzkými, vzájemně se vymezujícími korunami. Stromy byly nedávno ošetřeny, patrný je zdravotní řez a snížení korun. Přístupu ke kmenům lip nově brání nízký plůtek.

(289) Plzeň – „Körnerův dub“
[o = 735 cm, v = 25 m (2025)]

Je největším z několika statných dubů v Zoologické a botanické zahradě města Plzně. Srostl ze dvou kmenů, z nichž jeden je torzovitý, s uraženým vrcholem. Společnou srostlou bázi objímá kruhová lavice, křivolaké větve v koruně jistí čtyřnásobná statická vazba. Dub doplňuje japonskou zahradu Šówa-en (Jestřáb), vybudovanou na upravené terase v prostoru botanické zahrady. Býval součástí Kodetovy zahrady, do které jej zakomponoval významný zahradní architekt J. Kumpán.

2025

2025

(291) Koterov
„Koterovská lípa“
[o = 652 cm, v = 20 m
(2025)]

Na ostrově vytvořeném náhonem a řekou Úslavou, v areálu Koterovského mlýna, roste nízká, rozložitá lípa s hustou, téměř kulovitou korunou. Má krátký, dutý kmen, který se směrem dolů kuželovitě rozšiřuje a plynule přechází do vysokých kořenových náběhů. Otvor do suché dutiny zakrývají palubky. Patrné jsou i částečně zakryté otvory do dutých částí hlavních koster-ních větví. Nejsilnější plzeňská lípa je obtížně přístupná, ostrov patří soukromé firmě.

(292) Nezavětice
„Sedláková lípa“
[o = 478 cm, v = 18 m
(2025)]

Uprostřed pole, v úhlu silnic Nezavětice – Štáhlavy a Nezavětice – Nezvěstice stojí nápadná, i když nevysoká lípa. Patří mezi významné orientační body. Také od ní je široký rozhled na vzdálené zalesněné hřbety a zříceninu hradu Radyně. Krátký kmen se už ve dvoumetrové výši dělí do dvojice hlavních kosterních větví, základu dřívě bohaté a široké koruny srdcovitého tvaru. Ta však v posledních letech na obvodu silně prosychá a lípa umírá.

2025

2025

(293) Chouzovy
„Niklojc hruška“
[o = 488 cm, v = 13 m
(2025)]

V poli nad Chouzovy je malý nezoraný ostrůvek, po obvodu zarostlý bezy. Nad ně se zvedá kompaktní koruna nejsilnější české hrušně, pravidelná a široká. Nesou ji silné a zprohýbané větve, do nichž se krátký, dutý a velmi široký kmen dělí. Zdálo by se, že kmen, s několika velkými otvory do dutiny, bude chatrný, ale není. Hrušeň se vzpamatovala i z následků vichřice v roce 1967, kdy téměř přišla o korunu, ale znovu hustě obrostla. Pojmenovaná je podle původních vlastníků gruntu (Niklovi), kteří v Chouzovech žili do konce 17. století. Také se jí říká Bobek.

JIŽNÍ PLZEŇSKO

**Na jižním Plzeňsku je chráněno 37 položek památných stromů.
To představuje celkem 47 stromů (stav ke 12. 10. 2025).**

Druhová skladba památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 34 lip srdčitých a velkolistých, 3 duby letní, 2 duby zimní, 1 buk lesní, 1 jasan ztepilý, 1 jilm vaz, 1 javor stříbrný, 1 trnovník akát, 1 douglaska tisolistá, 1 tis červený, 1 tisovec dvouřadý

„Lípa u Palackých“ v Čečovicích 2025

Zvlněná krajina jižního Plzeňska se vyznačuje množstvím malých obcí s hodnotnými starými stromy. Chráněny tu jsou převážně staré lípy. Donedávna byla nejsilnějším památným stromem oblasti „Lípa u Gigantu“ (č. 294), ze které zbyl po požáru v roce 2001 jen nízký pahýl mrtvého, dosud chráněného kmene, s nápadnými adventivními kořeny v dutině. Z největších lip zcela zaniklo torzo „Mlýnářovy lípy“ před mlýnem na Úhlavě u Dolní Lukavice i krásná „Oselecká lípa“ nad sochou sv. Jana Nepomuckého v Oselcích. Naopak oko i duši stále potěší pohled na krásné staré rodové lípy v Čechovicích – „Lípu u Moravců“ (č. 320) a „Lípu u Palackých“ (č. 321), která převzala žezlo nejmohutnější lípy jižního Plzeňska. Poetická je i zploštělá „Milečská lípa“ (č. 325), odrážející se od širokého průčelí

„Chocenický drnák“ 2025

bíle nahozeného statku č. p. 8 v Milči. „Podhůřská lípa“ (č. 327) na návsi ve stejnojmenné obci slouží jako zvonička. Zvon má upevněný mezi větvemi v dolní části koruny. Nejbizarnější je však hraniční „Lípa u Mrtole“ (č. 303) mezi Snopoušovými a Netunicemi. Pojí se k ní pověst o dávné bitce dvou zneprátených šlechticů a pověra, že u ní straší duchové zbrojnošů v té půtce pobitých. Pověst se váže i k „Lípě pod Ticholovcem“ (č. 307) nad Příchovicemi. Pod ní mají být pochováni Francouzi, kteří tu padli při potyčce v roce 1742. Kromě lip si zaslouží pozornost také mohutný „Buk v Oselcích“ (č. 330) v lese u cesty z Oselců do Kotouně, největší v kraji a nejmohutnější ze zdravých jednodřevných buků v ČR. Ze starých dubů je zdaleka největší dutý „Kacerenský dub“ (č. 297), osamocený na hrázi Kacerenského rybníka u Bukové. Pod názvem „Chocenický drnák“ (č. 241) se skrývá jeden z nejhezčích dubů zimních v Čechách. Od solitérního stromu s mimořádně bohatou, rozložitou korunou je široký rozhled na zvlněné Blovicke. Naopak v lese je ukrytý boulovitý a mechatý „Dub u Nechanic“ (č. 313), dub zimní pohádkového vzhledu. Na grafiozu vymírající a dnes velmi ceněné staré jilmy reprezentuje „Jilm v Novém Dvoře“ (č. 296) u Holýšova, v současnosti nejsilnější památný jilm Plzeňského kraje. Z nepůvodních chráněných dřevin býval javor stříbrný nazvaný „Javor pod Zelenou horou“ u fotbalového hřiště v obci Klášter nejmohutnějším zástupcem svého druhu u nás. Bohužel se vyvrátil a zanikl. Krásný je starý „Kasejovický akát“ (č. 329) vedle zděné kapličky za Kasejovicemi a obvodem kmene mimořádný „Tisovec v Dolní Lukavici“ (č. 305) v zámeckém parku u rybníka.

(294) Záluží – „Lípa u Gigantu“
[o = 719 cm, v = 6,2 m (2025)]

Nad trávník před hospodářským dvorem Gigant se naklání nízké torzo mrtvého kmene. Je připomínkou dříve největší lípy v oblasti, která v roce 2001 po zásahu bleskem téměř podlehla požáru. Už předtím se zřejmě při vichřici vylomila polovina původního dvojkmenného stromu. Místo, kde oba duté kmeny srůstaly, vyznačuje i na dnešním torzu velký otvor v bázi, později zčásti zarostlý spletitým adventivním kořenům. Těžce zkoušené lípě nepomohla ani další ošetření. Její zbytek, stále vedený jako památný strom, je ponechán přirozenému rozpadu.

2025

2025

(296) Holýšov
Jilm v Novém Dvoře
[o = 448 cm, v = 22 m (2025)]

V současnosti nejmohutnější jilm vaz v Plzeňském kraji spatříme vedle silnice u rybníčku na příjezdu do Nového Dvora od Holýšova. Statný a zdravý strom má krátký, válcovitý, podélně rozbrázděný kmen. Ten se dělí do široké vidlice hlavních kosterních větví, jejichž dalším větvením vznikla bohatá široká koruna, zpevněná dvěma vazbami. Za obdiv stojí také obrovská smuteční vrba na protější straně rybníka.

(297) Buková – „Kacerenský dub“
[o = 752 cm, v = 24 m (2025)]

Osamělý obrovský strom se naklání nad hladinu Kacerenského rybníka u Bukové. V současnosti je dubem s nejsilnějším kmenem v Plzeňském kraji. Je dutý, velký otvor na bázi vznikl zřejmě vylomením druhého kmene. Nyní hrozí pádem do rybníka nalomená spodní boční větev. Vitální dub má dosud pěknou, vysoko nasazenou korunu.

2025

2025

(300) Borovy
„Borovská lípa“
[o = 500 cm, v = 25 m
(2025)]

V zatáčce hlavní silnice z Přeštic do Klatov nelze přehlédnout vzorně udržovanou empírovou poutní kapli Narození Panny Marie z roku 1834. Společnost jí dělá velká, pěkně rostlá lípa. Má krátký, nad silnými kořenovými náběhy projmutý kmen, který se dělí do několika kosterních větví asymetrické koruny, nad střechou kaple upravenou řezem a stabilizovanou dynamickými vazbami. Před lípou jsou umístěny lavičky.

(303) Snopoušovy
„Lípa u Mrtole“
[o = 451 cm, v = 15 m
(2025)]

U lesní cesty ze Snopoušov do Netunic se v místě zvaném Na Barborce krčí duté, pokroucené torzo hraniční lípy, dříve také mezníku mezi pozemky Schönbornů a Valdštejnů. Podle pověsti se v 15. století pod lípou odehrála bitka dvou tlup znepřátelených šlechticů a od té doby u ní straší duchové zabitých zbrojnošů. V roce 1865 při vykuřování kuny z dutiny lípa hořela. Při požáru přišla o většinu silných větví a vrchol, ale vzpamatovala se a znovu obrostla. Výsledkem je současný bizarní tvar stromu. Od lípy je pěkný pohled do údolí Úhlavy.

2025

2025

(305) Dolní Lukavice
„Tisovec v Dolní Lukavici“
[o = 430 cm, v = 26,5 m
(2025)]

V zámeckém parku v Dolní Lukavici roste na břehu rybníka statný tisovec dvouřadý, nejsilnější z chráněných tisovců v ČR. Tento exotický opadavý jehličnan pochází ze středoamerických bažin, kde rostou stromy patřící k nejmohutnějším na Zemi. Příbuzný druh tisovce rostl v Evropě v třetihorách. Dokazují to zkamenělá dřeva z našich hnědouhelných pánví. Lukavický tisovec má pěkně vyvinuté pneumatofory, speciální kořeny podobající se krápníkům, které umožňují stromu dýchat i v trvale zamokřeném prostředí.

(307) Příchovice
„Lípa pod Ticholovcem“
[o = 400 cm, v = 14 m (2025)]

Stará lípa nevysokého vzrůstu stojí u polní cesty nad Příchovicemi. Podle pověsti byla vysazena na hrobě Francouzů, kteří tu padli v roce 1742. Později byl na sousedním poli vyorán poklad. Z části nalezených peněz byla vedle lípy postavena kaplička sv. Anny. Ta je nově opravená, zatímco lípa, jež mívala bohatou sekundární korunu na krátkém kmeni, je nyní proschlá, silně olámaná a ohrazená. V anketě Strom roku v roce 2008 byla osmá.

(310) Malinec
„Malinecká lípa“
[o = 536 cm, v = 20 m (2025)]

Na zahradě domu č. p. 27 na jižním konci obce stojí stará lípa. Možná, že její přítomnost souvisí s hospodou, která zde bývala, nebo se jedná o rodový strom. Nepravidelná, ale rozložitá koruna na silných kosterních větvích se naklání od chalupy, která byla při přestavbě posunuta o dva metry od lípy. Mocné kořenově náběhy zajišťují vychýlenému stromu stabilitu.

(311) Spálené Poříčí
„Zámecký velikán“
[o = 510 cm, v = 31 m (2025)]

Travnaté prostranství proti průčelí zámku ve Spáleném Poříčí vyplňuje majestátní jasan. Má úzce pohárovitý kmen, který dole přechází do nepravidelného podstavce vysokých a členitých kořenových náběhů. Směrem vzhůru vysílá gejzír dlouhých kosterních větví, jež vytvářejí vysokou kopulovitou korunu ošetřenou zdravotním řezem. Stabilitu koruny zajišťuje několik bezpečnostních vazeb. O ochranu jasanu se zasloužily děti ze zdejší základní a mateřské školy.

(313) Nechanice – „Dub u Nechanic“
[o = 390 cm, v = 24 m (2025)]

Na malé světlině u cesty v lesním prostoru asi 600 metrů jižně od Nechanic stojí mechem porostlý dub starobylého vzhledu. Tyčí se ve smrčíně s vtroušenou jedlí a douglaskou. Jeho přímý kmen pokrývají boule a nádory, ty největší deformují kořenové náběhy. Boční větve na kmeni jsou většinou suché, jen malá koruna na krivolakých vrcholových větvích je živá.

(315) Žďár – „Lípa u Boučků“
[o = 409 cm, v = 19 m (2025)]

V travnatém pruhu u silnice do Ždírcce vyrostla před plotem domu č. p. 16 pěkná lípa. Je nízká, ale má silný válcovitý kmen. Překvapením jsou dva dlouhé nadzemní kořeny, které se táhnou od kmene na obě strany jako dva hadi. Kmen je od 2 metrů výšky rozdělený do široké vidlice dvou hlavních kosterních větví. Nesou bohatou, zploštělou korunu srdcovitého tvaru. Od lípy je dobře vidět cenný gotický hřbitovní kostel sv. Václava nad obcí.

(316) Chocenice – „Chocenický drnák“
[o = 506 cm, v = 21 m (2025)]

Na svahu Chlumánku (510 m) nad Chocenice-
mi stojí rozložitý, nízký, ale zdaleka viditelný
dub zimní. Poloha na rozhraní pole a třešňo-
vé aleje umožňuje obdivovat jeho silný kmen
a dosud bohatou korunu, přestože o část nej-
krásnějších dlouhých a daleko do stran vy-
bíhajících spodních větví nedávno přišel. Od
dubu je široký rozhled na Blovicko a Brdy
v pozadí.

(317) Zhůř – „Zhůřský křemelák“
[o = 604 cm, v = 23 m (2025)]

Protipólem nedalekému „Chocenickému
drnáků“ je „Zhůřský křemelák“. Košatou
korunu tohoto dubu spatříme nad plo-
tem zahrady u domu č. p. 132, vpravo od
silnice k Plzni. Strom roste v zanedbaném
prostoru za zahradou, jeho mohutný kmen
s nevýraznými kořenovými náběhy obklí-
čila hustá bezová houština. Nad ní se klene
nebývale široká a velmi zachovalá dubo-
vá koruna. Nese ji vějíř dlouhých větví, do
nichž se kmen v rychlém sledu dělí.

(322) Vrčeň – „Vrčeňská lípa“
[o = 529 cm, v = 24 m (2025)]

Nad silničkou do Tojic na jižním okraji Vr-
čeně spatříme dvojici lip s křížkem z roku
1816 mezi kmeny. Chráněný je výrazně
silnější strom, který velmi poznamenalo
vylomení kosterní větve i s částí nízkého
pohárovitého kmene. Obrovská jizva, ote-
vřená do centrální dutiny, byla později
v celé ploše zakryta palubkami a menší
otvory zaplněny nevzhlednou montážní
pěnou. Vychýlenou sekundární korunu
na čtyřech kosterních větvích zpevňuje
dynamická vazba.

(320) Čečovice – „Lípa u Moravců“
[o = 529 cm, v = 20 m
(2025)]

Na dvoře domu č. p. 11 v Čečovicích stojí stará rodová lípa. Má krátký, silný, dutý kmen s nápadným otvorem do centrální dutiny v horní části. O vrchol přišel strom už dávno, menší sekundární korunu srdcovitého tvaru nesou zkrácené kosterní větve. Lípa svým vzhledem výborně doplňuje stylově čisté, idylické prostředí se starou chalupou a dřevěnými kůlnami.

2025

(321) Čečovice – „Lípa u Palackých“
[o = 731 cm, v = 25 m (2025)]

Typická rozložitá rodová lípa roste v plotu u stavení č. p. 20 v Čečovicích. Urostlý strom představuje nejmohutnější lípu jižního Plzeňska. Má podsaditý, pohárovitý, dutý kmen s výraznými kořenovými náběhy. Zblízka se zdá, že srostla z několika stromů. To proto, že původní vrchol nahrazuje řada silných kosterních větví. Lípa by si

zasloužila zdravotní řez a bezpečnostní vazby v koruně.

2025

**(324) Nová Ves u Nepomuka
„Lípa v Nové Vsi
u Nepomuka“
[o = 483 cm, v = 30 m
(2025)]**

Před plotem zahrady č. p. 28 roste u silnice pohledná vysoká lípa. Silueta její pravidelné srdcovité koruny nás vítá už z dálky. V těsné blízkosti kmene stojí malá zděná kaplička, kterou rychle rostoucí lípa naklání. Kmen lípy je krátký, záhy se dělí do trojice sevřených a vzhůru směřujících hlavních kosterních větví, v dolní části hustě porostlých břečťanem.

**(325) Mileč – „Milečská lípa“
[o = 570 cm, v = 24 m (2025)]**

U brány do dvora statku č. p. 58 v Milči stojí těsně u zdi krásná, zajímavě rostlá lípa. Má nízký, výrazně zploštělý, dutý kmen, který se od zdi obloukem odklání, takže ji neohrožuje. Také koruna ze šesti kosterních větví uspořádaných v rovině zasahuje nad sousední hospodářskou část usedlosti minimálně. Těžké větve stabilizuje celkem jedenáct vazeb – dole vrтанých i podkladnicových, výše v koruně dynamických. Lípa vedle brány a bílého štítu statku představuje jednu z nejhezčích ukázek přátelského soužití starého stromu s lidmi.

**(326) Víška – „Lípa ve Vějši“
[o = 505 cm, v = 25 m
(2025)]**

Na rozhraní lesa a pastviny čtvrt kilometru jihovýchodně od Víšky byly nad lesní cestou vysazeny dvě lípy. Nejspíše kolem roku 1860, pokud je křížek s Kristem a tímto letopočtem na původním místě. Lípa vlevo od křížku je chráněná. Kmen lípy, mírně projmutý nad silnými kořenovými náběhy, má velmi pěknou kresbu borky. Už od necelých tří metrů se z kmene odděluje mnoho dlouhých větví, které skládají hustou korunu široce srdcovitého tvaru.

2025

2025

**(328) Chloumek (u Kasejovic)
„Chloumecká lípa“
[o = 450 cm, v = 26 m
(2025)]**

Na oplocené terase se zděnou kaplí Panny Marie, křížem a pomníčkem padlým ve světových válkách stojí urostlá lípa se silným válcovitým kmenem a široce rozprostřenými kořenovými náběhy. Má velmi pěknou ošetřovanou korunu. Prý přežila jako jedna ze dvou lip, které tu byly vysazeny při stavbě kaple v roce 1875. Pod cedulí s oficiálním označením památného stromu se však dočteme, že lípa byla vysazena už v roce 1848 na paměť zrušení roboty.

(329) Kasejovice
„Kasejovický akát“
[o = 408 cm, v = 14 m
(2025)]

Na severním konci Kasejovic, u odbočky svatojakubské cesty ze silnice k Chloumku spatříme zajímavou dvojici. Zděnou mariánskou kapličku z roku 1856 a starobylý akát. Tmavý, exoticky vyhlížející strom s členitým povrchem a přemírou křivolakých větví působí vedle bílé kapličky velmi neobvykle. Akát má krátký, podélně puklý kmen, v horní části sevřený železnou obručí, jež se do kmene zařezává. Ve výšce 2,5 m kmen náhle končí a vzhůru vysílá sedm kosterních větví, jištěných dynamickými vazbami.

2025

2025

(330) Oselce – „Buk v Oselcích“
[o = 642 cm, v = 34 m (2025)]

Na malém prostranství ve smrkovém lese při staré cestě z Oselců do Kotouně stojí nejmuhotnější buk Plzeňského kraje. Válcovitý, vysoko mechem porostlý a hlubokými spárami až do koruny rýhovaný kmen je dole ukončený silnými prstovitými kořenovými náběhy. Vzhledem připomíná obrovskou sloní nohu. Členitost povrchu stromu zvyrazňují nádory na kmenu a boule – jizvy po odpadlých větvích.

Vysoko nasazenou korunu nesou silné, vzhůru se zvedající kosterní větve. Mezi největšími jednokmennými buky v celé republice je oselecký buk jediný zdravý, bez viditelné přítomnosti dřevokazných hub.

ROKYCANSKO

Na Rokycansku je chráněno 24 položek památných stromů, skupin a stromořadí. To představuje celkem 47 stromů (stav ke 12. 10. 2025).

Druhová skladba památných stromů

jednotlivé stromy a skupiny do deseti stromů: 12 dubů letních, 10 lip srdčitých, velkolistých a obecných, 2 buky lesní, 1 javor klen, 1 jilm drsný, 1 jírovec maďal, 1 jedle bělokorá, 1 douglaska tisolistá, 1 jinan dvoulaločný, 1 břechťan popínavý

skupiny nad deset stromů: 1 lipová alej (16 stromů)

Mezi klasickými památnými stromy Rokycanska (duby a lípami) je těch mimořádných poskrovnu. Krásný a dobře přístupný je „Dub na rozcestí“ (č. 337) u cyklostezky pod Březinou, s turistickým odpočívadlem pod rozložitou korunou. Z velkých dubů stojí za pozornost „Peškův dub“ (č. 346) nedaleko obce Těně. Je dokonalým prototypem starobylého solitérního dubu. Má přímý, dutý kmen, který nese vysoko nasazenou bohatou korunu ze silných pokroucených větví. Lze jej obdivovat z blízka i z dálky. Ještě mohutnější je „Kařízský dub s břechanem“ (č. 339). Stojí ale na soukromém pozemku, takže jej spatříme jen přes plot. Také trojice dubů v Plískově

„Peškův dub“

nazvaná „Plískovské duby“ (č. 336) a dále dobřívské duby – „Dub u Burýšků“ (č. 349) a „Dub u Houšků“ (č. 350) – rostou na dvorech a zahradách u domů a záleží jen na dobré vůli majitelů, jak blízko se ke stromům dostaneme. Podobná je situace v Rakové, kde na zahradě domu č. p. 26 stojí „Dub u Humlů“ (č. 345). Udivuje bohatou, naprosto pravidelnou polokulovitou korunou z dlouhých, téměř vodorovných bočních větví. Kmen má porostlý břechanem.

Ze zajímavých lip je třeba zmínit pěknou dvojici nazvanou „Lípy u křížové cesty“ (č. 334). Rostou na hrázi rybníka v Radnicích a mezi jejich kmeny se nachází barokní socha Piety. Významné historické místo našich dějin doplňuje další lipová dvojice pojmenovaná „Lípy u demarkační čáry“ (č. 341) na kraji Rokycan. Mezi nezapomenutelné stromy Rokycanska patří dutý, mechem porostlý „Buk na Čihadle“ (č. 338). Rozhodně stojí za chvíli hledání v lesním komplexu nad Osekem.

Smutný pohled je na stromy zanedbané či zanikající. „Lípa v Drahoňově Újezdě“ (č. 335) byla zasazena pod kostelem sv. Jakuba v místě, kde se prý dříve upalovalo. Obrovitý kmen stromu na soukromém pozemku je v záplavě odložených předmětů jen těžko přístupný. Mezi stromy, které se zachovaly jen v podobě mrtvých pahýlů, patří buk „Hejkal“ (č. 347), dříve romanticky vyhlížející strom ve svahu nad hájovnou Melmatěj. Neodolal silnému větru po odlesnění svahu. Dnes z něj zbývá čtyřmetrový fragment kmene. Po přičlenění části vojenského újezdu Brdy k okresu Rokycany a zřízení CHKO Brdy tu byly vyhlášeny památnými stromy dva mimořádné jehličnany. „Douglaska na Třech Trubkách“ (č. 353) patří k nejsilnějším douglaskám na našem území, „Jedle pod Okrouhlíkem“ (č. 354) je mezi velkými jedlemi bělokorými jednou z nejzachovalejších. Rokycansko se však může pochlubit i cennými starými, i když nechráněnými stromy v zámeckém parku v Březině. Přestože nejznámější s nich, Goethův buk, zanikl, stále je co obdivovat. Vedle staletých buků, dubů a lip tu roste obrovský jeřáb muk, starý jeřáb břek, mohutné zeravy, jedlovec i tis.

(334) Radnice
„Lípy u křížové cesty“
[o = 465, 274 cm,
v = 29, 24 m (2025)]

Po stranách barokního sousoší Piety z poloviny 18. století, umístěného na kraj hráze Městského rybníka, rostou dvě staré lípy. Zejména strom vpravo od sochy je výjimečný velikostí. Tato lípa má zploštělou, svisle rýhovanou bázi a od výšky tří metrů se dělí do vzhůru směřujících hlavních kosterních větví (či kmenů). Koruny obou lip se doplňují. Ne daleko lip začíná křížová cesta stoupající k cenné barokní poutní kapli Navštívení Panny Marie.

2025

2025

(336) Plískov – „Plískovské duby“
[o = 315, 362, 310 cm,
v = 26, 24, 22 m (2025)]

Trojice vzrostlých dubů obklopuje stodolu v prostorné zahradě za domem č. p. 9 v Plískově. Stromy nedosahují výjimečných rozměrů, ale mají zdravé, plné koruny a spoluvytvářejí vlídné venkovské prostředí. Nejmohutnější, ale nechráněný dub v Plískově zvedá

rozložitou korunu nad zahradou domu č. p. 29 východně od návsi.

(337) Březina

„Dub na rozcestí“

[o = 484 cm, v = 22 m

(2025)]

Pod Březinou, vedle ohrazené pastviny u cyklostezky do Stupna, stojí nízký solitérní dub. V otevřené krajině na sebe upozorňuje dokonalou siluetou. Ukázkově rostlý strom má bohatě zavětvenou, zdravou korunu široce srdcovitého tvaru, zpevněnou dynamickou vazbou mezi dvojicí hlavních kosterních větví. Můžeme jej obdivovat i zblízka, třeba z turistického odpočívadla pod jeho korunou. V Březině stojí za návštěvu zámecký park. Kromě ukázkových starých buků tu roste druhý nejsilnější jeřáb břek v ČR.

2025

2025

(338) Osek

„Buk na Čihadle“

[o = 545 cm, v = 25 m (2025)]

V mladém borovém lese severovýchodně od Oseka roste na malé světlině v lokalitě Čihadlo tajuplný pohádkový buk. Má vysoko nasazenou korunu a silný, dutý, boulovitý kmen, který dole přechází do obdivuhodně modelované a široce rozprostřené růžice mechem porostlých kořenových ná-

běhů. Dutina prostupuje celý strom a lze do ní vstoupit tři metry vysokým otvorem v bázi kmene.

(339) Mýto: Kařízek II
„Kařízský dub s břechtanem“
[o = 646 cm, v = 20 m (2025)]

U plotu zahrady domu č. p. 484 nedaleko železniční zastávky Kařízek roste mohutný dub s velkou korunou. V roce 2021 se z koruny vylomila silná větev a poškodila stodolu na vedlejším pozemku. Následné tahové zkoušky prokázaly stabilitu dubového kmene, ale labilní, sírovcem infikovaná koruna si vyžádala redukční řez a zajištění vícenásobnou dynamickou vazbou. Památným stromem byl vyhlášen i břechtan s křivolakým, bohatě větveným kmínkem o úctyhodném obvodu 75 cm. Původně porůstal kmen i větve dubu. Aby se dubové koruně odlehčilo, byl z větví odstraněn.

2021

2025

(341) Rokycany
„Lípy u demarkační čáry“
[o = 350, 314 cm, v = 23, 17 m (2025)]

Tam, kde se Pražská ulice na výjezdu z Rokycan blíží k železniční trati, byl v upraveném trávníku vybudován Památník demarkační čáry. Historický význam místa setkání vítězných armád 2. světové války podtrhuje opodál rostoucí dvojice lip s vysokým dřevěným křížem zasazeným mezi kmeny. Nízké lípy stojí na malé vyvýštině. Jedna má zprohýbaný průběžný kmen, druhá je rozložitým stromem s vidlicí kosterních větví. Obě jsou dobře ošetřeny.

(344) Rokycany
„Duby na staré hrázi“
[o = 436, 469, 349 cm,
v = 25, 25, ? m (2025)]

Na hrázi bývalého rybníka východně od Tymákova rostou staré duby. Tři z nejmohtnějších v jižní části hráze byly vyhlášeny památnými. Při své velikosti jsou velmi zachovalé, s hustými, širokými korunami. Zejména krajní jižní dub na vnitřní straně hráze je výstavní. Jsou také stromy hraničními, rostou přímo na hranici katastrů i okresů.

2025

(346) Těně – „Peškův dub“
[o = 504 cm, v = 17 m (2025)]

Peškův dub je jedním z nejhezčích dubů Plzeňského kraje. Spojuje v sobě starobylý, přesto dynamický vzhled, majestátnost i zasažení v krajině. Mocný, nakloněný kmen dubu se zvedá nad trávník u cesty, která půl kilometru východně od Těně odbočuje do bývalého vojenského prostoru Brdy. Dutý kmen je dole bez větví, řadu otvorů v jizvách zakrývají tvarované stříšky. Kmen ukončují dvě silné, prohnuté kosterní větve. Nesou hustou, do strany vychýlenou korunu s typicky křivolakými větvemi. Od dubu je rozhled na zvedající se brdské svahy.

(354) Skořice v Brdech (k. ú.)
„Jedle pod Okrouhlíkem“
[o = 410 cm, v = 43 m (2025)]

Překrásná jedle dokonalého vzhledu a v současnosti čtvrtá nejsilnější památná jedle v ČR byla vyhlášena až v roce 2021. Najdeme ji snadno. Její hustá a tvarem typická jedlová koruna převyšuje okolní stromy ve svahu nad lesní cestou v severním svahu Okrouhlíku (708 m), nad bývalou střelnicí Kolvín v Brdech. Příčný kmen jedle se dole plynule rozšiřuje do vysokého bazálního kužele, který přechází do široké růžice početných kořenových náběhů. Tabule pod jedlí upozorňuje, že se jedná také o významný strom podniku Lesy ČR.

(353) Strašice v Brdech (k. ú.)
„Douglaska na Třech Trubkách“
[o = 615 cm, v = 39 m (2025)]

Dominantním stromem parčíku loveckého záměčku Tři Trubky v Brdech je douglaska tisolistá. Impozantní severoamerický jehličnan dosáhl obvodu kmene přes šest metrů a zařadil se mezi největší douglasky u nás. Jedná se však o dvojkmen srostlý od báze do výšky dvou metrů, s přirostlým třetím kmínkem. Proto je obvod měřen těsně nad kořenovými náběhy, než se hluboko zavětvené kmeny začnou rozevírat a vytvoří bohatou, i když už prosychající dvouvrcholovou korunu. Je stromem, který sklízí obdiv a stojí za návštěvu.

PAMÁTNÉ ALEJE V PLZEŇSKÉM KRAJI

Řady stromů vysazených podél komunikací a v zahradách mají dlouhou a zajímavou kulturní historii. Ať už se jedná o jednořadá stromořadí nebo víceřadá aleje. Objevují se od starověku. Vyskytovaly se v Mezopotámii, Egyptě, Persii, Řecku i Římě, ale v našich končinách o nich máme zprávy až od renesance. Tehdy jen jako součást zámeckých zahrad. Vrchol symetrických alejí a stromořadí nastal v době baroka. Ale od 18. století už nespojují jen panská sídla s oborami či křížové cesty s církevními stavbami v barokní komponované krajině, ale vysazují se podél většiny cest a silnic z mnoha dalších důvodů, včetně strategických. Nejsou přímočaré a tvarované, ale klikaté a často vícedruhové, nechybí aleje ovocných stromů. Tak dnes vypadá nejvíce našich stromořadí a alejí, převážně registrovaných v kategorii významný krajinný prvek. Aleje dnes vnímáme jako ekologicky významnou součást krajiny (ekoton, biokoridor), laik ocení především jejich estetiku a nesporný krajinnotvorný význam při členění krajiny do menších ploch. Některé významné aleje jsou chráněny v kategorii památný strom. V Plzeňském kraji jich je devatenáct.

„Alej u minerálního pramene“ v Tachově 2025

„Trhanovská (Lomikarova) alej“ u Trhanova na Domažlicku 2025

Nejvíce památných alejí (sedm) je na Tachovsku.

Krátké stromořadí čtrnácti dubů letních nazvané „**Dubová alej pod Broumovem**“ (č. 3) u cesty nad Hamerským potokem obklopuje les. Duby jsou si podobné, stejnověké. Přestože prosychají, mají zachované silné, šikmé, vzhůru se klikatící kosterní větve. V zastíněném prostředí lesa jsou vysoko porostlé mechem. Nejsilnější je první dub z východní strany (o = 452 cm, v = 30 m v roce 2025).

Stará, převážně lipová „**Alej ke Svaté Anně v Plané**“ (č. 6) byla vysázena podél poutní cesty k baroknímu kostelu sv. Anny na návrší nad Planou. Nejstarší lípy rostou v prořídle horní části aleje nedaleko kostela, jsou duté a začínají se rozpadat. Obvod kmene největšího stromu je 473 cm (2023). V současnosti je v aleji chráněno 123 lip, dubů a jírovců. Kromě lip jsou nejmohutnějšími stromy duby červené.

Dvě dlouhé aleje byly vysázené kolem roku 1791 na příkaz knížete Windischgrätze v Tachově. „**Alej u minerálního pramene**“ (č. 18) provází tok Mže od železniční zastávky Tachov k minerálnímu prameni. Mezi vzrostlými stromy dosahují největších rozměrů lípy a kleny, rostou tu ale i olše, jasan a jírovec. Po revitalizaci a odstranění dvaceti provozně nebezpečných stromů je v ní nyní evidováno 180 stromů.

Stromořadí podél toku Mže na západní straně Tachova mezi Zámeckým mlýnem a Světci, zvané „**Knížecí alej v Tachově**“ (č. 19), je 2,5 km dlouhé a mnohde splývá s okolním porostem. Tvoří ho pestrá směs listnáčů (lípy, duby, javory, vrby, jilmy, olše i jírovec), evidováno je 473 stromů. Nejmohutnější stromy dosahují v obvodu kolem 350 cm. Je druhým nejpočetnějším památným stromořadím v ČR.

Silnici od jižního okraje Boru směrem ke Stráži provází „**Borská alej**“ (č. 34). Je složená pouze z dubů letních. V otevřené krajině je klikatící se alej dobře patrná. Některé úseky má prořídle, ale stále se vyskytují části, kde rozložité dubové koruny vytvářejí dokonalou klenbu nad silnicí. Udává se v ní 112 stromů s obvody kmenů i nad tři metry.

Podél hlavního silničního tahu z Boru na Horšovský Týn byla po obou stranách silnice mezi Olešnou a Boněticemi vysázena jednodruhová „**Jírovcová alej u Olešné**“ (č. 42).

Nedávno bylo z provozních důvodů několik desítek jírovců pokáceno. Kompaktní charakter si udržela jen odbočka aleje před Olešnou, podél polní cesty k severovýchodu. Zde roste i nejsilnější jírovec (o = 347 cm).

Péče a dosadba nechýbí „**Alfrédovské aleji**“ (č. 59) nad zámečkem Alfrédov u Kostelce (Stříbrsko). Různověká a vicedruhová alej protíná golfové hřiště. Převažují v ní lípy, ty nejstarší jsou dutá, ošetřená torza. Kmen nejmohutnější lípy měří v obvodu 534 cm.

Na Domažlicku evidujeme čtyři památné aleje. Na západním hřbetu Kněžské hory (691 m) nad Kdyní vede cesta podél „**Stromořadí Na Šibenici**“ (č. 108), což je krátká řada deseti lip ukončená jasanem. Kompaktní a na horizontu dominantní skupinu stromů ocení krajináři. Z místa se nabízí široký rozhled na Čerchov, Ostrý a Koráb.

„**Alej ke sv. Anně**“ (č. 77) u Horšovského Týna je také skvěle zasazená do krajiny. U poutního kostela sv. Anny s hrobkou a pohřební kaplí Trauttmansdorffů se scházejí dvě krátké lipové aleje (celkem 46 stromů), jež jsou pozůstatkem původní barokní kompozice. Stromy jsou různověké, obvodem kmene 566 cm a výškou 29 m vyniká lípa na severovýchodní straně vršku.

„**Trhanovská (Lomikarova) alej**“ (č. 84) se táhne podél silnice spojující trhanovský zámek s Novým Dvorem. Patří mezi nejznámější aleje v Čechách. Je různověká a poměrně řídká. Základ tvoří staré lípy (prý i přes 300 let). Nejstarší lípa měří v obvodu kmene přes šest metrů, některé další jsou více než pětimetrové. Mnohé lípy jsou duté, nemocné či poškozené. Je snaha pravidelným ošetřováním udržet věkovité lípy co nejdéle při životě a za padlé okamžitě vysazovat nové. V aleji je nyní evidováno 119 památných stromů.

V Českém lese byla v místě zaniklé osady Bystřice vyhlášena unikátní a krajinářsky cenná „**Dubovka v Zapomenutém údolí**“ (č. 88), 800 metrů dlouhá dubová alej podél starého náhonu v údolí Studené Bystřice. Stromy byly uvolněny z podrostu, a tak cesta pod osmdesáti statnými duby, z nichž nejsilnější obvodem kmene přesahuje čtyři metry, je příjemným romantickým zážitkem.

Na Klatovsku jsou památné aleje vyhlášeny jen v oblasti Šumavy. Díky koncentraci mohutných stromů je nejpůsobivější „**Krušecká lipová alej**“ (č. 213), založená na přelomu 17. a 18. století. Stoupá podél cesty od barokního zámku v Dolějším Krušci k bývalé kapličky u lesa. Dnes tvoří krátkou alej třináct neobvykle vysokých lip. Některé ze stromů jsou duté, obvody tří nejsilnějších kmenů se pohybují v rozpětí 636–642 cm.

„**Hůrecká alej**“ (č. 157) jsou vlastně dvě křížící se aleje se 110 stromy. Ty představují – kromě konzervovaných základů rozbořeného kostela sv. Vincence Ferrerského a hřbitovní kaple sv. Kříže – vše, co zbylo ze zaniklé Hůrky, obce mezi Železnou Rudou a Prášily. V alejích se střídají lípy s javory kleny. Jsou zastoupeny i urostlé stromy s kmeny přesahujícími čtyři metry v obvodu.

Podstatnou součástí velké a krajinářsky významné skupiny „**Stromy na Zhůří**“ (č. 156) v zaniklém Zhůří je přerušovaná alej nad údolím Křemelné, podél silnice ze zaniklého Zhůří k zaniklému Starému Brunstu. Rostou v ní staré lípy, kleny, břízy a jilmy. Kmen nejsilnější lípy měří v obvodu 521 cm.

Krušecká lipová alej

„Dubovka v Zapomenutém údolí“ u Dolní Folmavy na Domažlicku 2025

Dvě krátké aleje jsou chráněny u Hartmanic. Kompaktní „**Palvínovská alej ke statku**“ (č. 217) je spojkou od zámečku Palvínov na silničku Hartmanice – Vatětice. Tvoří ji čtrnáct lip ve dvou řadách. Nejsilnější strom má v obvodu 432 cm.

Zcela ztracená v kraji lesa ve svahu pod Vatěticemi je „**Vatěticko-mouřenecká alej**“ (č. 223). Klikaté stromořadí čtrnácti stromů, ve kterém se střídají duby a lípy, je součástí různověkého smíšeného lesa, takže až na výjimky nelze zjistit, které stromy do „aleje“ patří.

Na severním Plzeňsku je jediným chráněným stromořadím různověká, 650 metrů dlouhá lipová „**Alej vzdechů**“ (č. 282) v Plasích. Táhne se podle ulice V Aleji od ZOO Plasy k čistítku odpadních vod na břehu Střely. Tam už je souvislejší dvouřadou alejí. Není v dobrém stavu. Po předchozích zásazích zbylo ze 168 vyhlášených stromů jen 106 lip. Nejmohutnější rostou v severní části, kde čtyři lípy mají kmeny s obvodů 503 až 577 cm (2024). V současnosti jsou obavy, že jižní konec aleje poškodí výstavba silničního obchvatu Plas.

Nejznámější alejí v kraji je plzeňská „Alej Kilometrovka“ (č. 290), úzké, 1070 metrů dlouhé dvouřadé stromořadí, které vysázel v roce 1893 plzeňský okrašlovací spolek. Táhne se od Kalikovského mlýna na břehu Mže až k Lochotínskému parku. Tvoří ji pestrá směs listnatých stromů, z nichž staré topoly černé představují nejmohutnější zástupce svého druhu v kraji. Alej dlouhodobě prochází několika etapami komplikované revitalizace. Z vyhlášených 273 stromů jich zbývá 197. Místo pokácených, provozně nebezpečných stromů, se však dosazují stromy nové. Také se odstraňují náletové dřeviny v jejím ochranném pásmu. Alej se tak stává zřetelnější a bezpečnější. Vše se děje za velkého zájmu veřejnosti.

Jedinou památnou alejí Rokycanska je „**Alej u náhonu**“ (č. 348) v Dobřívě. Krátké lipové stromořadí šestnácti stromů doprovází cestu mezi pravým břehem Klabavy a náhonem na vodní hamr, významnou a zpřístupněnou technickou památkou.

„Dubová alej pod Broumovem“ na Tachovsku 2025

„Stromořadí Na Šibenici“ u Kdyně na Domažlicku 2025

„Borská alej“ mezi Borem a Stráží na Tachovsku 2025

„Hůrecká alej“ u zaniklé Hůrky na Šumavě 2013

ZANIKLÉ A DOŽÍVAJÍCÍ PAMÁTNÉ STROMY PLZEŇSKÉHO KRAJE

Nejčastější otázka, která padne v souvislosti s památným stromem, je stáří. Torza, jizvy na kmeni, olámané větve, bleskem vypálené dutiny, to vše přispívá k představě tisíciletých velikánů. Také život starých stromů jednou končí. Někdy rukou člověka, jindy následkem onemocnění, často působením přírodních živlů. Následující výčet zaniklých a dožívajících stromů je také přehlídkou vichřic a orkánů, které mají většinu padlých velikánů na svědomí. Ochrana padlých či okolí ohrožujících a k pokácení odsouzených stromů je zrušena, a tak zůstávají jen ve vzpomínkách. Jsou však výjimky, kdy se dál chrání mrtvý strom, ležící kmen, stojící torzo. Někdy jako „pomník“, ukázka mohutnosti, ale především jako biotop vzácných organismů. Nejvýznamnější mrtvé stromy s přetrvávající ochranou – „Lomanský dub I.“ (č. 280), „Lomanský dub II.“ (č. 281) a „Lípa u Gigantu“ (č. 294) – mají samostatný komentář. O těch ostatních, zaniklých v posledních dvaceti letech, se píše jen v této kapitole.

Polámaná „Chamutická lípa“ 2025

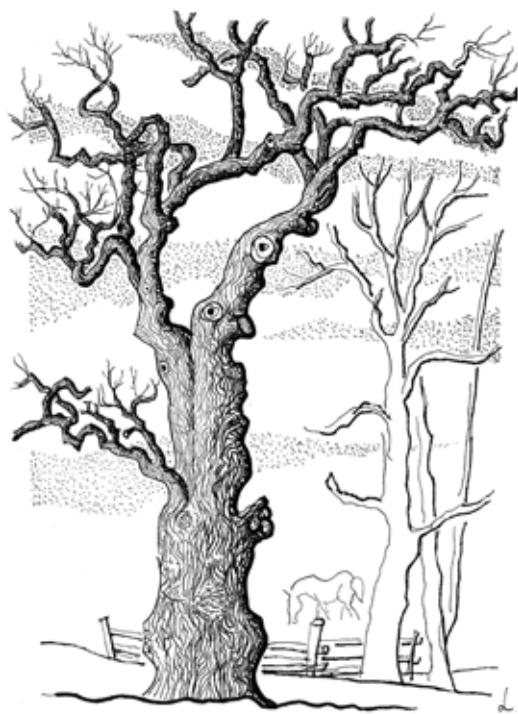

„Kyjovská lípa“ 1995

Také on po roce 2020 podlehl kůrovci a uschnul. Ochrana byla pro nebezpečí pádu stromu zrušena v roce 2023. Na místě, na dohled od turistického odpočívadla, zůstal nízký pahýl kmene s řeznou plochou překrytou prkennou deskou. Z dosud chráněných památných smrků Tachovska má na kahánku „**Smrk v údolí Kozolupského potoka**“ pod Sviňomazy“ (č. 48), obrovitý smrk s plnodřevným kmenem v pravém břehu potoka. Kromě vrcholové části koruny je suchý, na třetině kmene má v dlouhých pásech opadnou borku s výletovými otvory kůrovců a v odhaleném mrtvém dřevě požerky tesaříků. Pod stromem se hromadí odpadlé větve. „**Polžický modřín**“ (o = 344 cm v roce 2018), dříve pěkná solitéra s rozčuchanou korunou, už nevitá příchozí na vjezdu do Horních Polžic od východu. Dlouhodobě prosychal, na kmene se objevily dřevokazné houby i otvory vyklované ptáky. Pro nízkou vitalitu i stabilitu byl uznán provozně nebezpečným. Pokácen byl v roce 2019. „**Slavická lípa**“ (o = 389 cm, v = 18,5 m v roce 2010), největší ze skupiny lip u kapličky na kraji Slavic u silnice do Horních Kozolup, před časem shořela, ale stále je vedena jako žijící strom. Statný „**Dub červený u Skály**“ (o = 346 cm, v = 22,5 m v roce 2010) nad Černošínským potokem ve Svojsíně vyvrátila vichřice 19. 5. 2013. „**Dub u Kráčny**“ (o = 628 cm, v = 19 m v roce 2022), jeden

Na Tachovsku zaniklo několik pozoruhodných stromů. „**Kyjovskou lípu**“ (o = 421 cm, v = 22 m v roce 2006) vedle barokní kapličky na kraji pastviny u silnice do Zadního Chodova přelomila v bázi 17. července 2010 vichřice Olivia. Z kořenového výmladku se podařilo vypěstovat novou lipku, vysazenou vedle zetelého kmene původního stromu. Poté byla v roce 2017 ochrana Kyjovské lípy zrušena. „**Smrk u Žďáru**“, dvojkmennou smrkovou srostlicí (o = 333 cm, v = 35 m v roce 2018) na kraji průseku pro dálkové elektrické vedení pod silnicí z Předního Žďáru do Chodského Újezdu, vyvrátila v únoru 2020 vichřice Sabine.

„**Smrk pod Bukovou strání**“ (o = 444 cm, v = 50 m v roce 2006) v katastru zaniklé Jedliny byl považovaný za nejmohutnější smrk Českého lesa. Houbovou infekcí oslabený strom uschnul po napadení kůrovci a tesaříkem smrkovým. Později padl. Jeho ochrana byla zrušena v roce 2010. „**Jadružský smrk**“ (o = 353 cm, v = 35 m v roce 2010) rostl u rozcestí lesních cest mezi Jadruží a Stráží.

„Dub u Kráčny“ v Pozorce u Kladrub 2006

ze tří obrovských dubů nedaleko kladrubského kláštera, postupně uschnul a v koruně se olamovaly silné větve. Ochrana stromu byla zrušena v roce 2023.

Na Domažlicku beze stopy zanikl „**Zámecký buk**“ (o = 372 cm, v = 36 m v roce 2010), dominanta zámeckého parku v Poběžovicích. Přesto je stále veden jako žijící chráněný strom. Jen krátce (od roku 2011 do roku 2016) byl památným stromem „**Jilm ve Friedrichshofu**“, jilm drsný s udávaným obvodem 414 cm v roce 2013. Rostl nedaleko zaniklé osady Bedřichov (Friedrichshof), v kraji lesa u silnice z Rybníku k Závisti. Přes všechna pěstební a stabilizační opatření podlehl grafióze a z bezpečnostních důvodů byl pokácen.

Na Klatovsku byl poražen „**Jilm v Mileticích**“ (o = 510 cm v roce 2010). Dvojkmen, druhotně srostlý do výšky 1,5 m, se až do roku 2016 zdál zcela zdravý. V roce 2017 začal od vrcholu usychat, což byla neklamná známka onemocnění grafiózou. Ze suchého stromu se olamovaly větve a opadávala borka. V roce 2020 byla zrušena ochrana a jilm byl ve stíněném prostoru zahrady za domem č. p. 31 pokácen. Také „**Jilm horský u Mlýnského rybníka**“ pod Svojšicemi (s uváděným obvodem 460 cm v roce 2003) je další jilm, který doplatil na grafiózu. Z mohutného stromu ve společnosti dvou památných lip u Svojšického mlýnského rybníka zbyla jen část ležícího kmene bez borky. Ochranu si užil pouhých pět let (od roku 2003 do roku 2007). Trojici zaniklých jilmů uzavírá „**Mochovský jilm**“, donedávna nejkrásnější šumavský jilm (o = 483 cm, v = 25 m v roce 2010), rozložitý strom s bujnou korunou, která se klenula nad zahradou rekreační chalupy na jihovýchodním okraji osady Mochov. Od roku 2015 usychal a brzy se proměnil v mrtvý strom bez borky. Vybělené dřevo kmene i kompletní koruny svítilo do dálky. V roce 2022 se ve spodní části vyhnílého kmene zlomil a ochrana krátkého pahýlu byla zrušena. Tak zanikl nejsilnější jednokmenný jilm Plzeňského kraje. „**Albrechtický topol**“ (s udávaným obvodem 460 cm v roce 2000) byl jediný památný topol černý na Klatovsku. Stál před raně gotickým kostelem sv. Petra a Pavla v Albrechticích. Byl poražen v roce 2006. Důvodem byla houbová infekce, rozsáhlá hniloba kmene a nebezpečí statického selhání stromu s vysokým těžištěm. „**Beňovská lípa**“ (o = 608 cm, v = 18,5 m v roce 2002) stála v osadě Beňovy na kraji Klatov. Podsaditá, dutá lípa se silnými větvemi a kmenem sepnutým ocelovým pásem rostla vedle hlavní silnice z Klatov do Domažlic. Údajně byla posledním stromem původního stromořadí, vysázeného podél zemské dopravní stezky z Čech do Bavor. Chátrající a zvolna se rozpadající strom doplatil na polohu u frekventované silnice. Ochrana byla v roce 2016 z bezpečnostních důvodů zrušena a lípa pokácena. Stejně dopadly „**Bližanovské lípy**“ (o = 370 a 521 cm, v = 26 a 27 cm v roce 2006) na Plánicku. Rostly v těsném sousedství hlavní silnice na Nepomuk, obě duté a kolonizované dřevokaznými houbami. Pro špatnou statiku a nemožnost ji zlepšit byla ochrana stromů postupně v letech 2023 a 2024 zrušena a obě lípy skáceny. Na místě zůstala nízká zděná kaplička. „**Lípa u kapličky v Domažličkách**“ (o = 456 cm, v = 22 m v roce 2010) se v roce 2020 neolistila. Protože byla zjištěna infekce lesklokorkou a zdálo se, že strom je téměř uhynulý i jeho stabilita havarijní, bylo rozhodnuto jej pokácet. K tomu došlo jen částečně.

„Beňovská lípa“ u Klatov

2002

Koruna lípy byla sesazena a na místě zbyl pahýl kmene. Ten ale znovu obrůstá mladými větvemi. V Nuzerově na Sušicku byly chráněny dvě lípy pod shodným názvem „**Lípa v Nuzerově**“. Strom pod obcí dodnes stojí, ale lípa vedle místní komunikace za domem č. p. 16 (udávaný obvod 385 cm v roce 2001) už rok po vyhlášení podlehla letní bouřce (13. 7. 2002). Ze stromu zbylo jen torzo kmene. „**Dub v Mokrosukách**“ (o = 491 cm v roce 2002) stál po staletí vedle hřiště na odbočce k Lešišovu. Pod ním byly údajně v 17. století pohřbeny ostatky Švédů a za ním oběti moru na Sušicku. Místu se také říká U Svítivých hlav. To podle kostlivců, kteří se tu prý za noci zjevují a z jejich lebek svítí ohnivé oči. V roce 2005 se pod dubem skrývaly dvě dívky před bouřkou. Blesk, který do stromu sjel, obě těžce poranil. Také dub skončil tragicky – zanikl 29. 10. 2019 při orkánu Herwart, když se kmen v místě centrální dutiny rozvalil a koruna se následně rozlomila na tři části. „**Dub u Dvora**“ (o = 534 cm, v = 31 m v roce 2006) v Nemilkově těžce pochroumala vichřice Fabienne, která oblast zasáhla 23. 9. 2018. Roztrhla kmen a otevřela centrální dutinu. Vylomením hlavní kosterní větve došlo k poškození jedné poloviny koruny a výrazně se změnilo těžiště stromu. Koncem roku bylo rozhodnuto o zrušení ochrany nestabilního dubu a ten byl pokácen. „**Hamerský buk**“ (o = 448 cm v roce 2011) nedaleko kapličky mezi Hamrem a Hojsovou Stráží na Šumavě podle pověsti zasadil pasáček koz jako poděkování za svou záchranu, když tu předtím za špatného počasí zabloudil. Soliterní strom v lednu 2007 těžce poničil orkán Kyrill. Tehdy selhala bezpečnostní vazba a odlomila se polovina koruny. O zbytek koruny buk přišel v červenci roku 2017. Na místě zůstal dvoumetrový pahýl poškozeného kmene, který nemělo smysl dále chránit. Nebyl to však jediný památný buk, který zanikl. Už v roce 2004 byla zrušena ochrana mrtvého a rozpadajícího se „**Hradištského buku**“ (o = 478 cm, v = 29 m v roce 2002) v bučině na úpatí skalnatého svahu jihozápadně od Hradiště. Strom byl poté pokácen. Z cenných památných jehličnanů zanikla „**Tajanovská borovice**“ (o = 290 cm, v = 14 m v roce 2006) v pastvině u silničky pod osadou Tajanov. Nízkou solitéru s dutým kmenem a nevelkou korunou vyvrátil 18. 1. 2007 orkán Kyrill. Mezi zaniklými a zanikajícími, ale dosud chráněnými stromy je „**Smrk na Suchém Kameni**“ (č. 132). Patřil mezi nejmohutnější

„Chamutická lípa“ – původní stav 2002

prosychání u většiny z dvojice lip „**Lípy na Vyhlídce**“ (č. 144) v Hojsově Stráži vedle v roce 2019 k velké redukci kosterních větví. Ty však nově téměř neobrustávají. Pravděpodobnost, že se lípa vzpamatuje, je velmi nízká.

Na severním Plzeňsku byla v roce 2022 zrušena ochrana „**Libenovského dubu**“ (o = 482 cm, v = 4,5 m v roce 2024), největšího ze skupiny dubů zimních před bývalou libenovskou hájovnou jihozápadně od Radějova. Důvodem byl špatný zdravotní stav stromu s vyhnílym kmenem u frekventované lesní komunikace. Posudek také potvrdil špatnou statiku dubu, a po odlomení kosterní větve i zvýšené těžiště. Bylo doporučeno redukovat korunu řezem na živé torzo a to ponechat jako cenný biotop přirozenému rozpadu. Nakonec z dubu zbyl 4,5 metru vysoký pahýl mrtvého, postupně se rozpadajícího kmene bez větví. „**Lípu v Brízsku**“ (s udávaným obvodem 440 cm v roce 2005) skácela 19. 7. 2007 vichřice. Na místě vedle kapličky v obci dodnes stojí 2 m vysoké torzo vyhnílé báze kmene. Na většině plochy je bez kůrky, dosud s obvodem 408 cm

památné šumavské smrčky (o = 407 cm, v = 39,5 m v roce 2010). Stál u lesní cesty poblíž křižovatky mezi Suchým Kamenem a Horními Polánkami. V roce 2016 po napadení dřevokazným hmyzem uschnul a v roce 2019 se v bázi vylomil. Jeho tlející kmen leží vedle cesty jako potrava a biotop pro vzácný hmyz a další organismy. Ze stejného důvodu nebyla zrušena ochrana „**Buku nad fořtovnou**“ (č. 135), mrtvého kmene buku bez koruny, poseťového choroši troudnatci kopytovitými. Také památný „**Brčálnícký buk**“ (č. 146) je v současnosti rozpadající se nízký pahýl obsypaný troudnatci. Některé památné stromy Klatovska byly v posledních letech silně poškozeny vichřicemi. Mezi nimi stromy, jejichž estetický a krajinotvorný význam byl vedle mohutnosti rozhodujícím kritériem při vyhlášení ochrany. Příkladem je „**Chamutická lípa**“ (č. 190) proti křížku u silničky z Chamutic do Petrovic i „**Lípa pod statkem v Chamuticích**“ (č. 191), které přišly o podstatné části svých korun. Náhlé silné

2002

„Lípa pod statkem v Chamuticích“ – původní stav

„Dub v Mokrosukách“ 2002

na houbovou infekci kořenového systému. Také v „Aleji Kilometrovka“ (č. 290) padlo při revitalizaci hodně stromů, včetně nejmohutnějšího topolu černého (o = 603 cm, v = 33,5 m v roce 2008). Počet stromů se z vyhlášených 273 jedinců snížil na současných 197. Obnovu aleje v plném lesku má zajistit prosvětlení a dosadba vhodných dřevin. Z dosud chráněných plzeňských stromů je v žalostném stavu „Smrk – Troják v Lánech“ (č. 284), původně srostlice tří těsně semknutých smrkových kmenů v boleveckém polesí. Vichřice Ignatz (21. 10. 2021) oba krajní kmeny vylomila a na bázi stojícího prostředního kmene vznikly velké jizvy. Je otázkou krátkého času, kdy padne i poslední kmen s nápadným čarovníkem v koruně.

Jižní Plzeňsko se mohlo do roku 2010 chlubit nejmohutnějším památným javorem stříbrným v ČR. Byl jím „Javor pod Zelenou horou“ (o = 520 cm, v = 26 m v roce 2005) u fotbalového hřiště na kraji obce Klášter. Krátký kmen měl vyhnílý.

(v roce 2025). „Javor v Chřiči“ (s udávaným obvodem 424 cm v roce 2000) byl mimořádný javor mléč. V roce 2010 se zjistilo, že se z něj v minulosti vlivem silného větru odlomila velká část koruny a později se zcela rozpadl. Jako neexistující byl odhlášen. Mezi mrtvé, ale stále chráněné duby patří oba lomanské „Žižkovy duby“. Pod tímto jménem je v literatuře uvádí Marie Hrušková. Jejich úřední označení „Lomanský dub I.“ (č. 280) a „Lomanský dub II.“ (č. 281) odkazuje na dvůr Lomany, blízko kterého stromy rostly. První z nich se vyvrátil vlastní vahou v červnu 2018 a leží v kraji pole u silnice do Draženě, druhý je od roku 2003 suchý a jeho kmen se zachovalou větší částí koruny stojí u silnice do Lomničky. Oba duby jsou natolik významné, že mají samostatné texty.

V Plzni byl v roce 2007 pokácen „Topol bílý v Lochotínské ulici“, soliterní topol krásného vzrůstu. Rostl proti křižovatce Lochotínské a Kleisslovy ulice a byl zřejmě pozůstatkem aleje vysázené v Lochotínské ulici v roce 1876. Jeho nakloněný kmen s vysoko nasazenou korunou neobstál v roce 2006 při tahových zkouškách provedených kvůli podezření

„Dub u Dvora“ v Nemilkově 2006

To dokazovala obrovská jizva po vylomené hlavní kosterní větvi. Strom vyvrátila letní vichřice v roce 2010. Mezi Dolní Lukavicí a Krasavci stála v areálu válcového mlýna pod jezem na Úhlavě „**Mlynářova lípa**“ (o = 626 cm v roce 2010). Rozpadající se strom ve špatném zdravotním stavu a kritické stabilitě byl hrozbou pro okolí, a tak bylo rozhodnuto lípu odstranit. Přestože bylo doporučeno vytvoření velice nízkého zajištěného torza kmene, byla lípa v roce 2023 pokácena a její zbytky odstraněny. Jednou z nejkrásnějších lip Plzeňského kraje byla „**Oselecká lípa**“ (o = 585 cm v roce 2013). Stála na kraji Oselce u silnice do Chlumů. Její okolí bylo upraveno jako zastávka na turistické trase, opatřená stolem, lavicemi a informační tabulí. Ošetřovaný strom s otevřenou dutinou v bázi kmene rozkládal širokou korunu nad sochou sv. Jana Nepomuckého. V noci z 31. 3. na 1. 4. 2015 podlehl vichřici Niklas. Silný poryv větru vylomil dutý kmen v bázi, přestože strom ještě nebyl olistěný. Místo s lípou bylo pro místní natolik významné, že už na sv. Jiří vysadili na jejím místě lipku novou. U cesty na severním okraji Skašova, nad domem č. p. 62 rostl do roku 2015 „**Skašovský buk**“ (s udávaným obvodem 410 cm v roce 2006). Dlouhý kmen ukončovala bohatá paprscitá koruna. Vysoko položené těžiště se stalo stromu osudným. Při vichřici se celá koruna odlomila a ze stromu zůstal jen pětimetrový pahýl kmene bez větví. Po zjištění, že i ten je po napadení dřevomorem labilní, byla v roce 2024 ochrana zbytku stromu zrušena.

Na Rokycansku zanikl „**Mirošovský topol**“ (o = 462 cm, v = 25 m v roce 2006). Stál na ostrůvku vedle benzinové čerpací stanice u silnice Mirošov – Hrádek. Dutému stromu s vysoko položeným těžištěm a velmi špatnou stabilitou koruny hrozilo nebezpečí pádu. Proto byl v roce 2006 z důvodu provozní bezpečnosti pokácen. Nejsilnějším památným dubem Rokycanska býval dutý „**Krausův dub**“ (o = 592 cm, v = 18 m v roce 2000). Stál na břehu rybníka pod kostelem na okraji Přívětí. Padl, oslabený dřevokazným sírovcem, při vichřici v srpnu roku 2006. V roce 2010 byl skácen nestabilní, nemocný „**Klabavský dub**“ s udávaným obvodem kmene 360 cm (v roce 2010) na dvoře domu č. p. 10 v Klabavě. Předchozí

„Hradištský buk“ na Klatovsku 2002

„Mlynářova lípa“ u Dolní Lukavice 2006

revizí zdravotního stavu bylo zjištěno výrazné prosychání a odumírání poloviny větví v koruně, ve zbylé části koruny byly zjištěny symptomy tracheomykózy. Navíc se kmenem táhla až k bázi dlouhá prasklina po zásahu bleskem. Mezi lípami bývala výjimečným stromem dutá, podsaditá „**Lai-blova lípa**“ (o = 690 cm, v = 25 m v roce 2006), rodová lípa na zahradě č. p. 36 v Dobřívě, dříve nejmohutnější strom Rokycanska. Tu rozlámala vichřice při letní bouři v roce 2013 a ochrana torza stromu byla zrušena. Příkladem stromu, který nedostatek péče dovedl do žalostného stavu, je „**Farská lípa**“ na zahradě fary (č. p. 1) poblíž kostela sv. Vavřince ve Strašicích. Kosterní větve lípy byly v roce 1931 sepnuty železnými obručemi, které větve později zaškrtily. Když byly obruče po 62 letech (v roce 1994) odstraněny, bylo nezbytné provést podstatnou redukci koruny. Z lípy se stalo nestabilní duté torzo kmene obrůstané výmladkovými větvemi. Z důvodu provozní bezpečnosti byla v roce 2016 ochrana stromu

„Smrk na Suchém Kameni“ - původní stav 2010

„Laiblova lípa“ v Dobřívě 2006

zrušena. V roce 2010 byla v Rokycanech vyhlášena památným stromem „**Lípa u kostela Nejsvětější Trojice**“. Už po sedmi letech (22. 6. 2017) strom rozlomila vichřice. Zůstal nestabilní poškozený kmen s jednou kosterní větví. Ten byl záhy z bezpečnostních důvodů pokácen. Památným stromem dosud zůstává zbytek buku nazvaného „**Hejkal**“ (č. 347) ve svahu nad pravým břehem Klabavy proti hájovně Melmatěj pod Strašicemi. Buk dosahoval výšky přes 30 metrů a kmen měl v obvodu více než čtyřmetrový. Byl napadený dřevokaznými houbami. Asi v roce 2003 nevydržel nápor větru, zlomil se a ze stromu zbyl čtyři metry vysoký pahýl kmene s jedinou živou větví. I ta se v roce 2009 odlomila. Dnes je na místě hmyzem rozežraný zbytek pahýlu, jehož zánik urychlil sousední vyvrácený buk.

ZÁVĚR

Od druhého vydání této publikace uplynulo patnáct let. Za tu dobu několik památných stromů přirozeně dožilo či podlehlo v souboji s přírodními živly, mnohé si odnesly nejružnější šrámy. Další obdivuhodné staré stromy se však dočkaly a byly vyhlášeny památnými stromy. Rozhodně si zaslouží, abyste o nich věděli. Zvýšený zájem o pozoruhodné stromy vyvolala populární anketa Strom roku ČR, organizovaná Nadací Partnerství. V ní si památné stromy z Plzeňského kraje vedly výborně. V roce 2006 byla „Platořská lípa“ těsně druhá, v roce 2009 větší strom z dvojice „Duby nad Pozorkou“ třetí, stejně jako „Lípa u hřbitova“ v Poběžovicích v roce 2013. Do finále postoupil také „Skviřínský dub“ (šestý v roce 2025), „Ostrovecká lípa“ (sedmá v roce 2011), „Lípa pod Ticholovcem“ (osmá v roce 2008), „Kaštan u kostela“ ve Svojšíně (devátý v roce 2012). Jedenácté místo obsadily „Starosedlišťské lípy“ (2007), „Lípa u sv. Anny“ u Břežan (2016) a „Broumovský jasan“ (2017). Z významných, ale individuálně nechráněných stromů potěšilo páté místo „Černínovy douglasky“ z Americké zahrady u Chudenic (2016). Velmi cenné druhé místo získal v roce 2014 „Skomelský dub“ ze Skomelna na Rokycansku. Je škoda, že se mu nepodařilo zajistit zákonnou ochranu.

Abychom se mohli z krásných starých stromů těšit i v budoucnu, je nutné kultivovat vztah k nim u nejširší veřejnosti, zejména u dětí. Těm je tato publikace určena především. Povzbuzením je vyhlášení památného jasanu „Zámecký velikán“ před zámekem ve Spáleném Poříčí na základě návrhu žáků zdejší základní školy.

Rozsah publikace byl proti druhému vydání rozšířen. V mapě sice nenajdete stromy zrušené a beze zbytku zaniklé, ale vyhlášením nových se zvětšil počet položek na 354. Až na několik nepřístupných stromů byly všechny starší údaje aktualizovány, stromy přeměřeny a jejich poloha zpřesněna. Za pomoc jsem vděčný mnoha spolupracovníkům, bez kterých by práce v tomto rozsahu a kvalitě nemohla vyjít. Dík patří především kolegovi Ing. Petru Uhlíkovi z Muzea Sokolov, dále Ing. Miroslavu Tréglerovi z OŽP MÚ Mariánské Lázně, Ing. Zdeňku Kováříkovi z arboristické firmy PROSTROM Bohemia, Ing. Jiřímu Kaderovi ze Správy CHKO Český les, Ing. Martinu Kultovi z LS Železná Ruda (LČR), Ing. Tomáši Kratochvílovi z OŽP MÚ Sušice a Ing. Janu Krouparovi a Marcele Bártové z OŽP KÚ Plzeňského kraje.

Jaroslav Michálek

VYBRANÁ LITERATURA

- Albrecht J. et al. [eds] (2003): Českobudějovicko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds.], Chráněná území ČR, svazek VIII., AOPK ČR a EkoCentrum Brno, 808 p.
- Hrušková M. & Turek J. (1995): Památné stromy. – Silva Regina, Praha, 200 p.
- Hrušková M. & Turek J. (2001): Památné stromy II. – vlastním nákladem, Praha, 192 p.
- Kult M. & Šmíd O. (2021): Památné stromy Chráněné krajinné oblasti Šumava. (Průvodce světem památných stromů od Železné Rudy po Lipno). – Správa NP Šumava, Vimperk, 168 p.
- Michálek J. (2005): Staré a památné stromy. – In: kolektiv, Český les, příroda – historie – život, p. 811–822, Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset, Praha.
- Michálek J. (2010): Památné stromy Plzeňského kraje [2. vydání]. – KÚ Plzeňského kraje, OŽP, 64 p., map.
- Maršálková J. (2018): Toulky Šumavou. Putování za památnými stromy. – Vydavatelství Víkend, 128 p.
- Němec J. et al. (2003): Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. – Olympia, Praha, 224 p.
- Tábor I., Reš B. & Součková M. (2001): Záchrana genofondu památných stromů v západočeském regionu. – Acta Průhoniciana, VÚKOZ Průhonice, 70:1–68, 62 tab. append.
- Urban J. (1981): Staří pamětníci v Pošumaví. – Kulturní středisko Janovice nad Úhlavou, 32 p.
- Vondráček V. (2008): Pamětníci dávných časů – staré a památné stromy na Klatovsku, Sušicku a Horažďovicku. – Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše, Klatovy, 80 p. photo append.
- Zahradnický J. & Mackovčín P. [eds] et al. (2004): Plzeňsko a Karlovarsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds.], Chráněná území ČR, svazek XI., AOPK ČR a EkoCentrum Brno, 588 p.
- Údaje o památných stromech Plzeňského kraje lze nalézt v časopisech Český les, Arnika, Vítaný host v Plzeňském kraji, Vítaný host na Šumavě a v Českém lese, čtvrtletníku Šumava, ale i v regionálních denících.

Internetové zdroje:

- www.cs.wikipedia.org [údaje o památných stromech v internetové encyklopedii]
- www.drobnepamatky.cz [databáze drobných historických památek na území ČR]
- www.drusop.nature.cz [databáze památných stromů AOPK ČR]
- www.mapy.com (do března 2025 www.mapy.cz)
[mapová aplikace společnosti Seznam ČR: poloha památných stromů, datované fotografie stromů ve vrstvě „Fotografie“, datované fotografické „projíždky“ kolem stromů ve službě „Panorama“]
- www.zanikleobce.cz [zaniklé obce, osady, samoty a další místa v ČR]
- www.stromroku.cz [anketa Strom roku Nadace Partnerství]

Rejstřík lokalit komentovaných a vyobrazených stromů

lokality	strana (tučně – hlavní text)
Bažantov (zaniklý) [TC]	12, 13, 21
Bezděkov [KT]	50
Bohy [PS]	83
Bolevec [PM]	11, 84, 85, 117
Bor [TC]	107, 111
Borovy [PJ]	91
Bořice [DO]	31, 40
Broumov [TC]	10, 13, 14, 107, 110, 120, 121
Březina [RO]	101, 103
Břežany [KT]	75, 121
Buková [PJ]	11, 89, 91
Čečín [DO]	30, 35
Čečovice [PJ]	88, 89, 96
Červená [KT]	128
Česká Kubice [DO]	31
Číhaná [PS]	79
Debrník (zaniklý) [KT]	47, 56
Diana (rezervace) [TC]	10, 11
Dobřív [RO]	101, 109
Dolejší Krušec [KT]	108
Dolní Polmava [DO]	10, 31, 38, 108, 109
Dolní Lukavice [PJ]	10, 89, 92
Dolní Staňkov:	68
Staré Volšovy [KT]	
Dolní Staňkov: Volšovy [KT]	67
Domažlice [DO]	31, 39
Doubravka [DO]	11, 31, 35
Drahoňův Újezd [RO]	101
Hadrava [KT]	47, 51
Hájek (u Všerub) [DO]	31, 45
Hojsova Stráž [KT]	1, 47, 53-54, 56, 116
Hojsova Stráž:	
Brčálník [KT]	47, 54-55, 116
Holýšov [PJ]	89, 90
Horažďovická Lhota [KT]	75
Horní Bělá: Brod [PS]	80
Horská Kvilda [KT]	73
Horšovský Týn [DO]	108
Hrádek [KT]	66-67
Hůrka (zaniklá) [KT]	108, 111
Chamatice [KT]	112, 116
Chloumek (u Kasejovic) [PJ]	98
Chocenice [PJ]	89, 95
Chodová Planá [TC]	13, 15

Chodský Újezd [TC]	13, 15
Chouzovy [PM]	10, 84, 87
Chudenice [KT]	10, 11, 47, 48, 121
Chudenín [KT]	51
Jadruž [TC]	13, 24
Javorná [KT]	56
Jetenovice [KT]	47, 74
Kamenná Hora [PS]	77, 78
Kamenný Újezd [PS]	81
Kamýk [KT]	49
Karlovy; Kochánov III [KT]	10, 69
Kasejovice [PJ]	89, 99
Kdyně [DO]	108
Klášteř (u Nepomuka) [PJ]	89
Kojšice [KT]	47, 66
Kokašice [TC]	10, 13, 25
Kosov [TC]	13
Kostelec: Alfrédov [TC]	108
Koterov [PM]	84, 86
Kout na Šumavě [DO]	30, 41-45
Kozí Hřbet [KT]	71
Kralovice:	
Mariánský Týnec [PS]	77, 82
Krotějov [KT]	52
Křimice [PM]	84, 85
Lesná [TC]	13, 20
Lesná: Šenvaldská Huť (zaniklá) [TC]	10, 13, 21
Lešišov [KT]	62
Lídlovy Dvory [KT]	47, 72
Lídlovy Dvory: Podlesí [KT]	72
Lom u Tachova [TC]	10, 13, 17
Lomnička: Lomany (dvůr) [PS]	11, 77, 82-83, 112, 117
Loučím [DO]	31, 45
Lučina u Nemanic (zaniklá) [DO]	30, 34
Lužnice [DO]	31, 37
Mačice [KT]	11, 47, 74
Malínek [PJ]	93
Malonice [KT]	11, 47, 59-60
Medový Újezd: Melmatěj [RO]	101, 119
Mileč [PJ]	89, 97
Milínov [KT]	63
Mochov [KT]	10, 47, 64, 114, 115
Mokrosuky [KT]	11, 47, 62
Mýto [TC]	13, 18

Mýto: Kařízek II [RO]	101, 104
Nechanice [PJ]	89
Nemanice [DO]	31, 35
Nemilkov: Chrástov (dvůr) [KT]	47, 60-61
Nezbavětice [PM]	84, 87
Nezdice: Ždánov (zaniklý) [KT]	73
Nová Ves u Nepomuka [PJ]	97
Nuzerov [KT]	115
Obora [TC]	18-19
Obytce [KT]	57
Oldřichovice [KT]	52
Olešná [TC]	107
Osek [RO]	101, 103
Oselce [PJ]	2, 10, 89, 99
Ostrovce [TC]	121
Ošelín [TC]	26
Pasečnice: Stará Pasečnice [DO]	30, 39
Paště (zaniklé) [KT]	70
Petrovice u Sušice: Kněžice [KT]	47, 64
Pístov [TC]	16
Pivoň [DO]	30, 31, 32-33
Planá [TC]	107
Plasy [PS]	109
Platoř [KT]	68, 121
Plískov [RO]	101, 102
Plzeň [PM]	11, 84, 86, 109, 117
Poběžovice [DO]	30, 36, 121
Poběžovice: Svatý Jiří (dvůr) [DO]	30
Podhůří [PJ]	89
Podolí [KT]	47, 58
Poleň [KT]	122
Postřekov: Nuzarov (zaniklý) [DO]	31, 34
Pozorka [TC]	11, 29, 121
Prostiboř [TC]	25
Předslav [KT]	50
Příchovice [PJ]	89, 93, 121
Přimda: Milov (zaniklý) [TC]	13, 23
Pušperk [KT]	49
Rabštejn nad Střelou [PS]	77, 78
Radnice [RO]	101, 102
Radošice [PJ]	10
Rájov [TC]	13, 24
Raková [RO]	100, 101
Rokycany [RO]	101, 104
Rudoltice [KT]	49
Sezemín [DO]	32
Skořice v Brdech (k. ú.) [RO]	10, 101, 105
Skviřín [TC]	13, 24, 121
Sluhov [KT]	59

Snopoušovy [PJ]	89, 92
Spálené Poříčí [PJ]	94
Srby [DO]	30, 36
Srní [KT]	47, 71
Stan [TC]	10
Staré Sedliště [TC]	13, 22-23, 121
Strašice v Brdech (k. ú.) [RO]	10, 101, 105
Suchý Kámen [KT]	115, 119
Sviňomazy [TC]	13, 113
Svojske [KT]	71
Svojsice [KT]	47, 63
Svojsín [TC]	26-28, 121
Šitboř [DO]	30
Štěpanice – Vatětice [KT]	46, 47, 69
Štěpanice: Palvínov [KT]	68, 109
Tachov [TC]	11, 106, 107
Tedražice: Zdouň [KT]	126
Těně [RO]	5, 101, 105
Tisová [TC]	13, 22
Trhanov [DO]	31, 107, 108
Trsice [KT]	65
Týnec [TC]	13, 17
Úboč [DO]	40
Újezd [DO]	30, 37
Újezd nade Mží [PS]	11, 77, 81
Únějovice [DO]	10, 31, 40
Úněšov [PS]	76, 80
Úterý [PS]	77, 79
Vatětice [KT]	109
Velhartice [KT]	61
Velký Radkov II [KT]	69-70
Víska [PJ]	98
Vlastějov [KT]	65
Vlčkovice: Smrčí [KT]	58
Vranov [DO]	30, 33
Vrčeň [PJ]	95
Výškov [TC]	13, 16
Výškovice [TC]	13, 16
Záluží [PJ]	89, 90
Zámýšl [KT]	47, 63
Zavlekov [KT]	57
Zelená Lhota [KT]	8
Zhůř [PJ]	95
Zhůří (zaniklé) [KT]	57, 108
Žďár [PJ]	94

Památné stromy Plzeňského kraje

RNDr. Jaroslav Michálek
2026

Text: RNDr. Jaroslav Michálek

Kresby: MUDr. Vladimír Lepš

Fotografie (podle čísla strany):

RNDr. Jaroslav Michálek: 5; 11; 15/1-2; 16/1,3; 17/1-3; 18/1-2; 19/1-3; 20/2; 22/1-2; 23/1; 24/1-2; 25/1,3; 26/2; 27/1-2; 28/1-2; 29/1; 31; 32/1; 33/2-3; 34/2; 35/2-3; 37/1; 38/1-2; 39/1,3; 40/1-3; 41/3; 42/2; 44/1; 45/1; 46; 48/2; 49/1-2; 51/1; 52/2; 54/1; 55/2; 56/1,3; 57/2; 58/1; 59/1; 60/2-3; 63/1,3; 64/3; 67/1; 68/1-3; 69/1,3; 70/1-3; 71/1-2; 72/3; 73/1; 75/1,3; 78/1; 81/2; 82/1,3; 83/2; 84; 87/2; 88; 90/1; 9/1-2; 93/1; 94/1,3; 95/1-3; 96/1-2; 97/1; 98/2; 99/1-2; 102/1; 103/1-2; 104/2-3; 106; 110/1; 111/1-2; 119; 120; 126; 128.

MUDr. Zuzana Michálková: 110/2; 126.

Mgr. Jindřich Prach, Ph.D.: obálka; 115.

Richard Řanda: 104/1.

Ing. Petr Uhlík: vnitřní strany obálky; 2; 8; 12; 13; 14/1-2; 16/2; 20/1; 21/1-2; 23/2; 24/3; 25/2; 26/1; 29/2; 32/2; 33/1; 34/1; 35/1; 36/1-2; 37/2-3; 38/3; 39/2; 41/1-2; 42/1; 43/1-3; 44/2; 45/2-3; 48/1; 49/3; 50/1-2; 51/2; 52/1; 53/1-2; 54/2; 55/1; 56/2; 57/1,3; 58/2; 59/2; 60/1; 61/1-2; 62/1-2; 63/2; 64/1-2; 65/1-2; 66/1-2; 67/2; 69/2; 71/3; 72/1-2; 73/2; 74/1-2; 75/2; 76; 77; 78/2-3; 79/1-2; 80/1-2; 81/1; 82/2; 83/1; 85/1-2; 86/1-2; 87/1; 89; 90/2; 91/1-2; 93/2; 94/2; 97/2; 98/1; 100; 102/2; 105/1-3; 107; 109; 112; 122.

Mapa: Data: Muzeum Sokolov (souřadnice); GIS Plzeňského kraje

Kompletace dat a mapy: Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor informatiky,
Ing. Zdeňka Topinková

Zpracovalo a pro tisk připravilo:

Muzeum Sokolov, příspěvková organizace Karlovarského kraje

Grafika a DTP: Lenka Číž Marešová, Euroverlag Plus s.r.o., Toužimská 1705/25, Plzeň

Tisk: Euroverlag Plus s.r.o., Toužimská 1705/25, Plzeň

Vydal: Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí

Vydání třetí (aktualizované a rozšířené), 2026

ISBN 978-80-7177-059-6

Většina údajů v publikaci je výsledkem terénního průzkumu, který v letech 2021–2025 prováděli RNDr. Jaroslav Michálek a Ing. Petr Uhlík, pracovníci přírodovědného oddělení Muzea Sokolov. Na měření památných stromů Tachovska se podílel Ing. Miroslav Tréglér z odboru ŽP Městského úřadu Mariánské Lázně.

ISBN 978-80-7177-059-6

Publikace v elektronické
podobě ke stažení zde